

NITTEDALKOMMUNE
der storby møter marka

Årsmelding
2016

Innholdsfortegnelse

Innhold

Innholdsfortegnelse	1
Rådmannens forord	4
Innledning	6
Gode tjenester.....	11
Helse- og velferdssektoren.....	12
Velferdsteknologi	13
Flyktningetjenesten.....	13
Enhet for tildeling og forebyggende tjenester (tidligere enhet for tildeling)	15
Enhet for psykisk helse og rus (tidligere enhet for helse).....	17
Enhet for hjemmetjenester, forebygging og rehabilitering (HFR).....	19
Enhet for institusjon	21
Enhet for NAV Nittedal	22
Oppvekst- og utdanningssektoren.....	25
Nittedalskolen.....	26
Enhet for barnehager og forebyggende tjenester	30
Enhet for barnevern	34
Enhet for PPT	37
Enhet for kultur	38
Sektor for miljø og samfunnsutvikling.....	43
God folkehelse	48
Folkehelsebarometeret 2016	48
Folkehelsearbeid i sektorene	50
Rent miljø	56
Klima- og energiutfordringer.....	56
Miljøfyrtårn- og Grønt flagg-sertifisering.....	59
Avfall.....	59
Andre miljøtiltak.....	60

Stolt nittedalsidentitet	62
Sentrumsutvikling, kulturhus og kirke	62
Kommunikasjonsplan.....	63
Frivillig organisasjonsliv	64
Levende lokaldemokrati	66
Politisk aktivitet	66
Frivillige organisasjoner	68
Brukermedvirkning.....	68
Gode prosesser	71
Organisering	71
Beredskap	72
Post- og arkivtjeneste	74
Antikorrupsjon.....	75
Digitalisering	75
Vedtaksoppfølging	76
Kompetente og motiverte medarbeidere	78
Medarbeiderundersøkelsen	78
Arbeidsgiverpolitikk (AK)	78
Kompetansehevende tiltak.....	79
Møter med ansattes representanter	82
Sykefravær	85
Sunn økonomi.....	87
Kommunens økonomiske utvikling – regnskapsresultat 2016	87
Driftsregnskapet for 2016 med redegjørelse for vesentlige avvik.....	87
Analyse av nøkkeltall	107

Rådmannens forord

Mellom fortid og fremtid – en bygd i stor utvikling

Den 11. mars 2017 ble det skrevet historie i Nittedal. Åpningen av Kulturverket Flammen, er åpningen av et folkets hus – men det er også åpningen av nye Nittedal. Sammen med åpningen av Rotnes kirke mot slutten av 2016, fikk sentrum to kulturbygg som representerer fremtidens nittedalssamfunn.

Fylkesmannen konkluderte om kommunesammenslåing i september 2016. Fylkesmannen foreslo at Nittedal skulle bli en del av Oslo, alternativt slå seg sammen med fylkesmannens foreslåtte storkommune på nedre Romerike. I etterkant har regjeringen lagt frem sin anbefaling (vår 2017). Nittedal fortsetter som egen kommune, mens Skedsmo, Fet og Sørum slås sammen til en kommune. At tre kommuner blir til en i vår region vil påvirke Nittedal i årene fremover.

Nittedal har i gjeldende kommuneplan innført 3 handlingsregler for økonomisk styring. Kommunen styres ut fra forutsetning om at regnskapet gjøres opp med minimum 2,5 prosent i pluss, at det til enhver tid er 5 prosent frie midler på disposisjonsfond, og at alle investeringer gjøres med minimum 25 prosent egenkapital (i handlingsplan 2017-2020 er egenkapitalandelen 20 pst). Disse forutsetningene gjør prioriteringer og disponeringer forutsigbare, og de legger grunnlag for god samfunnsutvikling.

Kommunen har vedtatt flere store planer i 2016. Skolebehovsplanen er vedtatt. Helsehuset skal bygges i sentrum. Nittedal står foran store investeringer i årene fremover, for å sikre infrastruktur for fremtidens befolkning. Handlingsregelen er et godt verktøy for å sikre bærekraftig utvikling i Nittedal også i årene fremover.

Rådmannen har iverksatt planarbeid for en rekke infrastrukturprosjekter i Nittedal, for at prosjektene lar seg realisere innenfor de frister som er satt av kommunestyret. Det er høy aktivitet i alle deler av kommunen.

Rådmannen arbeider aktivt med det store samfunnsutviklingsprosjektet: Nittedals avløp til Nedre Romerike Avfallsforedling IKS. Kommunen samarbeider med Skedsmo om prosjektet. Etter at flere avklaringer er tatt, blant annet med NVE, er prosjektet nå (mai 2017) ute på anbud. Rådmannen antar prosjektet Slattum Renseanlegg til NRA er ferdigstilt i løpet av 2018. Uten en slik løsning blir Nitelva ikke ren, og samfunnsutviklingen i bygda vår settes på vent. Samtidig starter vi planlegging av det resterende ledningsnettet.

I årsmeldingen kan vi lese at sykefraværet i 2016 var historisk lavt. En rekke tiltak for å redusere sykefraværet har båret frukter. Kommunen kom i mål med 7 prosent fravær. Samtidig viste medarbeiderundersøkelsen at de ansatte trivdes på jobb. På spørsmål

om hvor godt de ansatte trivdes på jobb, alt i alt, ble resultatet 5,12 av 6 mulige poeng. Det er grunn til å tro at lavt sykefravær og høy trivsel er nært knyttet til hverandre.

I denne årsmeldingen vil leserne finne mange og gode resultater. Medarbeiderne er vår viktigste ressurs. Medarbeiderne som hver og en gjør en innsats hver dag over alt i Nittedal kommune bidrar til disse flotte resultatene. Jeg takker alle for samarbeidet i 2016.

Nittedal, mai 2016
Rådmann Bitten Sveri

Innledning

Årsmeldingen for Nittedal kommune for 2016 presenterer statistikk og gjennomførte tiltak fra året som gikk. Kapittelinnstillingen er etter kommunens åtte strategiske styringsmål. Under Gode tjenester er det etablert delkapitler for de ulike sektorene med resultater og statistikk fra de enkelte enhetene.

I de andre kapitlene blir det rapportert for kommunen som helhet. Statistikk og data som presenteres er dels kommunens egne tall, som tjenestene selv har samlet inn. Disse tabellene vil ikke ha kildehenvisninger. En betydelig del av statistikkgrunlaget baserer seg på KOSTRA-statistikk. Dette skjer hovedsakelig i form av figurer og hvor det foretas sammenligninger med romerikskommunene Lørenskog, Skedsmo og Ullensaker.

Resultater og aktiviteter er i all hovedsak innenfor de samme overskrifter/områder som de tre foregående årsmeldingene for kommunen. Det er et mål at disse forandres i liten grad fra år til år slik at det blir lettere å følge utviklingen over tid.

Nittedal kommunes styringsmål og styringsdokumenter

Nittedal kommunes strategiske styringsmål

Som styringsgrunnlag for den kommunale virksomheten er det utarbeidet et sett av viktige styringsdokumenter som kommunestyret vedtar. Relasjonene mellom de viktigste kommunale planer og styringsdokumenter er beskrevet i figuren nedenfor.

Figuren viser hvordan styringsdokumentene tar utgangspunkt i ett eller flere av kommunens strategiske styringsmål. De strategiske styringsmålene henger sammen med kommuneplan (inkludert planstrategi) og vedtatte temaplaner, handlingsplan (inkl økonomiplan og årsbudsjett), samt virksomhetsplaner for alle sektorene.

Kommuneplanen 2015-2027

I april 2015 vedtok kommunestyret kommuneplanen for 2015-2027. Den er disponert etter kommunens 8 strategiske styringsmål. Kommuneplanprosessen har vært utført i tråd med planprogrammet, med informasjonsformidling, medvirkning med bred deltakelse og omfattende høringer.

Overordnet styringsmål i kommuneplanen er at Nittedal skal ha en bærekraftig utvikling. Dette betyr at utgifter og inntekter må balansere. Det forutsetter også en god balanse mellom vekst og vern av natur- og miljøressurser. Kommunen kan ikke vokse mer enn hva vi har økonomi til å håndtere. Det viktigste styringsmålet for å sikre en befolkningsvekst er å legge til rette for et stramt boligprogram. Kommuneplanen 2015-2027 viderefører målet fra forrige kommuneplan (2009-2020) om gjennomsnittlig 1,7 % årlig vekst i befolkningen. Dette tilsvarer bygging av ca. 150-170 nye boliger pr år i perioden. Vekstraten vil naturlig variere over årene. Mot 2027 innebærer en slik vekst en betydelig økning i antall barn, unge, eldre, noe som vil gi utfordringer for kommuneøkonomien.

Kommuneplanen fokuserer særlig på kommunens hovedutfordringer på lengre sikt (gjerne 12-års perspektiv og lengre). For å ivareta de langsiktige perspektiv, er det helt avgjørende at hensynet til de langsiktige utfordringene også preger de mer kortsiktige målene i budsjett og handlingsplan.

Planstrategi 2016-2019.

Kommunestyret vedtok 16. november 2015 Planstrategi 2016-2019. Planstrategien er en prioritering av kommunens planbehov i kommunestyreperioden. Planstrategien skal vedtas senest ett år etter kommunestyrets konstituering. Dette gir det nye kommunestyret mulighet til å sette fokus på de planoppgaver som bør

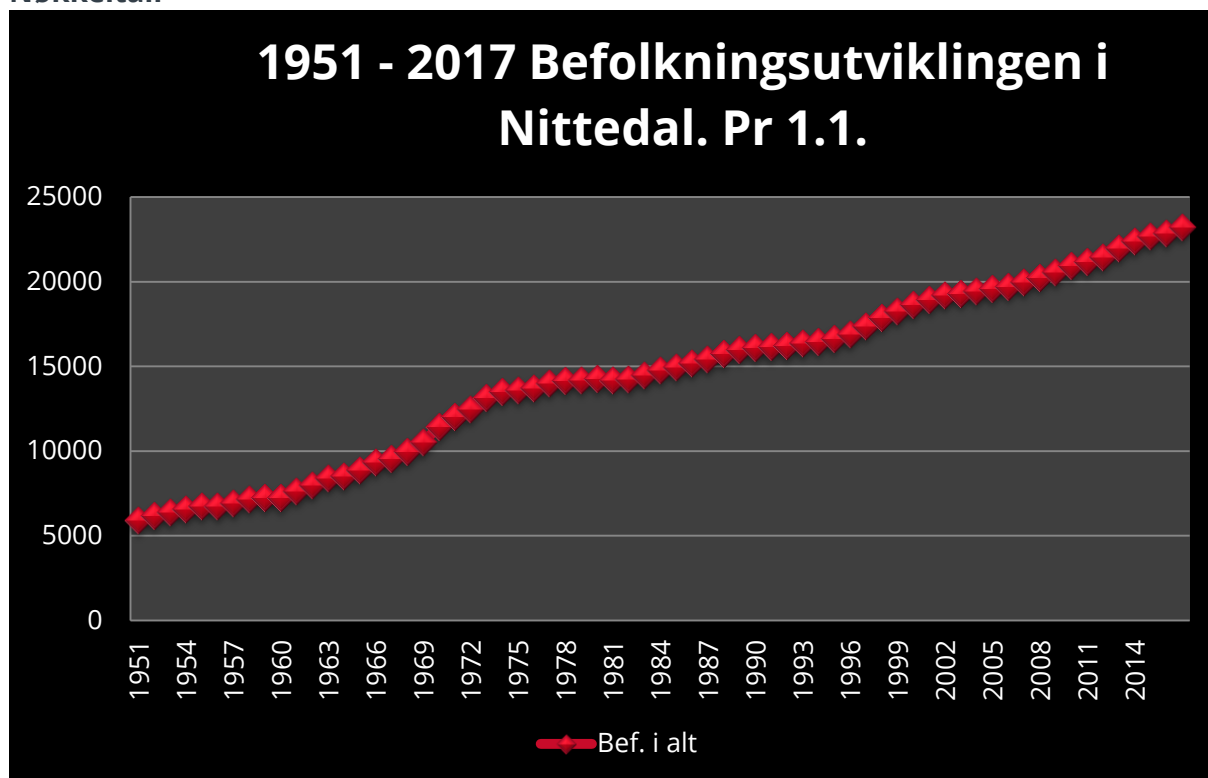
revideres/videreføres, og hvilke nye planer som bør prioriteres for å legge til rette for en ønsket utvikling i kommunen. Planstrategien skal også ta stilling til om hele eller deler av kommuneplanen skal revideres.

Kommunestyret vedtok at samfunnsdelen i kommuneplanen (2015-2027) ikke skal revideres i denne kommunestyreperioden. Hovedprinsippene i kommuneplanens arealdel videreføres, men med endringer bl a på bakgrunn av kommunestyrets behandling av kommuneplanen og innspill fra høringsinstansene til planstrategien

Regional plan for areal og transport i Oslo og Akershus

I Ot.prp. nr. 10 (2008-2009) om gjennomføring av forvaltningsreformen gikk regjeringen inn for å møte styringsutfordringene i hovedstadsregionen gjennom et pålagt samarbeid om areal- og transportplanlegging mellom Oslo kommune og Akershus fylkeskommune. Regional plan for areal og transport ble vedtatt av Akershus fylkesting og Oslo bystyre i desember 2015. Planen gir klare føringer for hvordan stat, fylkeskommuner, kommuner og andre aktører skal samordne og utvikle areal og transport i hele regionen. Planen peker ut Rotnes som et av de prioriterte tettstedene hvor 80 % av kommunens vekst bør skje. Den regionale planen legger opp til en rekke føringer for Nittedal kommune når det gjelder utvikling og utnyttelse av areal, boliger, transportsystemer for Nye Nittedal sentrum, men også for øvrige arealdisponeringer i kommunen. Dette vil bli fulgt nærmere opp i kommuneplanen 2018-2030.

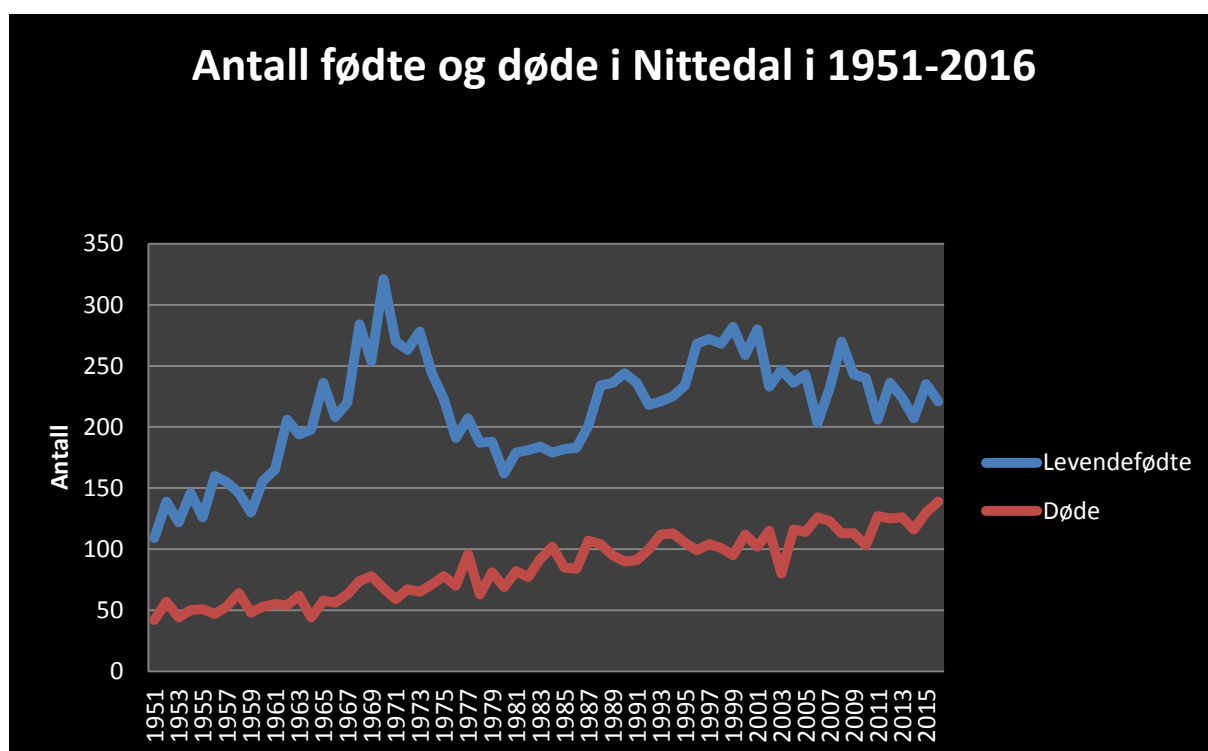
Nøkkeltall

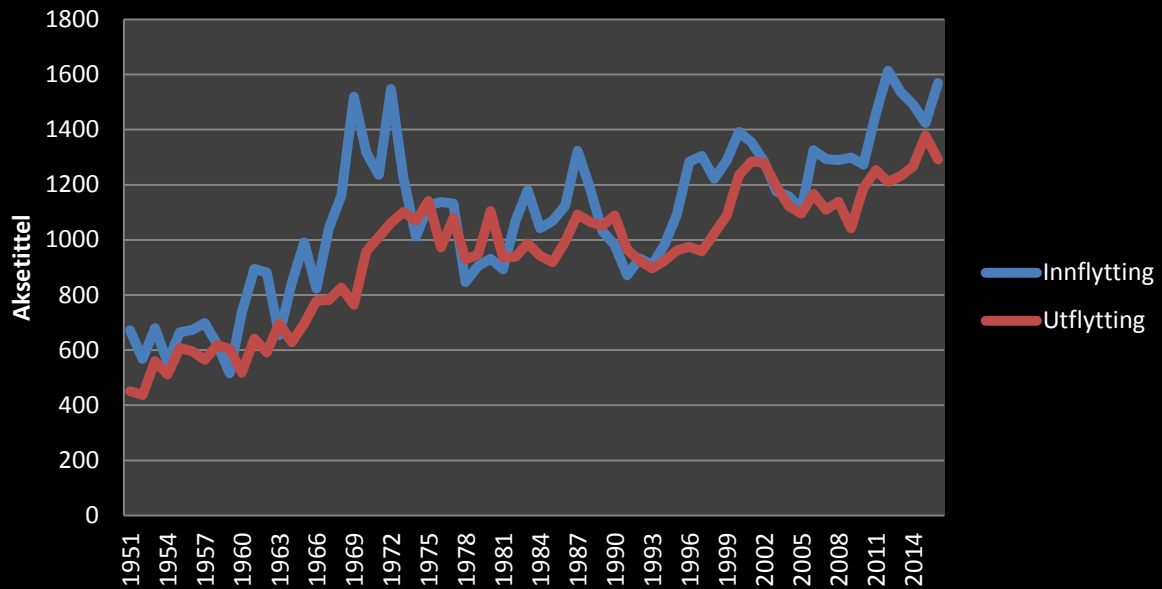

Nittedal kommune hadde i 2016 en befolkningsvekst på 1,6 prosent. Til sammenligning hadde kommunen en vekst på 0,7 prosent i 2015, 1,4 prosent i 2014 og 1,9 prosent i 2013. Gjennomsnittlig årlig vekst for de siste 10 årene (2007-2017) har vært 1,5 prosent. Ved inngangen til 2017 hadde Nittedal en samlet befolkning på 23.213 personer.

Nedenfor er en oversikt som viser forholdet mellom antall fødte og antall døde i Nittedal i perioden 1951- 2016. Nittedal har i alle år siden 1951 hatt et betydelig fødselsoverskudd. Det er også et interessant poeng at til tross for en stadig økende befolkning i kommunen, har kommunen aldri hatt et høyere fødselstall enn i 1971 (321 fødsler), selv om Nittedals befolkning da var cirka halvparten av hva den er i dag.

Inn- og utflytting 1951-2016 Nittedal kommune

Tabellene over viser hvordan fødsler, død og flytting samlet påvirker Nittedalbefolkningens størrelse over de siste 65 år. Et karakteristisk trekk er at (med få unntak) er innflyttingen større enn utflyttingen.

Men både for inn- og utflyttingen, og også for antall fødsler, er det normalt med variasjoner fra et år til et annet. Det er mønster og tendenser over litt lengre tidsperioder som er interessante i en demografisk utviklingsammenheng.

Gode tjenester

Innledning

Kommunens fremste oppgave er å levere gode tjenester til innbyggere og brukere. Det er store forventninger til tjenestenes kvalitet og tilgjengelighet, og i tillegg stilles en rekke krav til tjenestenes innhold fra statlige og regionale myndigheter. Nittedal jobber hele tiden med å tilfredsstille kravene og utvikle tjenestene til beste for innbyggerne.

I dette kapitlet presenteres statistikk over aktivitet og resultater innenfor ulike tjenesteområder. Statistikken er i hovedsak kommunens egne tall, unntaket er Kostratabellene.

Dette kapitlet er inndelt i underkapitler etter de tre sektorene som står for den publikumsrettede tjenesteproduksjonen i kommunen

- sektor for helse og velferd
- sektor for oppvekst og utdanning
- sektor for miljø og samfunnsutvikling

Helse- og velferdssektoren

Innledning

Den generelle befolkningsveksten, en økende eldrebefolkning og særlig konsekvensene av samhandlingsreformen, påvirker etterspørselen etter sektorens tjenester. Et overordnet bilde av utviklingen viser at det er en økning i antall saker, men ved telletidspunkt for statlig rapportering viser statistikken at antall brukere av de ulike tjenestene er ganske stabilt. Dette indikerer at flere brukere er innom tjenesteapparatet, men at tjenestene er av mer kortvarig karakter.

Sektorens budsjett legges etter kjente utgifter ved budsjetteringstidspunktet om høsten. Det medfører at nye uforutsette behov for tjenester ofte medfører merforbruk i sektoren dersom ikke budsjettet justeres i løpet av året. Imidlertid viser det seg at mye av disse merutgiftene kompenseres gjennom statlige refusjoner for ressurskrevende tjenester. For 2016 utgjorde et samlet merforbruk 10,5 mill kr, mens økning i refusjoner utgjorde 7,7 mill. Samlet reelt merforbruk på kommunens budsjett for sektoren er derfor kr 2,8 mill. De største endringene på budsjettet er som i 2015 knyttet til Enhet for HFR, og da særlig til tjenester til yngre brukere med store hjelpebehov. I tillegg har flere nye enkeltsaker det ikke var budsjettetert midler til, gitt merforbruk i Enhet for mangfold og inkludering og i Enhet for tildeling. Kommunen har også hatt en større vekst i utbetaling av sosialhjelp enn budsjettetert.

I tråd med statlige og kommunale føringer, dreies helse – og omsorgstjenestene i kommunen målrettet mot mer forebygging, flere lavterskeltilbud, rehabilitering, aktiv omsorg og tjenester i brukerens hjem. Sektoren er i full gang med en snuoperasjon i tjenestetilbudet, både med faglige og organisatoriske utviklingsoppgaver.

En oversikt over de største utviklingsprosjekter som er gjennomført eller igangsatt i 2016:

- Utredningen av framtidig helsehus – Agenda Kaupang
- Sektoren har i 2016 gjennomført organisasjonsutviklingsprosess for å tilpasse organisasjonen til nye utfordringer.
- Opprettelse av ny enhet for bolig og tilflytting med avdeling boligkontor og avdeling for bosetting og integrering av flyktninger
- Etablering av kvalifiseringssenter under NAV som samler kommunale og statlige virkemidler for arbeid og aktivitet, herunder introduksjonsprogrammet for nyankomne flyktninger
- Samlokalisering og organisasjonsendring i hjemmetjenesten

- Nytt lokale og utvidelse av Nittedal dagsenter i Stamveien – Stammen aktivitetshus
- 12 nye sykehjemsrom og utvidelse av fellesareal på Døli pleie og omsorgssenter
- Utarbeidet og vedtatt temaplan for demensomsorgen
- Oppstart felles lederutviklingsprogram for alle ledere i sektoren

Velferdsteknologi

Velferdsteknologi handler ikke først og fremst om teknologi, men like mye om tjenesteinnovasjon. Det vil si at en hel organisasjon er i endring.

I april 2015 signerte Nittedal kommune kontrakt med leverandør på velferdsteknologiske løsninger. Ny infrastruktur og egen plattform for velferdsteknologi har blitt etablert i kommunen i 2016. Arbeidet med oppgradering av pasientsignalanlegg på institusjonene Døli og Skytta startet også opp i 2016. Leverandør og kommunen har fått ekstraordinære utfordringer med å finne tilfredsstillende tekniske løsninger som kommunen kan godta mht. sikkerhet. Det har derfor oppstått forsinkelser med å ta nytt utstyr i bruk.

Flyktingetjenesten

Ved inngangen av året hadde tjenesten, på bakgrunn av anmodning fra IMDi , som vedtatt måltall å bosette 60 personer (eksklusiv familiegjenforeninger) i løpet av 2016. Av disse 15 enslige mindreårige. På grunn av en reduksjon av antall asylsøkere til Norge i 2016 ble tallet høsten 2016 nedjustert til 40 personer. Ved utgangen av året hadde tjenesten bosatt totalt 60 personer. Inkludert i dette tallet er en enslig mindreårig og 17 familiegjenforente.

Alle nyankomne flyktinger med rett og plikt til introduksjonsprogram fikk tilbud om dette i 2016.

I sammenheng med prosjektet «Et mer robust flyktingarbeid i Nittedal kommune» og de øvrige organisasjonsendringene i sektoren, gjennomgikk flyktingarbeidet en omfattende omorganiseringsprosess høsten 2016.

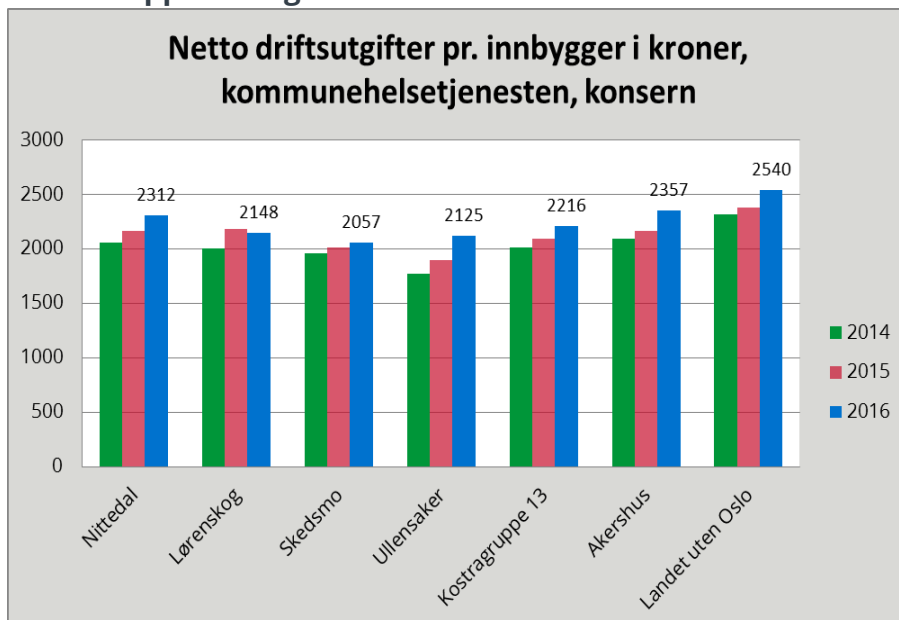
Flyktingetjenesten ble organisert slik:

- Avdeling for bosetting og integrering ble en egen avdeling under den nyopprettede enhet for bolig og tilflytting.
- Introduksjonsprogrammet og kvalifiseringsrettet arbeid for nyankomne flyktinger ble underlagt enhet for NAV

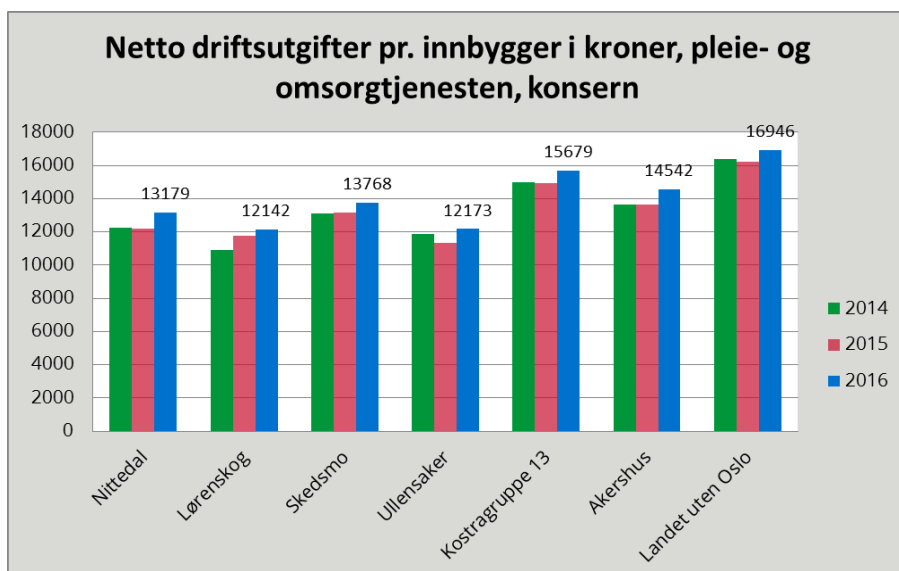

- Arbeid med helse ble underlagt et nyopprettet migrasjonshelseteam under Nittedal Helsestasjon.

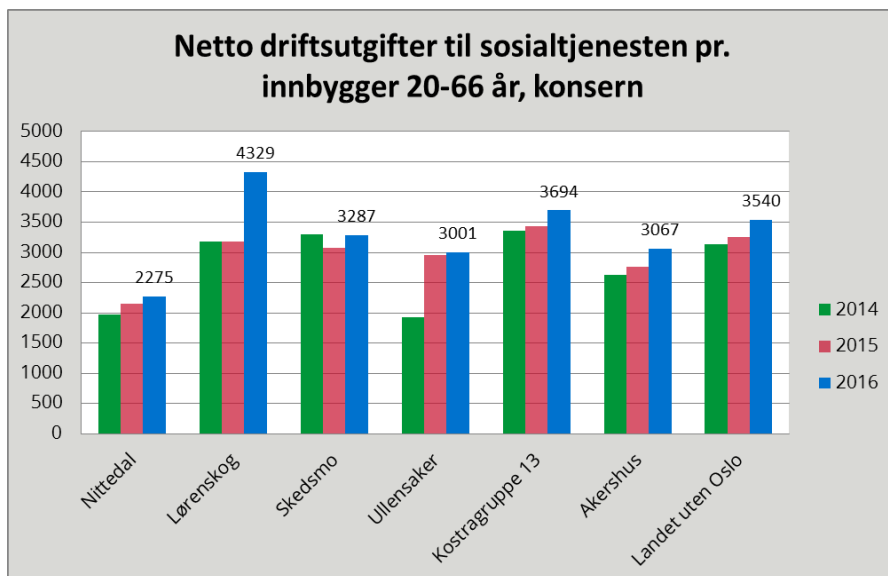
Kostra-rapportering

Kommunen har hatt økning i utgifter til kommunehelsetjenesten pr innbygger Dette gjenspeiler satsingen på forebyggende tjenester som fysio/ergo, Helsestasjonstjeneste, familieteam og friskliv.

Kommunen har lavere kostnader enn mange andre kommuner. Hovedårsaken er at kommunen har en lav andel eldre. Antall eldre er i sterk vekst og det må forventes en økning i utgifter pr innbygger i årene framover. Økt satsing på forebyggende tjenester og alternativer til sykehjems plasser skal bidra til å holde utgiftsveksten nede.

Kommunen har svært lave utgifter til sosialtjenesten sammenliknet med andre kommuner. Dette gjenspeiler befolkningen. De fleste er i jobb og inntektsnivået er relativt høyt.

Enhet for tildeling og forebyggende tjenester (tidligere enhet for tildeling)

Det er fortsatt en jevn økning av nye søknader. Dette må sees i sammenheng med en økende befolkning – særlig økningen i de eldste aldersgruppene og med konsekvenser av samhandlingsreformen. Antall søkere til korttidsplasser har økt mest. I tillegg ser vi en liten økning på etterspørselen etter langtidsplass i sykehjem, psykisk helsearbeid, støttekontakt og dagopphold. For de andre tjenestene har antall søkere vært ganske likt 2015.

Aktivitetsutvikling

	2014 Nye søknader og revurderinger	2015 Nye søknader og revurderinger	2016 Nye søknader og revurderinger	
			Kun nye søknader	Kun revurderinger
Totalt antall saker	1400	1529	1693	
Fordelt på følgende tjenester:			Kun nye søknader	Kun revurderinger
Institusjonsplasser – langtid	29	42	50	2
Korttidsplasser	275	341	298	175
Lindrende enhet	16	25	27	7
Hjemmesykepleie	351	336	278	73
Helsehjelp i bolig	25	38	8	4
Praktisk bistand	136	109	84	11
Praktisk bistand og opplæring	31	43	4	10
Brukerstyrt personlig assistanse	3	12	7	2

Dagopphold	66	63	63	15
Trygghetsalarm	41	82	72	0*
Omsorgslønn	16	29	18	12
Psykisk helsearbeid	72	55	56	18
Støttekontakt	67	61	52	31
Avlastning	86	49	26	17
Individuell plan	29	54	12	19
Koordinator	-	-	2	1
Kun nye søknader:	965	1089	1277	

*Tjenesten revurderes ikke.

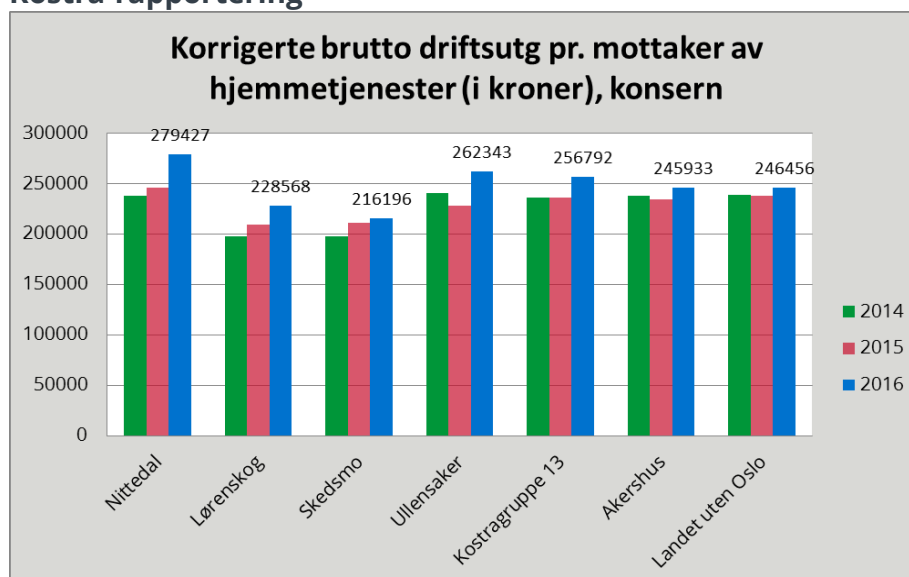
De viktigste utviklingsområdene i enheten har i 2016 vært:

- Øke kompetansen og fokuset på brukermedvirkning i saksbehandlingen
- Bedre samarbeidet med utførerenhetene når tjenestene skal planlegges
- Bedre utnyttelsen av kapasiteten på korttidsplassene

Hukommelsesteamet

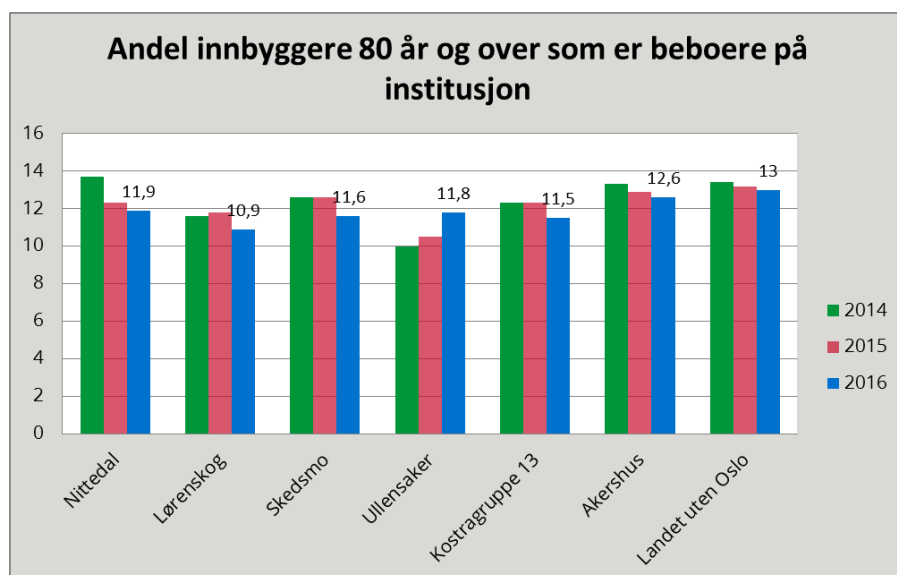
Hukommelsesteamet med koordinator og lege utreder pasienter, blant annet i samarbeid med ansatte i hjemmetjenesten. Teamet får stadig flere henvendelser både fra fastleger og saksbehandlere for å bistå i utredninger. Teamet har hatt 26 pasientrelaterte møter og gjennomført både pårørendeskole og samtalegrupper for pårørende til personer med demens. Teamet har mange samtaler med pårørende som trenger råd og veiledning. Teamet benyttes også til råd i akutte pasientsaker.

Kostra-rapportering

Hjemmetjenester betyr i denne sammenheng tjenester som ytes i en brukers eget hjem. Det inkluderer brukere av hjemmesykepleie og praktisk bistand, men også alle beboere i

samløkalisererte boliger, bokollektiv for demente og plasser kommunen kjøper av private leverandører og andre kommuner til enkeltbrukere. Det er i hovedsak kjøp av et par svært kostnadskrevenne tiltak og etablering av bokollektiv for demente som er årsaken til den store endringen fra 2015. Endringen indikerer også en ønsket dreining av tjenestetilbudet i hjemmesykepleien til mer kortvarige intensive tjenester som gjør brukere i stand til å klare seg selv.

Endringen indikerer at arbeidet med kommunens mål om at flere skal få bo hjemme så lenge som mulig lykkes. Det er også et bilde på at flere eldre har bedre helse og klarer seg selv.

Enhet for psykisk helse og rus (tidligere enhet for helse)

Enhet for helse er i 2016 endret til Enhet for psykisk helse og rus.

Kommuneoverlegestillingen er flyttet i stab til sektorens kommunalsjef. Nittedal legevakt, fastlegene, samt ansvar for smittevern og miljørettet helsevern er fortsatt underlagt kommuneoverlegen.

Hovedfokus for enheten har i 2016 vært å levere gode tilpassede helsetjenester.

Tjenesten dreies, i tråd med nye faglige føringer bort fra det gamle paradigmet «Hva er galt med deg?» og tydeligere i retning av det nye paradigmet: «Hva er viktig for deg?» Dette krever ny kompetanse og ny arbeidsmetodikk hos alle ansatte. Det har også i 2016 vært prioritert arbeid knyttet til samhandling med pårørende/brukers nettverk, andre enheter og internt i enheten, da dette er med å fremme de helhetlige og koordinerte tjenestene innbyggerne etterspør.

Det er et dilemma at opptrapping av tjenester innen rus og psykisk helsearbeid over mange år har blitt finansiert med statlige øremerkede tilskuddsmidler. Det har medført usikkerhet i den langsiktige planleggingen og mye bruk av midlertidige stillinger.

Kort status for utvikling i de ulike tjenesteområdene:

Avdeling for helsefremmende tjenester holder kurs i søvnmestring, depresjonsmestring mm. og har i løpet av året utviklet et tettere samarbeid med Frisklivssentralen.

Avdelingen har også hatt økt satsing mot eldre i et samarbeid med Demensskolen og Markerud gård.

Solli aktivitetshus har økt innsatsen til flyktninger i samarbeid med Flyktningetjenesten og frivillige.

Vargveien som tilbyr tjenester til mennesker med psykiske lidelser har hatt en økning i antall brukersaker samt at bruken av avlastningshybelen har økt.

Grevlingveien som tilbyr tjenester til mennesker med rusutfordringer og til de som har en dobbeltdiagnose ROP (rus og psykiatri) har siste året også hatt en økning i antall brukere.

Enhet for tilrettelagte tjenester (tidligere enhet for mangfold og inkludering)

Enheten har jobbet med strategiske og organisatoriske mål, samt utviklingsarbeid på flere områder i 2016 med bakgrunn i anbefalingene i rapporten fra Agenda kaupang i 2015.

Ny visjon er »Rom for alle, med blick for den enkelte »

Utviklingsområder 2016.

- Tilbud om individuell foreldreveiledning i samarbeid med andre enheter i kommunen og barnehabiliteringstjenesten på Ahus.
- Det er etablert møteplass for pårørende. Møtene er lokalisert på Stammen aktivitetshus. På møtene møtes pårørende og fagfolk for refleksjoner og prat om ulike temaer.
- Det er etablert veiledningsgrupper for ansatte på tvers av avdelingene for å styrke kompetansen på pårørendearbeid.
- Dagsenteret har flyttet lokalisering fra rådhuset til Holum skog og byttet navn til Stammen aktivitetshus. Tilbudet er også utvidet med flere plasser. Aktivitetshuset er også tatt noe i bruk på kveldstid for å ha et aktivitetstilbud for brukere som står uten ordinære fritidstilbud. Det har blitt arrangert bl.a. diskotek for målgruppen. Målet er at alle brukere som ønsker skal ha et aktivitetstilbud.

- Oppfølging av brukere som bor utenfor de samlokaliserte boligene er samlet til et ambulant team.
- Alle turnuser er gjennomgått for å vurdere alternative arbeidstidsordninger og flere heltidsstillinger.

Aktivitetsutvikling

Indikator	2014	2015	2016
Antall årsverk	108,71	117	120
Antall faste ansatte	-	-	199
Bolig med heldøgns tjenester (antall brukere)	35	43	41
Ambulerende tjenester til brukere som bor utenfor de samlokaliserte boligene (tilknytningsbrukere)	13	12	12
Årsverk avlastningsboligen	11,3	14,30	14,30
Dagtilbud:			
- Stammen aktivitetshus	13	12	14
Varig tilrettelagt arbeid i ordinær virksomhet VTA -O	7	7	7
Dagtilbud i egen bolig			14
Varig tilrettelagt arbeid i skjermet virksomhet VTA -S (Gnisten)			25
Antall vedtak på:			
- Individuell fritidskontakt	65	65	58
- Fritidskontakt i gruppe	-	-	11
- individuell avlastning	20	15	15
- Individuell plan	39	46	18

Enhet for hjemmetjenester, forebygging og rehabilitering (HFR)

Enheten samlokaliserte tjenestene i Stamveien 6. på Holumskog i august 2016. Plan for ny organisering av hjemmetjenestene ble vedtatt høsten 2016. Målet for organisasjonsutviklingen var helhetlige tjenester, robuste fagmiljøer, bedre styringslinjer og utviklingskapasitet strategisk og i drift. Det overordnede mål er en tjeneste som jobber forebyggende, med et mestrings – og brukermedvirkningsperspektiv og en tjeneste med høy faglig standard.

Hjemmesykepleie

Etter flere år med stor vekst i antall brukere og antall vedtakstimer har veksten flatet noe ut i 2016. Tallene kan midlertid variere mye fra måned til måned hvilket viser at det er flere brukere enn tidligere som har tjenester i korte perioder. Høy gjennomstrømming og flere brukere med behov for intensive og omfattende tjenester stiller nye krav til tjenesten.

Praktisk bistand

Søknaden etter denne tjenesten viser en nedgang de senere årene til tross for at antall eldre øker. Denne nedgangen kan sees i sammenheng med at kommunen nå tilbyr tjenesten hverdagsrehabilitering som har som mål å gi intensiv hjelp for å mestre hverdagsoppgavene selv. Nedgangen er også et uttrykk for at flere eldre er sprekere og klarer seg uten bistand hjemme.

I 2016 ble det planlagt og pilotert et prosjekt for omlegging av tjenesten handling til netthandel hos hjemmeboende. Omleggingen vil skje våren 2017.

Hverdagsrehabilitering

Totalt 31 brukere har fått vedtak på tjenesten i løpet av 2016.

Ergoterapitjenesten og hjelpemiddelformidling

Ergoterapeuten har en vesentlig rolle i rehabiliteringstilbudet og de forebyggende tjenestene i kommunen. Formidling av hjelpemidler er sterkt voksende tjeneste. Nye rehabiliterings- og treningslokaler på Døli med treningskjøkken og utstyr til opptrening av ADL-funksjoner (aktiviteter i dagliglivet) har i løpet av 2016 blitt ferdigstilt og vil legge til rette for økt kvalitet på rehabilitering på institusjon og til hjemmeboende.

Tjenesten har i 2016 hatt flere i deltids- eller delte stillinger. Dette har resultert i vansker med å rekruttere og beholde kompetanse. Antall pasienter pr 2016 viser stabile tall mellom 2015 og 2016. Utøvende ergoterapi for voksne er i forbindelse med handlingsplan 2017-2020 blitt styrket med 0,6 årsverk. Tjenesten vil med det fra 2017 ha hele årsverk på alle ergoterapeutstillingene.

Fysioterapitjenesten

Kommunen har 9 årsverk private fysioterapeuter. Samtlige deltidshjemler er nå oppjustert til 100 %. Tall fra privatpraktiserende fysioterapeuter viser stabil mengde pasienter mellom 2015 og 2016. De fem kommunale fysioterapeutene har også hatt en stabil og jevn pasientstrøm i 2016.

Utviklingsområder i 2016 har vært:

- Felles prioriteringsnøkkel for pasientprioritering
- Det har blitt utarbeidet og forankret ny rutine for overgang mellom barn og voksen
- Det satses på gruppetiltak framfor individuelle tjenester
- Det satses på mer forebyggende virksomhet

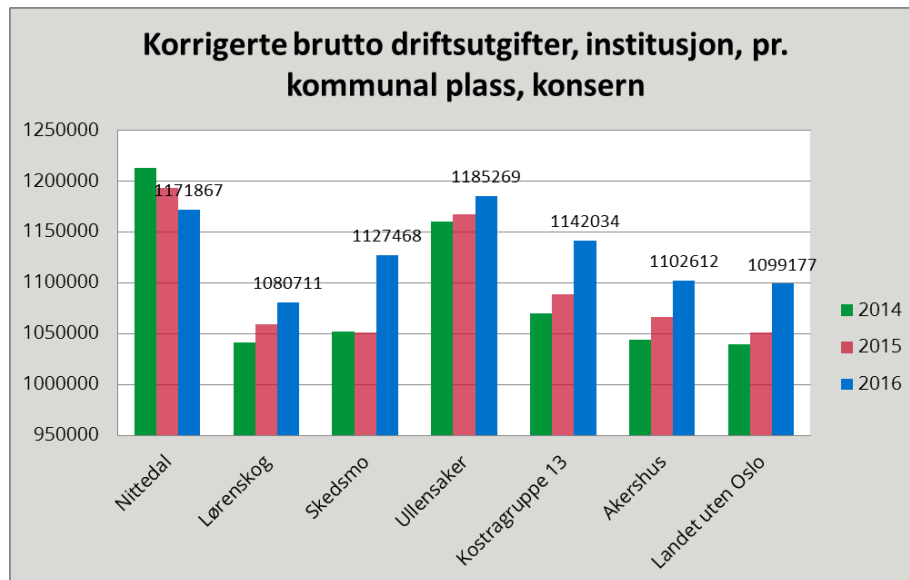
Enhet for institusjon

Serviceleilighetene (organisatorisk underlagt enhet for institusjon)

Serviceboligene er vedtatt ombygd til bokollektiv for demente. Ombyggingen skjer gradvis. En etasje ble bygget om i 2015, en i 2016 og den siste bygges om 2017.

Beboerne betaler husleie og tjenestene ytes som hjemmetjenester, men av en fast stasjonær bemanningsgruppe. Det tilbys blant annet måltidsgrupper og ulike aktiviteter. Tilbudet ser ut til å fylle et viktig trinn i tiltakskjeden for eldre. Et tiltak for dem som har behov for døgkontinuerlig tilsyn, men som ikke har behov for alle de tjenester en sykehjemsplass tilbyr.

Kostra

Årsaken til nedgangen er at det er rapportert inn 12 nye rom på Døli, mens kostnader til drift bare delvis er med i regnskapstallene.

Døli

Utbyggingen på Døli omfatter

- 12 nye pasientrom

- Et rom er rehabilitert og har fått eget bad/toalett
- Alle fellesstuene i de fire avdelingene er utvidet og pusset opp
- Det er etablert små tekjøkken med oppholdsrom i alle de 6 fløyene. De gir større mulighet for differensiering av tilbud til pasientene.
- I underetasjen er det bygd inn et utvidet treningsrom, undervisningsrom med nytt inngangsparti og treningskjøkken i fysioterapidelen
- Dagsenteret har fått nytt oppholdsrom som gir mulighet for utvidelse av antall plasser og de har fått flere arbeidsrom for aktiviteter.

Utviklingsarbeid:

- Inn på tunet tiltak – nytt dagsenter for demente på Aaraas gård startet 1. september. Seks plasser to dager i uken.
- Aktivitetshuset på Markerud er endret fra prosjekt til varig tiltak og lagt inn i budsjett for 2017.
- Det er gjennomført samtalegrupper for pårørende i demensomsorgen
- Utarbeidet temaplan demens
- Middagstiden er endret til ettermiddag på begge institusjonene
- Trådløst gjestenett ble etablert på Døli (kommer på Skytta)
- Pasientgrunlaget til sykehjemmene har endret seg de siste årene. Det er flere pasienter med kognitiv svikt (demens) som har behov for sammensatte og individuelle tjenester. Den tette sammenhengen mellom demens og psykiatri er en slik utfordring. Kommunen har ikke et eget tilbud til pasientgruppen med store adferdsutfordringer, men forsøker å tilrettelegge innenfor de rammene som institusjonene har.

Enhet for NAV Nittedal

Overordnede mål i NAV er arbeid først og kjerneoppgaven i NAV-kontoret er oppfølging av brukere med henblikk på dette målet. NAV sine brukere har varierende grad av utfordringer og behov for bistand. NAV skal rette sine ressurser mot de som har størst behov for bistand. For å frigjøre mer kapasitet til de som trenger det mest, har NAV i 2016 videreført arbeidet med at de som har lite behov for bistand, primært skal benytte selvbetjeningsløsninger via nav.no og NAV kontaktsenter.

Aktivitetsutvikling

Aktivitet	2014	2015	2016
Totalt antall årsverk*	15,5 (stat) 16,5 (kommune)	15,5(stat) 17,85(kommune inkl. prosjekt)	17,4 (stat) 17,85 (kommune inkl. prosjekt)
Sosialhjelpsmottakere	324	345	326
KVP-brukere	25	26	24
Totalt antall behandlede saker	1701	1731	1656
økonomisk sosialhjelp			
Antall klagesaker	10	8	15

*NAV Nittedal har både kommunalt og statlig ansatte i sin organisasjon

En av de største utfordringene for NAV de siste årene, har vært ungdom som faller ut av videregående skole («drop outs») eller annen utdanning/arbeid. Nittedal kommune og NAV har samarbeidet og iverksatt tiltak for å snu denne utviklingen. Satsingen på ungdom, i kombinasjon med innføring av aktivitetsplikt på økonomisk sosialhjelp og etablering av kvalifiseringscenter, ser ut til å gi positive resultater. I 2016 var det 55 ungdom under 24 år som mottok økonomisk sosialhjelp i løpet av året mot 73 i 2015. Andel ungdom utgjorde i 2016 allikevel 21 % av brukerne på økonomisk sosialhjelp. Tallet er fortsatt høyt og det krever fortsatt innsats på dette området.

Gjennomsnittlig stønadslengden for unge brukere mellom 18-24 år øker. For 2015 er denne oppe i 5,0 måneder, og denne indikatoren er markant høyere enn i andre kommuner. Det er bekymringsverdig og viser at kommunen må jobbe enda mer målrettet mot denne aldersgruppen. Arbeidet med disse unge er svært ressurskrevende da det er mange brukere med sammensatte utfordringer og som krever tjenester fra flere steder i hjelpeapparatet.

Kommunen har også høyere andel brukere med sosialhjelp som hovedinntektskilde enn landsgjennomsnittet. Denne har også vært stigende de senere år. Dette må ses i sammenheng med endringer i arbeidsmarkedet. NAV Nittedal bruker fortsatt kvalifiseringsprogrammet mer enn sammenligningskommunene. Dette er positivt, og bidrar til også til lavere netto driftsutgifter på sosialtjenesten

I 2016 hadde NAV Nittedal gjennomsnittlig 9 nye henvendelser på økonomisk sosialhjelp hver måned. Enheten har i større grad enn tidligere klart å stoppe inngangen til dette stønadsområdet. Kun 2 av 9 nye brukere fikk i gjennomsnitt en utbetalt ytelse i form av økonomisk sosialhjelp. I tillegg er det større grad av gjennomstrømning blant brukerne og færre enn tidligere har sosialhjelp som hovedinntektskilde.

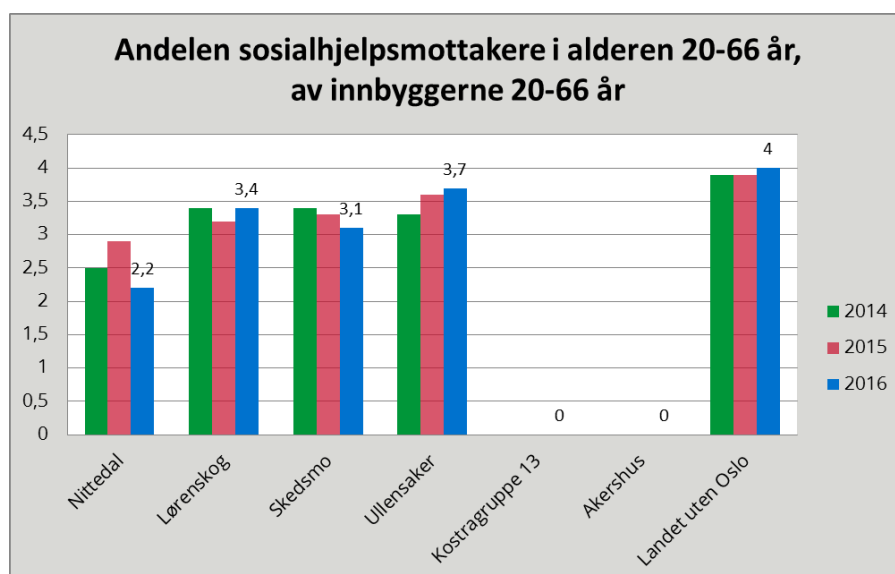
Brukertilfredshet

Måleindikatorer	2014	2015	2016
Brukertilfredshet: Hvordan bruker opplevde å bli tatt imot ved NAV kontoret	4,9	4,9	5,4
Opplevd grad av medvirkning: Veileder la vekt på det bruker hadde å si	4,9	4,8	5,8
Tilfredshet med informasjon: Bruker opplever å få den informasjon en har behov for	4,2	4,5	4,9
Service: Bruker får den service en trenger ved NAV kontoret	4,5	4,7	5,1

Skalaen er 1-6, hvor 6 er best.

Brukerundersøkelsen for 2016 var overveiende positiv for NAV Nittedal. Særlig opplevd grad av medvirkning viser stor framgang.

«Kanalstrategien» i NAV fungerer. Langt færre brukere var innom kontoret, og dermed var svarprosenten på undersøkelsen betraktelig lavere enn foregående år. 38 brukere besvarte undersøkelsen i 2016 mot 132 i 2015. Det er dermed ikke grunnlag for generalisering av dette resultatet, men det sier likevel noe om tendensen. De som besvarte undersøkelsen er også de som har hyppigst kontakt med NAV kontoret. 58 % av de som deltok i undersøkelsen hadde kontakt med NAV Nittedal fra 5 og over 10 ganger de siste 6 månedene.

Kommunen har en lavere andel brukere enn sammenlignbare kommuner.

Oppvekst- og utdanningssektoren

Sektoren omfatter grunnskolene barnehagene, barnevernstjenesten, helsestasjon og skolehelsetjenesten, PPT og idrett og kultur.

Innledning

Sektor for oppvekst og utdanning er preget av befolkningsveksten. Det er press på kapasiteten i alle tjenester. 2016 har vært pregete av å planlegge for nok kapasitet for fremtiden i skoler, barnehager og andre tjenester.

Skolebehovsplanen for å sikre at skolene har kapasitet til alle elever ble vedtatt i august i 2016. Oppfølgingen av planen startet umiddelbart og det jobbes nå for å sikre at ny Nittedal ungdomsskole og ny felles barneskole på Elvetangen står ferdig som planlagt til skolestart 2020. Vi gikk inn i skoleåret 2016/17 uten å sette opp ekstra brakker på Rotnes skole og Ulverud skole som ellers var varslet. Dette må vurderes på nytt for skoleåret 2017/18.

I barnehagesektoren var det i 2016 god kapasitet. I 2016 hadde vi kapasitet til å ta inn alle barn med lovfestet rett til plass. Nye Åneby barnehage sto ferdig august 2016 med 3 avdelinger og forarbeidet til en ny Bjertnes barnehage er gjennomført. Utfordringen er at barnehagekapasiteten ikke er der hvor barna bor. I 2016 er det også blitt arbeidet med planen for behovsdekning på barnehageområdet.

Plan for nittedalsbarnehagene – Behovsdekning for perioden 2016 til 2030 er en temaplan og skal gi kommunen et godt beslutningsgrunnlag for å sikre tilstrekkelig kapasitet i nittedalsbarnehagene. Denne vil bli lagt frem til høring og vil bli behandlet i 2017.

Planen for idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet er satt i gang, og når den er behandlet vil den gi en oversikt over behovene for idrettsarenaer og tilrettelegging for friluftslivet.

Barnevernet opplevde en sterk økning i antallet barn som ble plassert i fosterhjem i 2016.

Nittedalskolen

I 2016 ble Strategiplan for kvalitet i Nittedalskolen vedtatt. Strategien løfter frem de områdene som står helt sentralt i å sikre godt læringsmiljø og læringsutbytte for alle elever i Nittedal. Elevene skal oppleve et psykososialt miljø fritt for mobbing og krenkelser og et læringsmiljø som fremmer sosial og faglig læring og utvikling.

I nettverket av skoleledere har det vært jobbet med en felles forståelse av målene i kvalitetsplanen, og skolene har gjennomført egne analyser for å definere mål for lokalt utviklingsarbeid. Profesjonsutvikling for lærere i fellesskap og formell faglig kompetanse for enkelte lærere gjennom videreutdanning har bidratt til å øke kvaliteten i undervisningen. Det er etablert sonevise nettverk for lærere i barneskolen og fagnettverk for ungdomsskolene som en del av arbeidet med en bedre vurderingspraksis.

Prosjektet «IKT-satsing i skolen» fikk utfordringer i 2016. Nittedal kommune inngikk kontrakt med Oppad AS om nytt skoleadministrativt system som ble delvis implementert før selskapet gikk konkurs. Prosjektet har dermed ikke klart målsettingen om å effektivisere skoleadministrasjonen i den grad som var forventet. Prosjektet fortsetter for å finne gode fremtidsrettede løsninger som må ses i sammenheng med mulig overgang til et interkommunalt IKT-samarbeid (DGI). Parallelt er det satt i gang pilotprosjekter og utprøving av forskjellig utstyr til skolene. Det dreier seg hovedsakelig om bærbare PC'er til lærerne og Ipad'er på flere skoler.

Aktivitetsutvikling

	2014/2015	2015/2016	2016/2017
Antall elever	3216	3260	3323
Antall barn i SFO	990	1046	1068
Antall elever i leksehjelp	446	387	280 *)
Antall elever med vedtak om spesialundervisning	179	174	172

*) Tallet gir ikke et helt riktig bilde all den tid ikke alle skolene var kommet skikkelig i gang med leksehjelp på rapporteringstidspunktet 01.10.16.

Antall elever i grunnskolen viser en økning på 63 elever fra skoleåret 2015/ 2016 til skoleåret 2016/ 2017. Også antallet barn i SFO fortsetter å vokse.

Antall elever med spesialundervisning synker fortsatt. Skolene tilstreber å gi elevene tilpasset opplæring innenfor den ordinære rammen. Dette er en ønsket utvikling både nasjonalt og kommunalt (jf. blant annet sak til KST 80/16).

Resultater

Læringsmiljø (Elevundersøkelsen)

Indikator	Trinn	2014	2015	2016
Trivsel	7. trinn	4,4	4,4	4,4
	10. trinn	4,1	4,2	4,3
Mestring	7. trinn	4,1	4,2	4,1
	10. trinn	4,0	4,0	4,0
Faglige utfordringer	7. trinn	4,2	4,1	4,1
	10. trinn	4,3	4,2	4,4
Vurdering for læring	7. trinn	4,1	4,1	3,9
	10. trinn	3,1	3,2	3,2
Mobbing	7. trinn	1,2	1,2	1,4*
	10. trinn	1,3	1,2	1,2*

Resultatene måles på en skala fra 1-5, hvor 5 er best bortsett fra på mobbing der lave tall betyr lav forekomst av mobbing- tallene er hentet fra skoleporten.no. *På indikatoren mobbing er spørsmålene endret i 2016, og tallene er derfor ikke sammenliknbare med årene før

Elevenes oppfatning av læringsmiljøet uttrykt gjennom elevundersøkelsen viser kun små endringer fra fjoråret. Resultatene viser på overordnet nivå at elevene trives og de opplever både mestring og faglige utfordringer. Barneskolene har hatt en liten tilbakegang på indikatoren «Vurdering for læring». Ungdomsskolene har også en utfordring når det gjelder dette området. Dette gjelder særlig det som omhandler elevenes opplevelse av medvirkning i vurderinger og refleksjon rundt eget arbeid og faglig utvikling. Vi fortsetter å ha dette som et utviklingsområde.

Det er fortsatt en liten gruppe av elevene som uttrykker at de har blitt mobbet den siste måneden. På 7.trinn er resultatet for Nittedals del noe svakere enn landsgjennomsnittet, mens 10.trinn er noe bedre enn det nasjonale snittet. Nittedal har nulltoleranse mot mobbing og arbeidet for å nå målsettingen om at ingen elever skal oppleve mobbing eller krenkelser i nittedalsskolen fortsetter.

Læringsresultater i skolen (nasjonale prøver og eksamen)

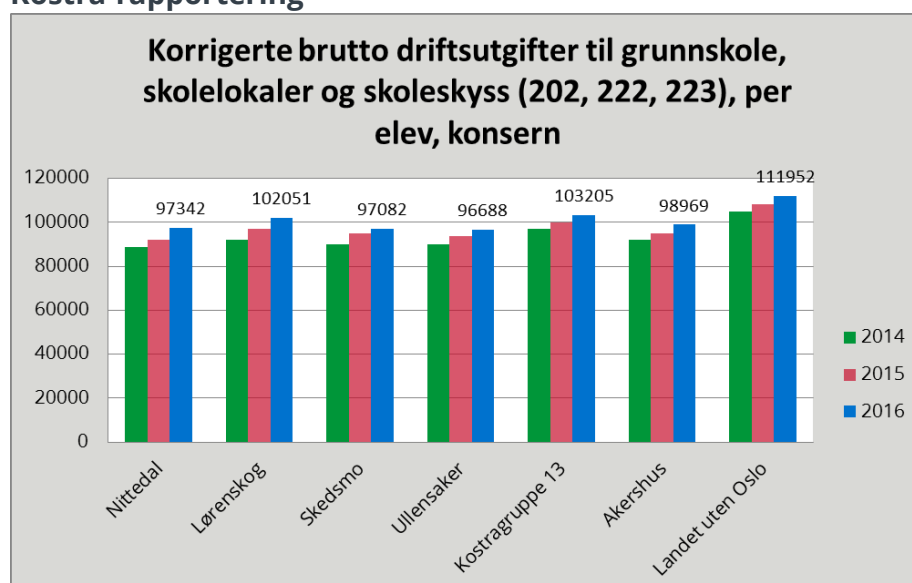
Indikator	Trinn	2014	2015	2016
Leseferdigheter	5. trinn			
	Gjennomsnitt	51	51	51
	Mestringsnivå 2 og 3	78,7	80,5	78,1
	9. trinn			
Gjennomsnitt	53	54	55	

Indikator	Trinn	2014	2015	2016
	Mestringsnivå 3, 4 og 5	82,7	86,2	84,5
Regneferdighet	5. trinn			
	Gjennomsnitt	50	52	51
	Mestringsnivå 2 og 3	72,5	83,9	80
	9. trinn			
	Gjennomsnitt	53	54	56
	Mestringsnivå 3, 4 og 5	78,8	84,7	84
	10. trinn			
Norsk hovedmål skriftlig		3,2	3,4	3,4
Engelsk skriftlig		3,5	3,7	3,4
Matematikk skriftlig		3,2	2,8	3,2

Resultatene fra nasjonale prøver viser en liten framgang på lesing på 9.trinn og likt resultat med året før på 5.trinn. Det er likevel litt færre elever på de øverste nivåene av skalaen. Regning viser en liten tilbakegang på 5.trinn og framgang på 9.trinn.

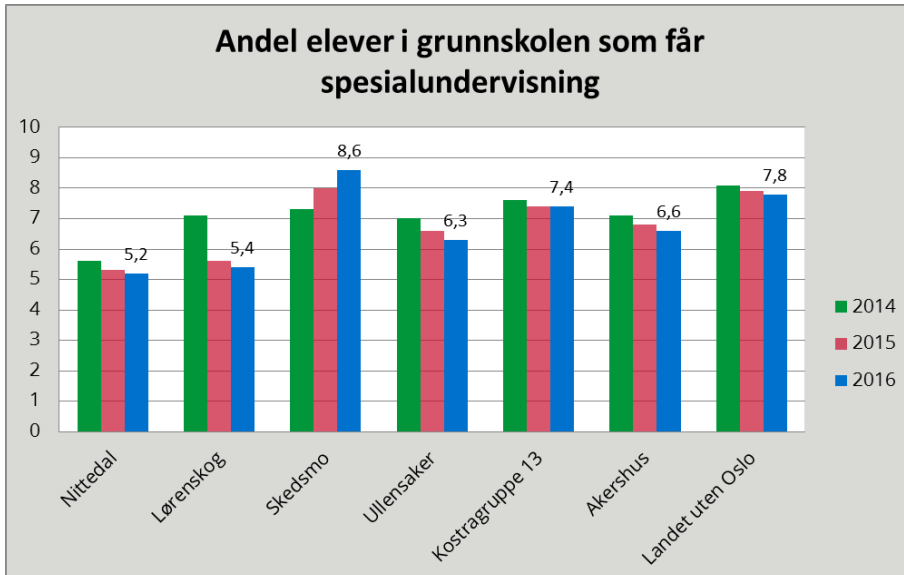
Resultatene på skriftlig eksamen skoleåret 2015/ 2016 viser en positiv utvikling i matematikk. Dette var forventet da resultatet året før var lavt, noe som også var tilfelle på landsbasis. Norsk hovedmål er på nivå med året før, men resultatet i engelsk er svakere enn året før.

Kostra-rapportering

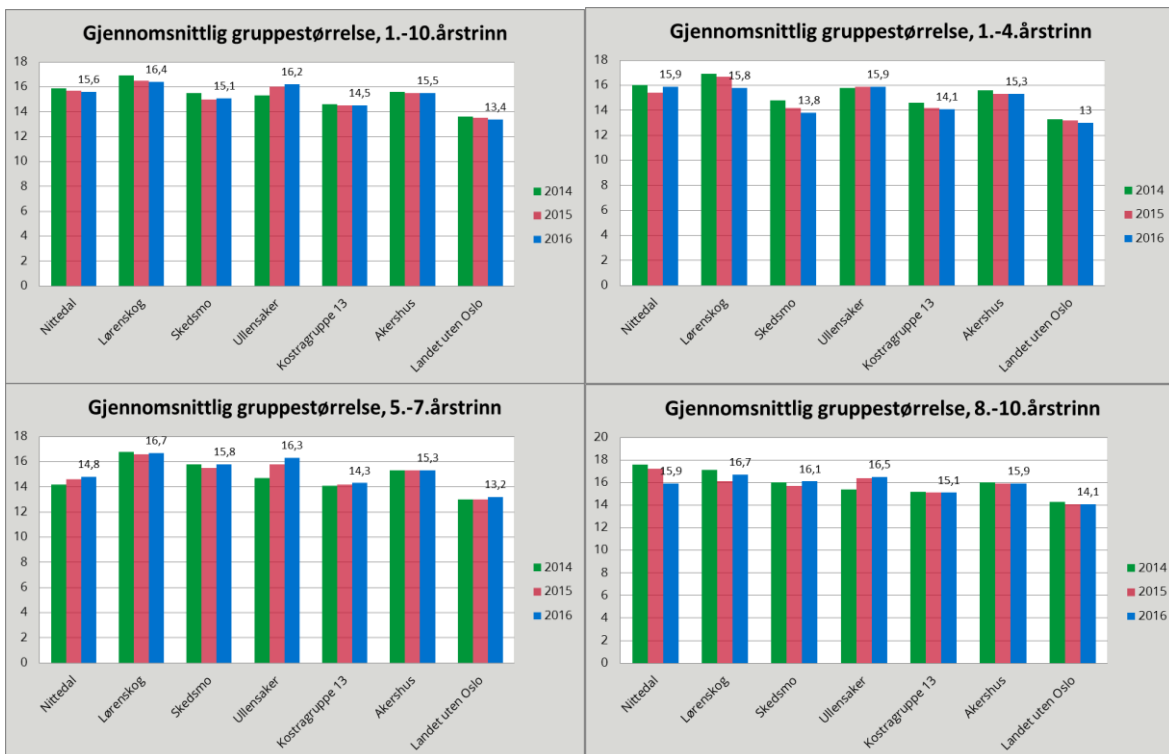

Nittedal kommune har lave driftsutgifter til skole pr elev på nivå med Skedsmo og Ullensaker og litt lavere enn snittet i Akershus. Dette har sammenheng med en effektiv skolestruktur, få nye skolebygg, lite skoleskys og en relativt lav lærertetthet.

Andel elever som får spesialundervisning, er redusert i 2016 i tråd med målsettingene. Antall timer brukt til spesialundervisning går noe opp. Det indikerer at de elevene som får spesialundervisning får et større omfang, noe som er en ønsket utvikling.

Lærertettheten har økt på ungdomstrinnet i 2016, men den gjennomsnittlige gruppestørrelsen er fortsatt noe høyere enn sammenlignbare kommuner. Dette skyldes først og fremst at vi har en hensiktsmessig og effektiv skolestruktur, som gjør at vi ikke må splitte elevene opp i uhensiktsmessig små grupper, når det ikke er nødvendig.

På 1.-4. og 5.-7. trinn er lærertettheten noe redusert. På mellomtrinnet har vi en høyere lærertetthet enn de sammenlignbare kommunene. Det er viktig å understreke at dette er «tekniske tall», det sier ikke noe om hvor mange elever det faktisk er i gruppene.

Enhet for barnehager og forebyggende tjenester

Enheten har arbeidet for å sikre gode koordinerte tjenester av høy kvalitet og har i 2016 særlig fokusert på tidlig innsats og barns psykiske helse.

Aktivitetsutvikling

Indikator	2014	2015	2016
Antall barn i barnehage (tot.i kommunen)	1450	1437	1451
Antall barn i komm. barnehager	238	229	246
Antall årsverk i enheten for barnehager og forebyggende tjenester	83,7	83,4	91,6
Antall årsverk kommunale barnehager	58	58	62
Skolehelsetjenesten	7,1	7,7	7,7
Helsestasjonen	5,5	6,6	7,6*
Årsverk i fysio/ergo	4,5	4,5	5
Årsverk i familieteamet	3,3	5,3	5,3

*Inkludert jordmor og helsesøster for flyktninger

Forebyggende tjenester

Fysio-og ergoterapitjenesten for barn og unge, avdeling for helsesøster og jordmortjenester og familieteamet, har i 2016 jobbet tett sammen for å sikre et helhetlig tilbud til familier i Nittedal.

Familieteamet er godt etablert som et lavterskeltilbud til familier med ulike behov for støtte og veiledning. For å sikre lavterskel tilbudet og for å fremme god psykisk helse spesifikt også til ungdom, er psykolog fra familieteamet tilgjengelig en dag i uken på Bjertnes videregående skole samt Drop in tilbud på helsestasjon for ungdom.

Helsestasjon for ungdom har blitt styrket med en fast ansatt lege. Dette sikrer kvaliteten og kontinuiteten i tilbudet. Samtidig kan vi tilby langtidsvirkende prevensjon for å

forebygge uønskede svangerskap i tråd med strategi for en god seksuell helse. Nye nasjonalfaglige retningslinjer har vært ute på høring og vi arbeider systematisk for å sikre tjenesten opp mot de føringer nye retningslinjer gir. Barseltiden på sykehus blir stadig kortere. Vi gjennomfører hjemmebesøk av jordmor 1-3 dager etter hjemreise og helsesøster 7-10 dager etter hjemreise. Nittedal er aktivt med for å forme samhandlingen om helhetlig svangerskap –fødsel og barselomsorg mellom kommunene og Akershus universitetssykehus. Helsesøstertjenesten blitt styrket med en helsesøster som arbeider spesifikt med å koordinere helsetjeneste til flyktninger og familiegjenforente. Helstasjonen og familieteamet har for små lokaler. Det gjør at kapasiteten i tjenesten blir mindre enn den kunne vært.

Fysio- og ergoterapitjenesten for barn og unge har i 2016 hatt kapasitetsutfordringer. Det er nye krevende brukere og tjenesten må prioritere hvem som får tilbud først.

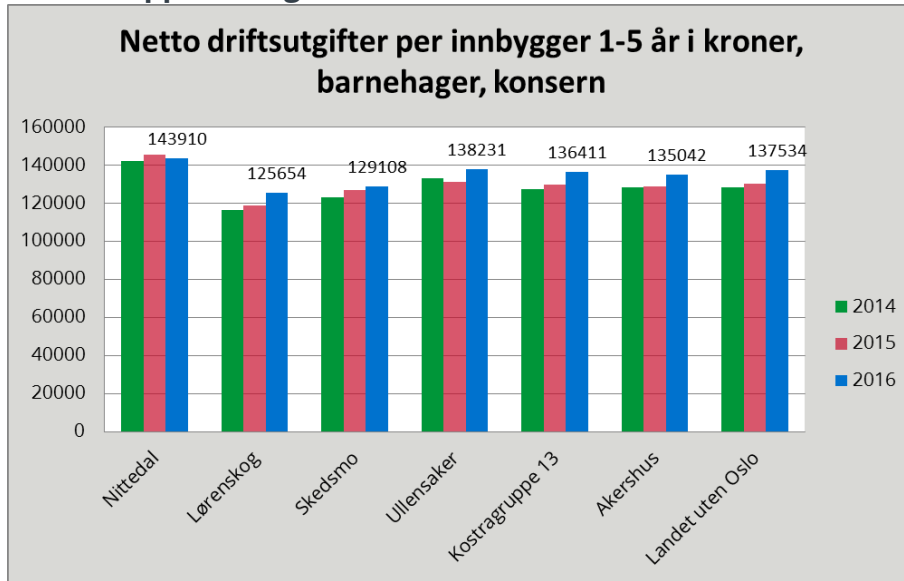
Barnehagene

I 2016 hadde vi god kapasitet til å ta inn alle barn med lovfestet rett til plass. I tillegg var det overkapasitet som sikret at flere barn enn de med lovfestet rett til plass fikk tilbud om plass. Dette er positivt for dem som søker og får plass, men det har negative økonomiske konsekvenser for Nittedal kommune. Som en følge av strategiplanen for barnehager, sto nye Åneby barnehage ferdig til innflytting 01.08.16. Det er også laget rom- og funksjonsprogram for nye Bjertnes barnehage i 2016.

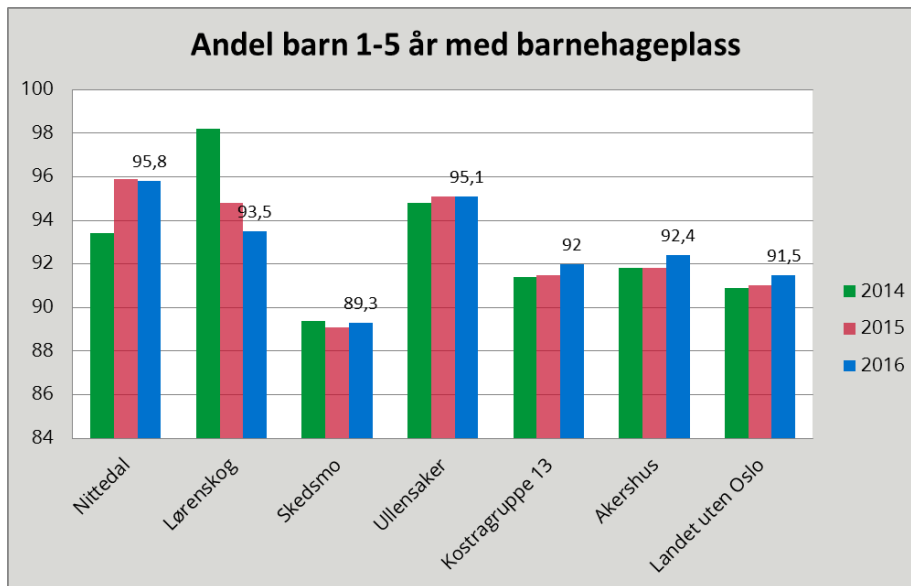
Kompetanseheving av barnehageansatte har vært et viktig satsningsområde også i 2016. Via midler fra Fylkesmannen har kommunen gjennomført felles kompetanseheving innen prioriterte områder. Det har i 2016 vært fokus på basiskompetanseheving, tilknytning, språk og videreutvikling av ulike fagnettverk hvor kunnskap og kompetanse utvikles.

Som et ledd i å videreutvikle de kommunale barnehagene som en lærende organisasjon er felles pedagogisk plattform utarbeidet og arbeidet med å utvikle et kvalitetssikringssystem er igangsatt.

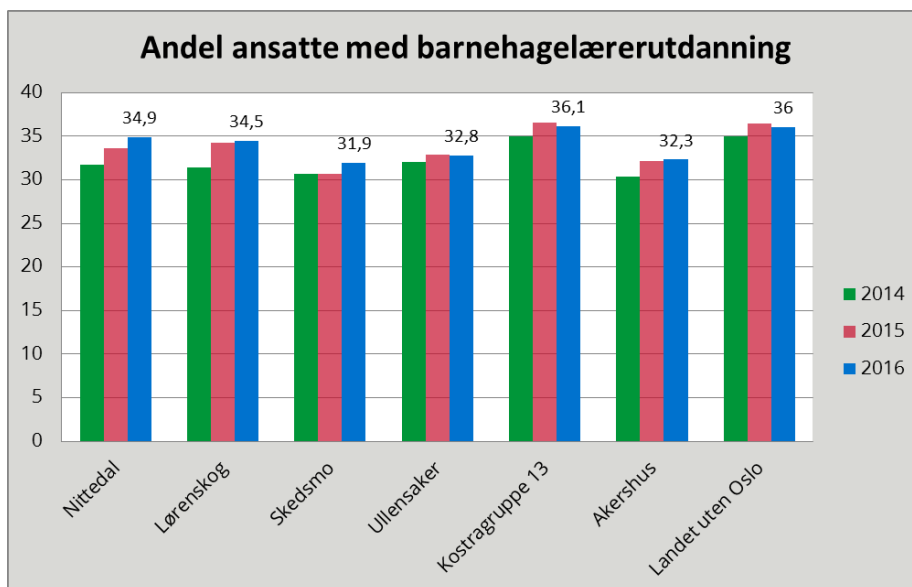
Kostra-rapportering

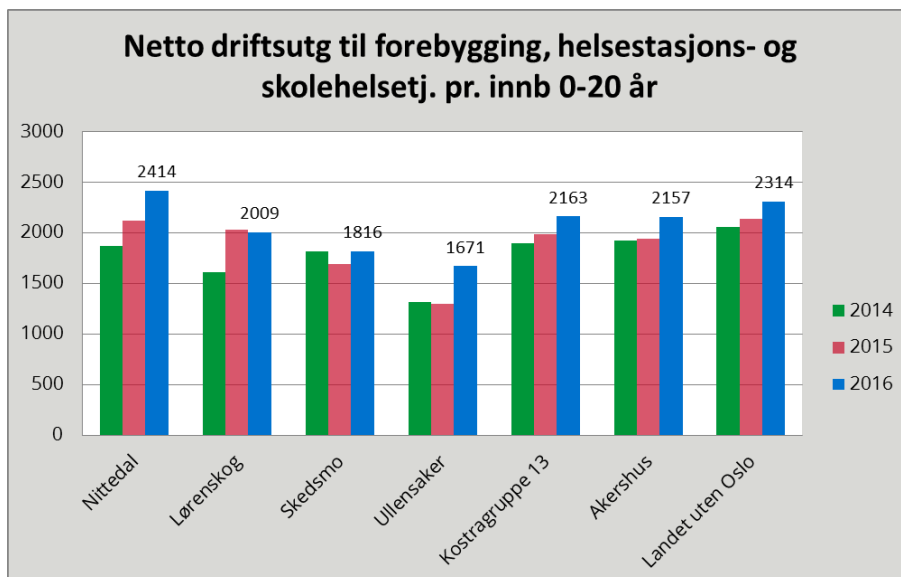
Nittedal Kommune ligger en del høyere enn andre sammenliknbare kommuner og landet for øvrig på netto driftsutgifter per innbygger 1-5 år, barnehage. Vi har hatt en liten nedgang fra 2015 men ligger fortsatt høyt.

De to tabeller over må ses i sammenheng. De høye driftsutgifter per innbygger i aldersgruppen skyldes blant annet at en større andel barn i aldersgruppen har barnehageplass i Nittedal enn andre steder. Nittedal kommunes høye dekningsgrad av barn 1-5 år fremgår av den nederste av de to tabellene. I tillegg har en del 0-åring barnehageplass. Nittedal kommune har få barn i kommunale barnehager og de kommunale barnehagene er små. Dette har betydning for satsen for kommunalt tilskudd til private barnehager som da blir høy.

Kommunen ligger fortsatt under landsgjennomsnittet når det gjelder barnehagelærerdekning, selv om vi har en jevn økning. Det jobbes systematisk med dette, både med å beholde og rekruttere faglært personell. Kommunen tilbyr veiledning til nyutdannede barnehagelærere, og har for tiden 8 studenter som er ansatt i barnehager og som er under utdanning som barnehagelærere.

Vi har i 2016 hatt en økning når det gjelder forebyggende arbeid. Vi har blant annet ansatt en ny helsesøster for flyktninger i tillegg til en liten økning i helsesøsterressurs for skolene.

Enhet for barnevern

Enhet for barnevern består av Barneverntjenesten og Utekontakten. Barnevernets visjon er at vi skal være et moderne, effektivt og oppdatert kvalitetsbarnevern.

Hovedmålet er å sikre at barn og unge som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling, får nødvendig hjelp og omsorg til rett tid og bidra til at barn og unge får trygge oppvekstvilkår. Vår primæroppgave er å hjelpe barnet.

Barnets beste er grunnregelen for arbeidet i barnevernet. I dette ligger følgende fire faglige prinsipper; tilknytnings- og relasjonskvalitet, biologiske bånd, mildeste inngreps prinsipp samt barnets medvirkning.

Satsningsområde i 2016 har primært vært å innfri nye kvalitetskriterier i statlige føringer:

- Barn og familier skal få hjelp som virker (evidensbaserte utredninger og tiltak)
- Barn og familier skal møte trygge og sikre tjenester
- Barn og familier skal bli involvert og ha innflytelse
- Barn og familier skal møte tjenester som er samordnet og preget av kontinuitet
- Barnevernets ressurser skal utnyttes godt (kompetanse, struktur og effektivitet)
- Barnevernet skal sørge for likeverdige tjenester

Videre har barnevernet hatt fokus på forsvarlighetskravet. Det er fastsatt i lov at alle barnevernets tiltak og tjenester skal være forsvarlige.

Aktivitetsutvikling

Indikator	2014	2015	2016
Mottatte bekymringsmeldinger i nye saker	240	208	199
Avsluttede undersøkelser pr.31.12	222	197	177
Antall barn/unge med hjelpetiltak	170	186	132
Antall barn/unge plassert i fosterhj./inst. §§4-4 og 4-12	32	36	46
Kommunens tilsynsansvar *	34	34	46

*Nittedal kommune har tilsynsansvar for fosterbarn som bor i Nittedal, både for de som er plassert av Nittedal og av andre kommuner

Resultater

Indikator	2014	2015	2016
Fristbrudd undersøkelser 3.mndr	4,5 %	2 %	3,4 %

Antall nye meldinger til barnevernet har fortsatt noe ned også i 2016. Barnevernet ser ingen opplagt forklaring, men nærliggende kommuner opplever tilsvarende nedgang. Kompleksiteten og alvorlighetsgraden i de sakene som enheten til enhver tid jobber med, er imidlertid økende. Meldingene omhandler i stor grad vold og det avdekkes grov omsorgssvikt. Imidlertid mottar barnevernet et høyt antall meldinger i eksisterende saker. Disse rapporteres det ikke på med mindre de følges opp av nye undersøkelser.

Enheten har ikke fristbrudd på gjennomgang av meldinger og har få fristoverskridelser i undersøkelsessaker. Alle barn og unge har lovpålagte tiltaksplaner. Det er imidlertid noen barn, unge og familier som må vente på iverksettelse av relevante hjelpetiltak. Kommunen har i 2016 hatt en økning i antall plasserte barn utenfor hjemmet. Det er en stor utfordring å skaffe gode fosterhjem til de barna som barnevernet overtar omsorgen for. For de barn og unge som er under omsorg skal det utarbeides foreløpige omsorgsplaner innen to år etter vedtak om omsorgsovertakelse. De aller fleste barna har slike planer. Der dette mangler er det adekvate grunner til dette som for eksempel handler om at det er kort tid siden kommunen overtok omsorgen.

Barnevernet får medhold i de fleste sakene om omsorgsovertakelser som bringes inn til avgjørelser i Fylkesnemnda. Mange foreldre anker sakene videre til tingrett/lagmannsrett. Dette medfører store kostnader både til advokatutgifter, sakkyndigutredninger og tolketjenester.

Barnevernet har få klagesaker til fylkesmannen og får stort sett medhold i behandlede klager. Det at enheten ofte får medhold i saker som fremmes for fylkesnemnd/tingrett, indikerer god lovanvendelse og høy faglighet i tjenesten.

I 2016 økte vi antall stillinger i tiltaksteam fra to til tre. Teamet jobber effektivt og målrettet primært inn mot hjemmeboende barn, unge og deres foreldre for å unngå skjevutvikling og for å forebygge plasseringer utenfor hjemmet.

Gjennom 2016 kan enheten rapportere et gledelig lavt sykefravær, dvs under kommunens måltall. Det har vært høyt fokus på arbeidsmiljø, de ansattes sikkerhet og ulike nærværestiltak.

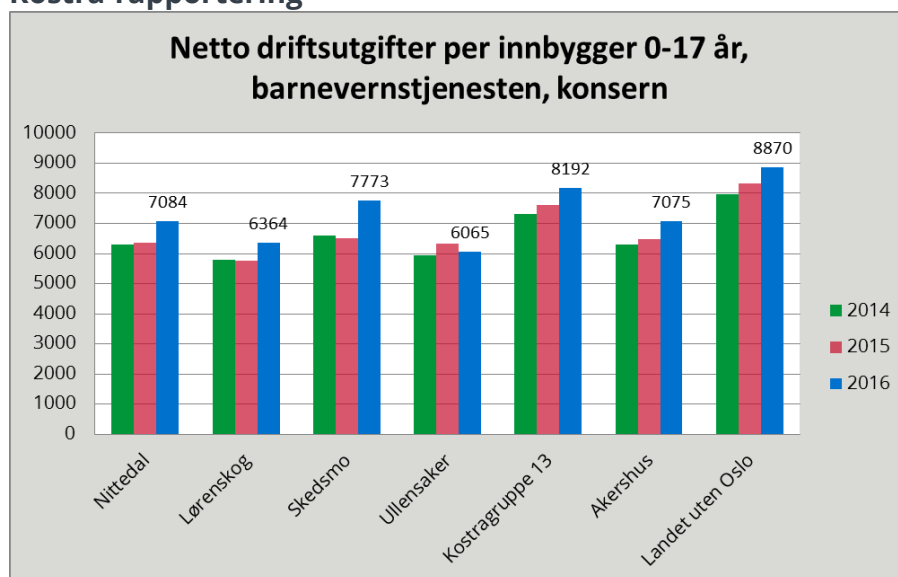
Det har vært gjennomført stor grad av kompetanseheving/utviklingstiltak i tjenesten. 2 ansatte sitter i kommunens psykososiale kriseteam.

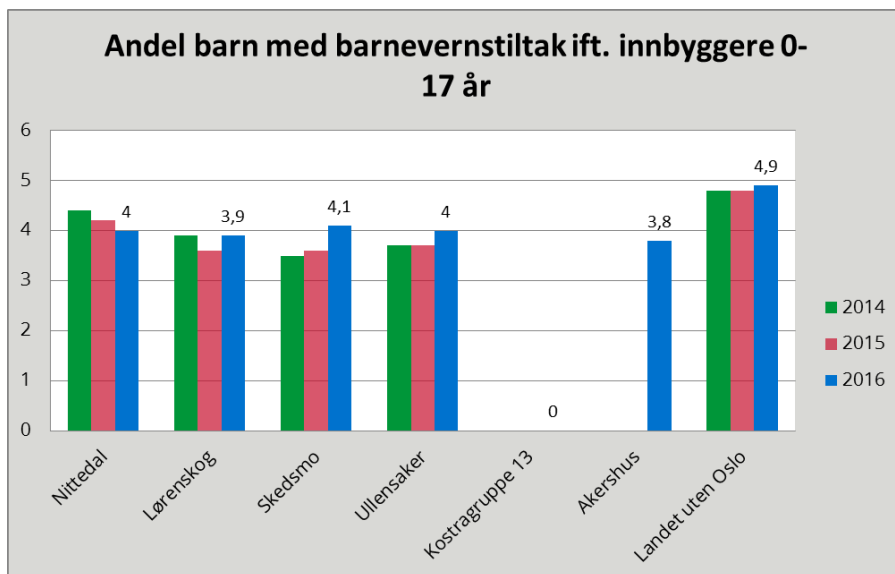
Utekontakten

Utekontakten består av fire ansatte som alle jobber turnus dag/kveld/helg. De har kontakt/følger opp ca 100 ungdommer med ulike utfordringer knyttet til eks psykisk helse, rus, kriminalitet. Mye av oppfølgingen består av samtaler/praktisk støtte. De ansatte har lang erfaring og høy kompetanse knyttet til både forebygging, avdekking av problemområder samt til relevant oppfølging av målgruppen. Utekontakten deltar aktivt i SLT-arbeidet «Vi bryr oss», er tilstede på foreldremøter på skoler og ulike faglige arrangementer. «Felting» dvs oppsøkende arbeid ute der barn/unge ferdes er også et viktig arbeidsområde. Utekontakten samarbeider tett og godt med politiet, brannvesenet/ambulansetjenesten, Natteravnene samt Røde kors.

Kostra-rapportering

Nittedal har noe økte kostnader til barnevern, men fortsatt lave kostnader til barnevern totalt til sammenligning med andre kommuner. Økningen i driftsutgifter skyldes i all hovedsak økningen i antall nye plasseringer utenfor hjemmet. Nittedal kommune har 10 plasseringer mer i 2016 enn i 2015.

Antall barn med barneverntiltak har gått ned fra 2015 til 2016. Vi ser her at Nittedal ligger under snittet for landet. Det vi imidlertid ser er at de barna som har tiltak, mottar ofte mere enn ett tiltak i tillegg til at de tiltak som settes inn i hjemmet ofte er svært omfattende.

Enhet for PPT

I 2016 fikk PPT to nye, faste stillinger. Stillingene er forbeholdt «Intensive PP-tjenester» (I-PPT) og benyttes utelukkende til å bistå skolene med å ivareta elever med store atferdsvansker. Tilbudet om I-PPT har vært under utvikling siden august 2016. Det gjenstår fortsatt en del samarbeid med skolene, før vi har nødvendige prosedyrer og samarbeidsstrukturer på plass.

En PP-rådgiverstilling ble omdisponert til en mellomlederstilling. Bakgrunnen for dette var enhetsleders lederspenn og behov for å sikre kvaliteten på det psykologfaglige arbeidet som gjøres. I tillegg skal den nye mellomlederstillingen sikre målrettet arbeid på systemnivå i barnehager og på skoler.

PPT har ledet arbeidet med utvikling av kommunes Bedre- tverrfaglig- innsats- modell (BTI-modellen). Målet for 2016 er nådd, kommunens BTI-modell er klar til utprøving i planlagt pilot. Vi mangler imidlertid innkjøp av den elektroniske Stafettloggen som forutsettes brukt i modellen. Innkjøp av Stafettloggen er utsatt pga av omstillingen i kommunens IKT-arbeid med mulig overgang til et større IKT-samarbeid.

Teamet med spesialpedagoger for førskolebarn har arbeidet på systemnivå i barnehagene med temaene; systematisk begrepstrening, førmatematisk forståelse og tanke- og følelsesbevissthet.

Aktivitetsutvikling

Indikator	2014	2015	2016
Antall årsverk totalt (inklusive leder og merkantil)	15,3	15,3	17,3
Antall pp-rådgivere	8,7	8,7	9,7
Spesialpedagoger for førskolebarn	4,6	4,6	4,6
Antall førskolebarn med vedtak	37	50	52
Antall klienter totalt (inklusive voksne)	416	413	430
Nye henvisninger	146	142	182
Gjennomsnittlig ventetid, i uker	14	16	12
Antall logoped saker	48	49	28

Gjennomsnittlig ventetid er redusert fra 16 til 12 uker fra 2015 til 2016. I 2015 hadde PPT to vakante stillinger fra høstferien fram til jul, dette førte til ekstra lang ventetid i 2015.

Antall henvisninger er økt med 40 fra 2015 til 2016. Økningen skyldes trolig elevtallsveksten generelt i Nittedal. En sakkyndig utredning tar i gjennomsnitt 20 timer.

2,8 % av innbyggere mellom 0-5 år som har vedtak om spesialpedagogisk hjelp. Landsgjennomsnittet i 2016 var 2,9.

Reduksjon i antall logoped saker skyldes en opprydding i saker som har blitt stående i logopedoversikten til tross for at de ikke lenger har vært aktive.

Enhet for kultur

Kulturenheten ble i 2016 styrket med en kulturkonsulent i 60 % stilling og en kulturskoleinspektør i 40 % stilling. Disse har allerede hatt stor betydning for enhetens ressurser til å gi gode tjenester. I 2016 ble det også rekruttert tre medarbeidere som sammen med daglig leder skal drifte Kulturverket Flammen.

Kulturenhetens største arrangement i 2016 var festivalen Kulturfaktor 16. Festivalen gikk over tre dager (9. – 11. september) og inkluderte arrangementer på og rundt Nittedal

ungdomsskole, i Rotnesbadet, i Rotneshallen, i aulaen på Bjertnes vgs. og på Rotnes bruk. Programmet hadde en god blanding av nasjonal og lokal kultur og inneholdt tilbud til forskjellige alders- og målgrupper. Festivalen ble en suksess både kunstnerisk og publikumsmessig.

Kulturverket Flammen

2016 var året da Kulturverket Flammen gikk fra nystøpt såle til hus. Ved utgangen av året var huset så godt som ferdigstilt, så vel utvendig som interiørmessig. Det ble utviklet egen designprofil og logo for huset. For å videreføre kommunens samarbeid med lokalt kulturliv ble det opprettet et eget brukerråd. Kulturverket Flammen etablerte egen facebook-side ultimo mai 2016 og under høsten ble det også utviklet en egen hjemmeside under domenet flammen.no. Visjon, prisprofil og prisliste ble vedtatt i november. Arbeidet med programmet for første driftsår pågikk gjennom hele 2016, med stor vekt på åpningsforestillinger og invitasjoner av utøvere i denne. Billettsalget startet 6. desember 2016.

Ungdomsvirksomheten

Ungdomsvirksomheten startet prosjektet Syng Live i 2015. Prosjektet ble videreført med suksess i 2016 og ledet til opptredener både på UKM og under Kulturfaktor 16. U69 ble i 2015 omgjort til øvingslokale og musikkverksted. I 2016 ble det benyttet hver dag av til sammen 10 ulike bandkonstellasjoner. U69 ble lagt ned i slutten av 2016 da det blir erstattet av nye lokaler i Kulturverket Flammen.

Nittedal bibliotek

Nittedal bibliotek hadde et travelt år, med daglig drift og høyt aktivitetsnivå samtidig som det ble planlagt nytt bibliotek i Kulturverket Flammen. Det ble klargjort til flytting med fokus på samlingsutvikling og innredning av nytt bibliotek. I 2016 fikk biblioteket kr. 110.000,- i støtte fra Nasjonalbiblioteket til arenautvikling. En del av dette ble benyttet til arrangementer i 2016 som bidro meget positivt til publikumstilstrømningen. I 2016 strømmet publikum virkelig til biblioteket; de kom på arrangementer, lånte bøker og annet materiale.

Nittedal kulturskole

For Nittedal kulturskole var 2016 preget av forventninger til, og planlegging av, innflytting i Kulturverket Flammen. «Stryk i skolen» startet opp høsten 2016, og har allerede medført større rekruttering av strykerelver, noe som innebærer at Nittedal strykeorkester har fått flere elever på venteliste. Kulturskolen har et meget stabilt kollegium; kun vikariater i forbindelse med barselpermisjon som det var mange av i 2016. Kulturskolens ansatte fikk seks barn i 2016.

Idrett

Det ble i 2016 sendt 13 spillemiddelsøknader; 9 på ordinære idrettsanlegg, 3 på nærmiljøanlegg og 1 på kulturbygg. Det ble tildelt til sammen kr. 5 155.258,- i spillemidler i Nittedal kommune til følgende anlegg:

- Rotneshallen (Nittedal kommune): kr. 2 000.000,-
- Nittedal kulturhus (Nittedal kommune): kr. 1 541.258,-
- Slettemoen kunstgress 11er (Varpe BK): kr. 1 040.000,-
- Skyttamyra skate- og sykkelanlegg (GIF): kr. 300.000,-
- Elvetangen, is- og kunstgressløkke (HIL): kr. 155.000,-
- Nittedal sentralidrettsanlegg, lager under tribune (NIL): kr. 119.000,-

Tildelte midler i 2016 er omtrent det samme som i 2015 (5 383.000) og betydelig mer enn i 2014 (2 587.000).

Det ble i 2016 gjort oppstart av arbeid med ny kommunedelplan for idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv 2018-2030. Planen ventes ferdigstilt i november 2017.

Aktivitetsutvikling

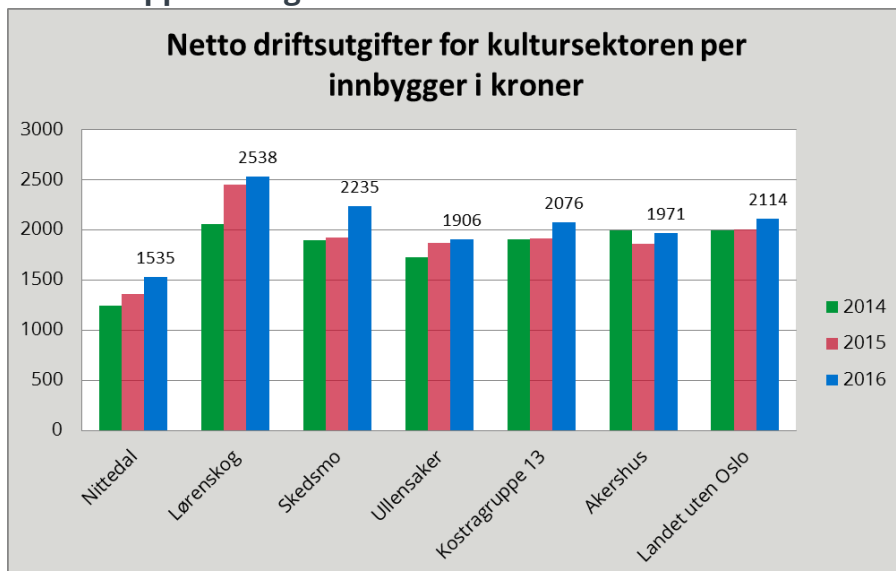
Indikator	2014	2015	2016
Utlån Nittedal Bibliotek:	84.405	86.022	90.881
Besøk Nittedal Bibliotek:	40.270	42.540	46.550
Besøk arrangementer Bibliotek:	1.935	2.361	3.550
Deltagelse på UKM + Sommeruka:	220	200	270
Totalt antall elever Kulturskole:	400	400	400

For første gang i historien oversteg bibliotekutlånet 90.000 utlån. Det er særlig barnas leselest som er på vei oppover. Utlånet av barnebøker økte med hele 10,13 %. Dette kan antakelig tilskrives en svært vellykket lesekampanje som sommeren 2016 også kom i digital utgave. Utlånet av andre medier var forholdsvis stabilt. Antall publikum på arrangementer økte med hele 74,7 %. Et utvidet arrangementsprogram takket være støtten fra Nasjonalbiblioteket bidro sterkt til dette. Arrangementer inkluderte flerfoldige bokprater for skoleklasser og eventyrstunder for de minste, barneteater, forfatterbesøk og andre litterære lunsjer.

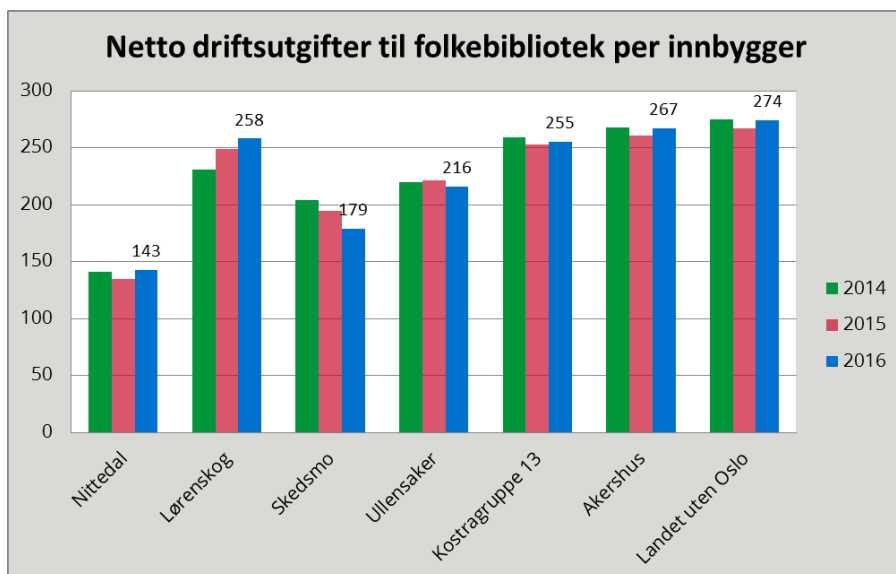
Antall elever i kulturskolen er stabilt, noe som følger av at antall elevplasser er stabilt. Uten annonsering har antall elever på venteliste økt, særlig på piano der ventelisten nå

teller 37 elever (19 i 2015). Ungdomsvirksomhetens økning knyttes i sin helhet til mange deltakere på UKM i 2016.

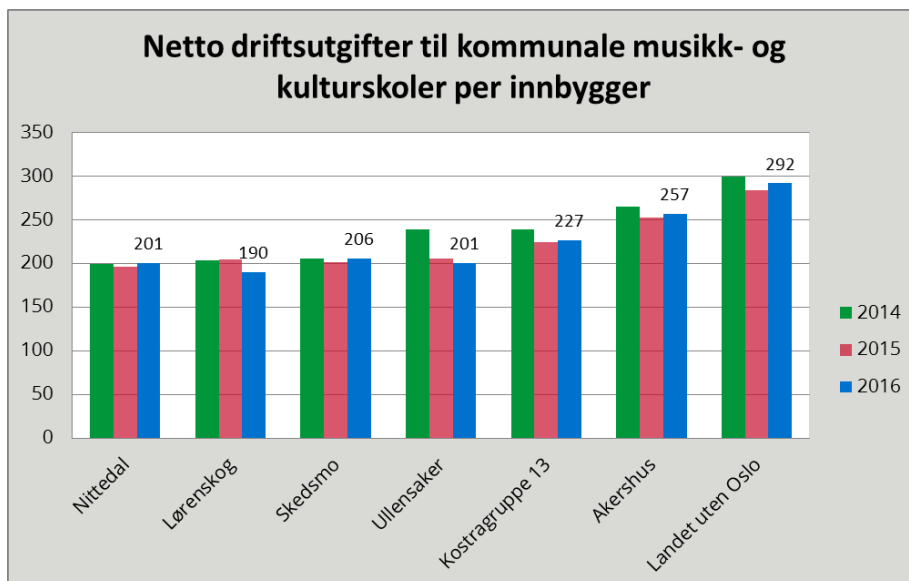
Kostra-rapportering

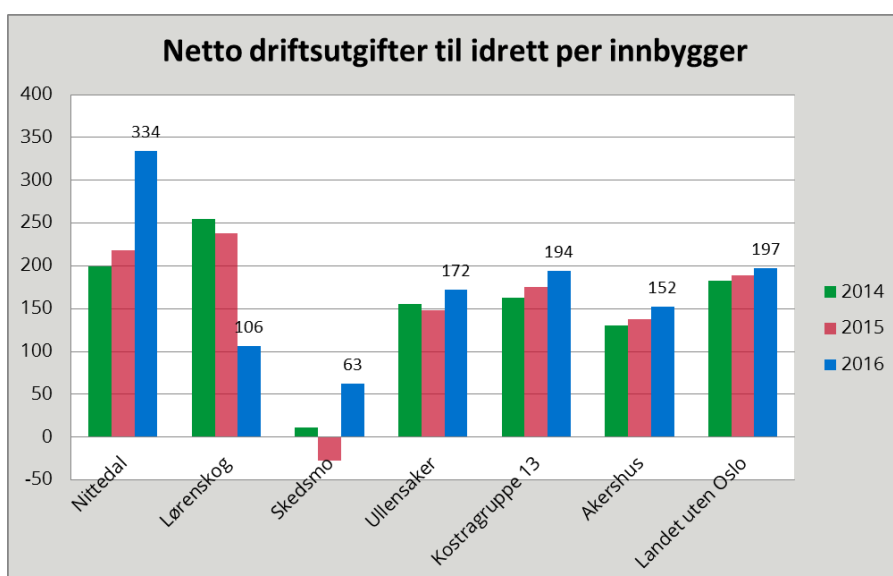
Utgifter til etablering av Kulturverket Flammen er hovedgrunnen til at netto driftsutgifter for kultursektoren gikk opp i 2016. Til tross for økningen bruker Nittedal kommune mindre midler til kultur enn alle andre kommuner og grupper i oversikten.

Nittedal ligger særlig lavt når det gjelder utgifter til folkebibliotek.

Nittedal bruker mindre midler på kulturskole enn gjennomsnittet for Akershus og landet utenfor Oslo, men er mer på linje med nærliggende kommuner enn på bibliotek.

Når det gjelder idrett bruker Nittedal Kommune vesentlig mer ressurser enn sammenlignbare kommuner. Hovedgrunn for økningen innenfor idrett i 2016 er ny ordning med støtte til drift av utendørs idrettsanlegg.

Sektor for miljø og samfunnsutvikling

Innledning

Sektoren leverer tjenester innen vei, vann, avløp, renovasjon, kart- og oppmålingstjenester, behandling av byggesaker, arealforvaltning og samarbeider med næringslivet. Kommunen deltar i flere interkommunale selskaper (IKS) innenfor sektoren; Nedre Romerike brann- og redningsvesen (NRBR); Nedre Romerike avløpsselskap (NRA), Nedre Romerike vannverk (NRV) og Romerike avfallsforedling (ROAF). For alle disse vises det til selskapenes egne årsberetninger. Tilsvarende lages egen årsmelding for regionkontor Landbruk (RKL).

Innenfor alle sektorens områder har det vært en økning i oppgaver i takt med befolkningsøkningen i kommunen, og sektorene har en viktig rolle i sentrumsutviklingen. Miljøutfordringene generelt, og kravet i EUs vanndirektiv spesielt, sammen med veksten i området legger føringer for sektorens arbeid.

Oppfølging av politiske vedtak har medført et stort behov for utarbeiding av reguleringsplaner i kommunens regi, og ved utgangen av 2016 hadde sektoren 10 egne planer i prosess. Tre av planene tilrettelegger for trafikksikkerhetstiltak (g/s-veg langs Fuglåsveien, g/s-veg fra Hakadal stasjon til Rv4 og g/s-veg langs Svartkruttveien fra rådhuset til Kvernstujordet) mens tre av planene omfatter skoler (Elvetangen, NUS og Li). To av planene tilrettelegger for friluftsliv (turvei i sentrum og utfartsparkering ved Sylling), en plan tilrettelegger for etablering av helsehus ved rådhuset og den siste planen er utbedring av Rygga bru. Sektoren opplevde i 2016 en jevnt stor pågang av private reguleringsplanforslag, og arbeidet med fornying av gamle reguleringsbestemmelser fortsatte.

Fremtidig avløpssystem har blitt utredet og kommunen har valgt å bli medeier i NRA. Kommunen er i full gang med prosjektering og planlegging av nytt ledningsnett for avløp, samt trase for både vår egen ledning og for fellesledningen med Skedsmo. Dette arbeidet har vært tungt og krevende med flere myndighetsutøvere som NVE og Fylkesmannen, og ulike interesser som i enkelte tilfeller er i konflikt med hverandre. Prosjektet er derfor noe forsinket i tid. Oppgradering av private avløpsanlegg følger tidsplanen, alle pålegg er nå gitt, og vi arbeider nå med oppfølging av påleggene. Innbyggerne blir gitt rimelig tid, både av praktiske og økonomiske hensyn, til å utbedre evt koble seg på det kommunale nettet. Rehabilitering av ledningsnett har vært prioritert oppgave i flere år. Vi er nå i den bemanningssituasjon at vi klarer å følge planene. Tilpasning til nye værforhold som følge av klimaendringer utfordrer også sektoren, og kommunen deltar fortsatt et landsomfattende klimanettverk.

Det har ikke vært noen kartleggingsprosjekter gjennom GEOVEKST (Geovekst er et samarbeid mellom kommuner, fylker og nasjonale etater om felles etablering, forvaltning, drift, vedlikehold og bruk av geografisk informasjon) i 2016, men kartleggingen av hele kommunen fra 2015 er først implementert i kommunens kartløsning i 2016. Kommunens gamle kartløsning, som opprinnelig var en løsning for alle kommunene på Nedre Romerike, har i løpet av 2016 blitt faset ut. Den har blitt erstattet av en kartløsning som har et lettere brukergrensesnitt enn den gamle.

Aktivitetsutvikling

Indikator	2014	2015	2016
Antall byggesøknader innkommet	306	259	246
Antall byggesøknader behandlet ferdig (fattet vedtak)	231	208	240
Antall vedtatte reguleringsplaner	7	9	5
Antall nye eiendommer opprettet i matrikkelen	42	95	67
Reasfaltert vei	100 m	4 600 m *	1 450 m **
Ny-asfaltert vei	0 m	250 m	0 m
Vegetasjonsfjerning langs veinett for bedre sikt/fremkommelighet	10 000 m	5 000 m	3 800 m
Antall nye seksjoner	57	77	93
Antall situasjonskart	244	179	192
Antall meglerpakker	253	258	247

* Ramstadveien (600 m) ble armert og reasfaltert med to lag

** 1200 m er gang- og sykkelveier delfinansiert med Aksjon skolevei-midler.

Før 2013 hadde kommunen et stort etterslep på vegetasjonsfjerning langs det kommunale veinettet. Dette ble så prioritert høyt i 2013 og 2014 slik at kommunen er tilnærmet a jour i forhold til jevnt årlig arbeid. Aktiviteten de to siste årene har derfor vært betydelig lavere, og på et normalt vedlikeholdsnivå.

Aktiviteten inn kart- og oppmåling har vært stabil. Selv om antallet nye grunneiendommer er færre 2016 enn i 2015, er antall seksjonerings saker flere. Mange av de seksjonerte eiendommene er seksjonert med oppmålt uteareal. I tillegg kommer andre oppmålings saker, som grensepåvisninger, arealoverføringer og grensejusteringer. Antallet situasjonskart og meglerpakker er forholdsvis stabilt.

I følge loven skal byggherre melde bygget til kommunen når det står ferdig, selv om det er unntatt søknadsplikt etter pbl. Kommunen mottok kun 8 ferdigmeldinger i 2016. Dette er en liten økning fra 2015, men kommunen regner fortsatt med at bygging av

mindre tiltak er vesentlig underrapportert. Skjemaet for innrapportering er nå lagt ut på kommunens internettside og det er gitt informasjon om at det må sendes inn et slikt skjema. Men det må ses på om dette er tilstrekkelig hvis antallet rapporteringer ikke tar seg opp utover 2017. Dersom denne trenden med underrapportering fortsetter, vil matrikkelen (Norges offisielle register over fast eiendom, herunder bygninger, boliger og adresser) kunne miste sin troverdighet for mindre bygg i Nittedal.

Resultater

Indikator	2014	2015	2016
Antall klagesaker mottatt - byggesak og delesak (unntatt plansaker)	26	24	17
Antall klagesaker gjort vedtak på av kommunen - byggesak og delesak (unntatt plansaker)	Ikke rapportert	Ikke rapportert	13
Antall saker behandlet av Fylkesmannen - plansak, byggesak og delesak	22	21	22
Antall klager/saker gitt medhold av Fylkesmannen - byggesak og delesak (ingen plansaker omgjort)	3	5	5
Antall saker med ikke overholdt saksbehandlingsfrist	69*	39*	19*
Antall nye boliger/ Boenheter	105	282	258
Andel søknader om tiltak der kommunen har overskredet lovpålagt saksbehandlingstid (%)	23*	39*	8 *
Gj.snittlig saksbehandlingstid for byggesaker med 12 ukers frist (dager)	99	29	19
Gj.snittlig saksbehandlingstid for byggesaker med 3 ukers frist (dager)	28	17	9
Saksbeh.gebyr, privat reg.plan, boligformål. jf. PBL-08 § 33-1.	194.000	200.000	216.000
Saksbehandlingsgebyret for oppføring av enebolig, jf. PBL-08 § 20-1 a)	45.500	49.878	49.606
Gjennomsnittlig saksbehandlingstid for opprettelse av grunneiendom (kalenderdager)	60	102	37

* Totalt for alle typer søknader – plan- bygg og delesak.

Saksbehandlingstid for byggesaker er gått ytterligere ned fra 2015 til 2016. Dette skyldes fortsatt delvis en annen måte å beregne saksbehandlingstid på, som først startet i 2015. Beregningen er i henhold til statlige føringer. Tidsfristen for kommunen starter ikke å løpe før kommunen har mottatt «fullstendig søknad» og kommunen har tidligere regnet med noe av ventetiden som saksbehandlingstid. Derfor det høye tallet i 2014 og delvis i 2015. Kommunen er fornøyd med den saksbehandlingstiden som har vært for både 12-ukers og 3-ukers saker i 2016. Vi jobber videre med å få behandlet alle saker innen fristen. I 2016 ble 19 byggesaker ikke behandlet innen tidsfristen av diverse årsaker.

Antall klager på byggesaker og delesaker er også gått noe ned fra 2014 og 2015. Fylkesmannen har behandlet 17 klager på byggesaker og delesaker i 2016, hvor 5 av klagen ble gitt medhold. Det vises til egen sak i Formannskapet den 13.3.2017 for nærmere detaljer om grunnlaget for omgjøring/oppheving av kommunens vedtak.

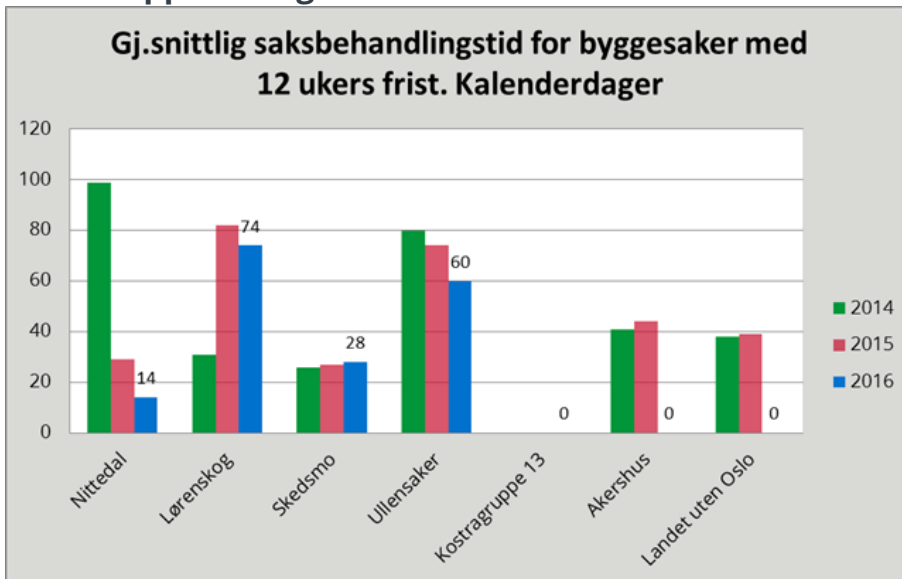
Standard saksbehandlingsgebyr for oppføring av enebolig gikk ned med litt over 200 kr i 2016 fra 2015. Dette skyldtes en lavere timespris i 2016. Beregningen av gebyret var for øvrig likt som i 2015.

Nittedal lå i 2016 fortsatt i øverste sjikt i landet når det gjelder saksbehandlingsgebyr for enebolig. Når det gjelder andre typer bygg, har derimot Nittedal ofte rimeligere priser enn andre kommuner. Dette settes det lite fokus på i media og det er vanskelig å sammenligne med andre kommuner, da det ikke foreligger KOSTRA-tall for dette. Vi har snakket med noen kommuner, som bekrefter vår antagelse.

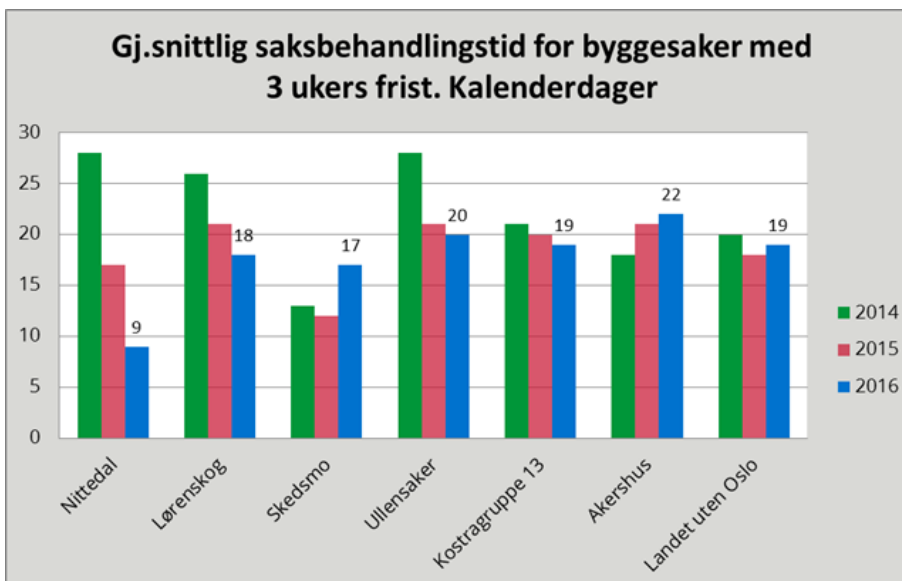
Byggesaksavdelingen er 100 % finansiert ved selvkost og det betyr at alle kostnadene kommunen har ved å behandle byggesøknader og til annen behandling etter plan- og bygningsloven (tilsyn, ulovlighetsoppfølging, veiledning), skal dekkes inn gjennom gebyrene. Dette er et politisk vedtak fra 2001.

I 2017 vil det bli gjennomført en forvaltningsanalyse av byggesaksgebyrene i kommunen.

Kostrarapportering

Tabellen over Viser utviklingen i gjennomsnittlig saksbehandlingstid for Nittedal, Lørenskog, Skedsmo og Ullensaker. Saker med 12 ukers saksbehandlingsfrist i ett-trinn

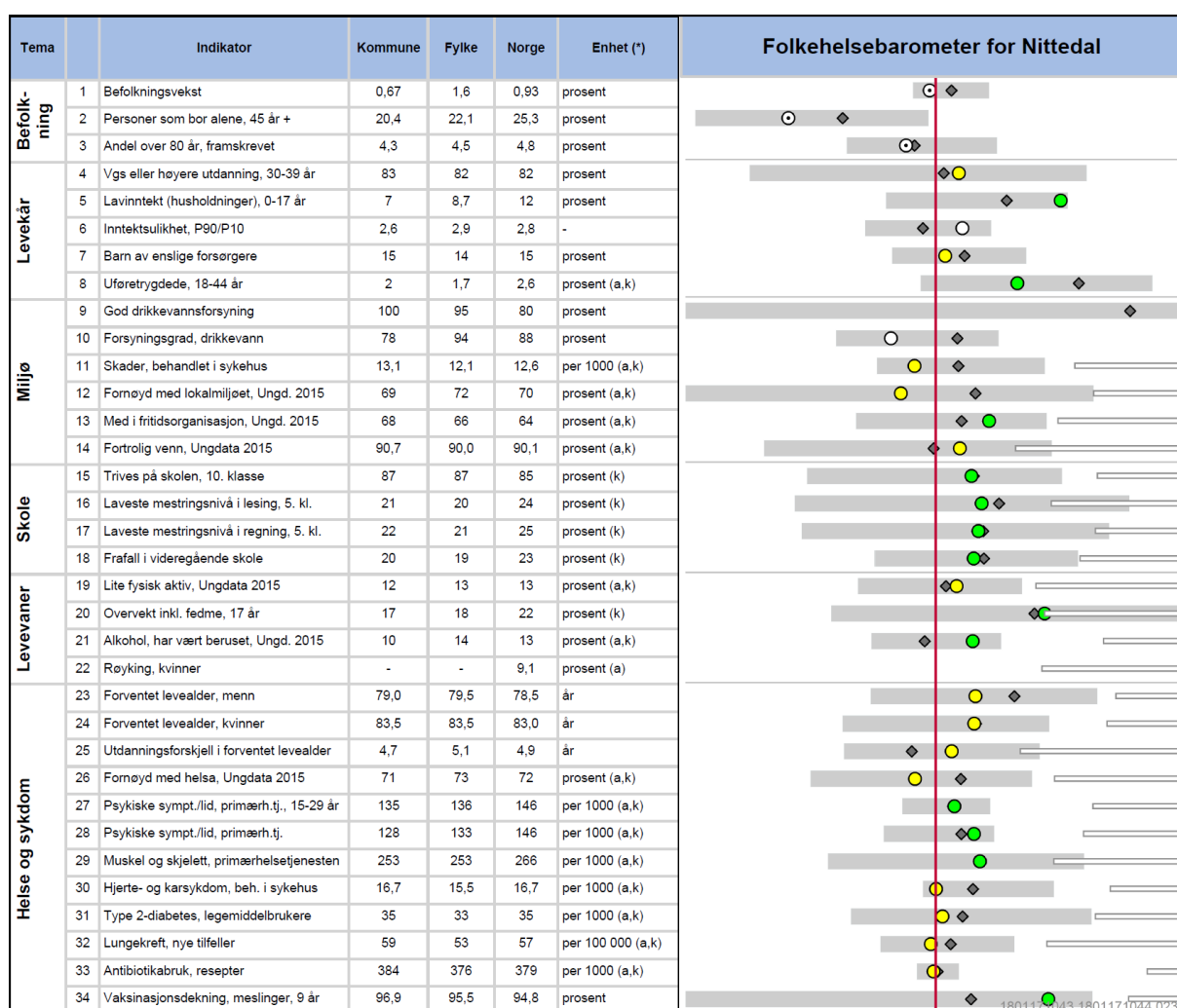
Denne tabellen viser utviklingen i gjennomsnittlig saksbehandlingstid for Nittedal, Lørenskog, Skedsmo og Ullensaker. Saker med 3 ukers saksbehandlingsfrist i ett-trinn

God folkehelse

Innledning

Folkehelse er et felles ansvar for hele kommunen. Å fremme god folkehelse innebærer å tenke «helse i alt vi gjør». Folkehelsemål og strategier er forankret i kommuneplanen 2015-2027 og de årlige handlingsplanene.

Folkehelsebarometeret 2016

Folkehelseprofilen viser at Nittedal har gode forutsetninger for en god folkehelse og for å utvikle denne videre. Kommunen har mange grønne indikatorer som viser at Nittedal ligger signifikant bedre an enn landsgjennomsnittet. Hele folkehelseprofilen med forklaringer på statistikk etc, er vedlagt denne årsmeldingen.

Den mest markante endringen i folkehelseprofilen fra 2015 til 2016 er at indikatoren «antibiotikabruk» har skiftet farge fra rød til gul. Dette innebærer at Nittedal ikke er signifikant forskjellig fra landsgjennomsnittet, og dette er en relativ forbedring.

I et folkehelseperspektiv er det å gjennomføre videregående skole en viktig beskyttelsesfaktor fra en lang rekke risikofaktorer. Sjansen for å være i jobb senere i livet øker, risikoen for å ha behov for trygd og sosiale stønader reduseres, liksom risikoen for en rekke sykdommer blir mindre. Nittedal Kommune ligger bedre enn landsgjennomsnittet og trenden er at stadig fler ungdommer gjennomfører videregående. Men det er fortsatt ikke godt nok. Kommuneplanen har et ambisiøst mål om at 95 % av ungdommene skal fullføre videregående skole. God kvalitet i barnehager og skoler er den viktigste innsatsfaktoren for å redusere frafallet.

Inntekt i Nittedal

Medianinntekt etter skatt, etter husholdningstyper 2015, og vedvarende lavinntekt (2011-2013)

Husholdningstype	Inntekt etter skatt, median (kr) 2015					Vedvarende lavinntekt 2011-2013*	
	Alle husholdninger	Enslig mor/far med barn 0-17 år	Par med barn 0-17 år	Par uten barn	Aleneboende	Andel som tilhører husholdninger med under 60 prosent av kommunens medianinntekt	Andel som tilhører husholdninger med under 60 prosent av nasjonal medianinntekt
Sørum	585 000	412 000	800 000	641 000	287 000	7,8	6,2
Fet	596 000	438 000	817 000	636 000	293 000	7	5,1
Rælingen	552 000	419 000	799 000	648 000	303 000	7,9	6,1
Lørenskog	540 000	426 000	854 000	640 000	296 000	10,6	7,2
Skedsmo	524 000	410 000	818 000	636 000	296 000	10,4	7,6
Nittedal	601 000	431 000	864 000	659 000	298 000	8	5,7

Kilde: Akershusstatistikk

* Medianinntekt er inntektsbeløpet som deler inntektsfordelingen i to like store grupper etter at inntekten er sortert etter størrelse. Personer med vedvarende lavinntekt er her definert som personer som tilhører husholdninger som i gjennomsnitt i løpet av tre år har hatt mindre enn 60 prosent av den oppgitte medianinntekten målt per forbruksenhet.

Tabellen viser at inntektsnivået i Nittedal er høyere enn øvrige kommuner på Nedre Romerike. Når det gjelder andelen barn i husholdninger med vedvarende lavinntekt i har Nittedal lav andel i forhold til resten av Nedre Romerike (som andel barn med lavinntekt under 60 pst av nasjonal medianinntekt). Andelen er også lav når en ser dette i forhold til andel barn med lavinntekt under 60 pst av kommunens median.

Å tilhøre en lavinntektshusholdning utgjør en risikofaktor for helsen. Folkehelseutfordringene basert på sosioøkonomiske bakgrunnsvariabler i Nittedal er mindre enn i sammenlignbare kommuner. For å redusere de sosioøkonomiske helseforskjellene må innsatsen rettes mot de som trenger det mest.

Folkehelsearbeid i sektorene

Nittedal Frisklivssentral

Frisklivssentralen mottok 429 henvendelser i 2016. Av disse er 188 re-henvist. Dette utgjør i gjennomsnitt 36 henvendelser per måned, en økning fra 22 henvendelser i 2015. Sammenliknet med 2015 hvor Frisklivssentralen mottok 264 henvendelser er det nesten en dobling i antall henvisninger.

Andelen som anvender en, to eller tre frisklivsreseppter er henholdsvis 59,7%, 27,9% og 10%. Dette viser at en stor andel deltakere (87,6%) er klare for å avslutte oppfølging og veiledning i Frisklivssentralen etter 3-6 måneder. Tallene er sammenliknbare med 2015-tallene.

(Aldersfordeling)

Alder	2015	2016
<18	0,5%	2,8%
18-67	84,2%	77%
>67	15,3%	20,2%

I 2015 åpnet frisklivssentralen for de over 67 år, og på høsten for kostholdsveiledning for barn og unge. I 2016 ble det etablert tilbud Friskliv Bedrift rettet mot ansatt som et ledd i å fremme redusert sykefravær. Den korte tiden med utvidet tilbud gir ingen overraskende aldersfordeling, men oversikten viser en økning av henvendelser fra barn og unge og den godt voksne befolkningen sammenliknet med 2015.

Muskel-skjelettplager er den hyppigste henvisningsårsaken. Frisklivssentralens intensjon om å komme tidlig inn for å forebygge livsstilssykdommer ser ut til å lykkes da de fleste henvisninger er relatert til fysisk inaktivitet, overvekt, kosthold, psykiske plager og høyt blodtrykk.

(henvisende instanser 2016)

Henvisende instanser	I prosent%
Fastleger	64%
Kommunal fysioterapitjeneste	2,7%
Private fysioterapeuter med driftstilskudd	3,9%
NAV	4,8%
Spesialisthelsetjenesten	0,8%
Kreftkoordinator	0,2%

53% av alle henvisninger i 2016 er fra helsepersonell, 64% av disse fra fastleger. Dette er en økning med over 10% fra 2015. Dette viser at Nittedal Frisklivssentral har et godt

rykte, mange kjenner til tilbudet Frisklivssentralen lykkes å fremtre som et tilgjengelig lavterskeltilbud til befolkningen.

Partnerskapsavtaler er inngått med de lokale treningssettene og private aktører. Dette gir deltagerne tilgang til treningstilbud gjennom frisklivsperioden. Målet er at deltagerne inngår eget medlemskap hos en av treningsaktørene etter endt frisklivsperiode. Ny partnerskapsavtale i 2016 ble tegnet med Gjelleråsen idrettsforening og resulterte i svømmekurs for nybegynnere, hvor innvandrerkvinner var godt representert.

Vi bryr oss arbeidet

Vi bryr oss-konferansen 2016 hadde Innenforskap som tema. Konferansen ble arrangert på Kirkestua og hadde ca. 100 deltagere fra frivillige organisasjoner, kommunens ansatte og politikere.

Det ble i forbindelse med Vi bryr oss-konferansen 2016 også arrangert et foreldremøte samme kveld. Marco Elsafadi snakket om hvordan foreldre kan bidra til et inkluderende barnefelleskap. Det var ca. 80 deltagere.

Be safe uka høsten 2016 hadde temaet: «Tilskuerrollen ved mobbing». Evalueringen viser at dette temaet ble vurdert som meget viktig og det ønskes tatt opp igjen som tema for Be safe relativt snart.

Nittedal teater bidro på alle skoler i forbindelse med Be safe uka 2016. Teateret gjennomførte en teaterform (Forumteater) der elevene bidro og påvirket hvordan mobbeepisodene kunne endres og hvordan de kunne ende. Skolene ga svært gode tilbakemeldinger på disse forestillingene.

Nittedal Lions har bidratt med opplæring til ansatte som har ønsket det i «Mitt valg» og elevstøttene på ungdomsskolene har også fått opplæring.

Nittedal Røde kors har i 2016 vært ansvarlig for gjennomføringen av nattevandring i Nittedal for 16. år på rad. I 2016 har 110 foreldre gjennomført kurs i nattevandring. De har til sammen utført 45 vandringer våren, sommeren og høsten. Natt til 1. mai, på Russe-rebus og nyttårsaften var hjelpekorpsset til stede med eget mannskap.

Kriminalitetsstatistikk

	2014	2015	2016
Førstegangskriminelle under 18 år	6	0	3
Vinning	279	299	194
Politianmeldte voldssaker (familievold i parentes)	66 (35)	75 (46)	64

			(46)
Voldssaker meldt til barnevernet	75	66	61
Anmeldte narkotikasaker	192	113	134
Antall ungdommer på ruskontrakt gjennom politiet	27	16	12
Frivillige ruskontrakter	8	4	10
Skadeverk	30	45	35
Brukte kroner for reparasjoner etter skadeverk/ fjerning av tagging	248.977	17.265	69.244

(Kilde: Politiet) Statistikken for 2015 og 2016 er vanskelig å sammenligne med 2014. Årsaken er forskjellen mellom ny og gammel straffelov. Tidligere var det delt mellom forseelser og forbrytelser, mens nå kalles alt for lovbrudd.

Det er gledelig at kriminaliteten i Nittedal holder seg på et lavt nivå. Spesielt vinning er i 2016 på et svært lavt nivå.

Rus og psykisk helse blant barn og unge

Ungdomsundersøkelsen ble sist gjennomført i Nittedal i 2015. Den viste at nittedalsungdom drikker mindre alkohol og bruker mindre hasj og marihuana enn gjennomsnittet på landsbasis. Ungdom på alle trinn drikker alkohol og andelen som drikker seg beruset er større i overgangen mellom ungdomsskole og vgs.

Murr i magen

Murr i magen som et team med egne ansatte ble avviklet i 2014. Murr i magen-telefonen var betjent av PPT og Familieteamet i 2015, men mottok kun fem henvendelser i løpet av et helt år. Fra januar til juni 2016 var det kun en henvendelse. Telefonen ble derfor avviklet den 31.08.16.

Ungdomskordinator/Ungdomsteam

Arbeidet med Ungdomskordinator/Ungdomsteam bidrar til at ungdom med spesielle utfordringer får koordinert tverrfaglig hjelp.

Friluftsliv

Det har i 2016 blitt gjennomført flere tilretteleggingstiltak for friluftsliv. Blant annet er veien langs Ørfiskebekken i Kruttverket gruset og utfartsparkeringene på Varingskollen og Glitredumpa er utbedret. I tillegg har kommunen, i samarbeid med Turkameratene Nittedal Turlag, videreført etablering av helårs bålplasser på forskjellige steder i

kommunen. To plasser er etablert i 2016 og én planlegges etablert i 2017. Informasjonsskilter bidrar til at innbyggerne bruker nærområder og marka aktivt. Tilretteleggingstiltakene er støttet av Akershus fylkeskommune.

Helårs bål plass på Høldippelen.

Nittedal kommune ansatte 1.12.2016 en konsulent for å bistå friluftslivsorganisasjonene med deres arbeid og generelt løfte friluftslivet i planprosesser og sette friluftsliv på kartet for hele kommunen. Ansettelsen er en oppfølging av kommunestyrets vedtak i juni 2015 om å sette av 1 million kroner til FRINI til tiltak for friluftsliv og økt folkehelse.

For at alle skal ha mulighet til å drive friluftsliv i nærmiljøet og i naturen ellers, er det viktig å ivareta et bredt spekter av områder med forskjellige kvaliteter. Nittedal har i 2016 startet opp arbeidet med å kartlegge og verdsette viktige friluftslivsarealer i kommunen. Prosjektet er en del av en nasjonal satsing og skjer i samarbeid med Akershus fylkeskommune. Prosjektet planlegges ferdigstilt tidlig 2018.

Kulturlandskapsprosjektet «Fra bru til bru», har til hensikt å synliggjøre verdiene i jordbrukslandskapet for allmennheten og bidra til å styrke identiteten av landskapet innenfor et utvalgt område eller på en gård. Skilter og veivisere vil gi informasjon om historie, kultur og landbruk. Stien går langs elven på gangvei mellom Rulse og Glitre. Prosjektet er et samarbeid mellom bondelaget og kommunen. Prosjektet er videreført i 2016 og vil bli ferdigstilt i 2017. Tiltakene i terrenget er utført av grunneierne, Skiforeningen og kommunen.

Drikkevannskvalitet

Drikkevannet i Nittedal produseres og leveres av Nedre Romerike Vannverk (NRV). Alle prøver som er tatt både i NRV og på vårt lokale vannledningsnett viser at vannet tilfredsstillende alle krav og har god kvalitet.

Trafikksikkerhetstiltak

Kommunen prioriterer årlig tiltak i sin trafikksikkerhetsplan.

Følgende aksjon- skoleveg tiltak ble gjennomført 2016:

- Reasfaltering av 400m gang- og sykkelvei ved Nittedal kirke.
- Reasfaltering av 800m gang- og sykkelvei langs Rulseveien
- Etablering av gatelys langs gang- og sykkelvei mellom Skyttaveien og Skyttakroken
- Flombelysning av 7 gangfelt.

I tillegg ble det i 2016 utarbeidet og vedtatt ny trafikksikkerhetsplan for 2017-2020. Denne ble også delvis finansiert med aksjon skoleveg- midler.

Av tiltak gjennomført utenom aksjon- skoleveg ordningen, kan følgende nevnes:

- Etablering av overgangssted over Svartkruttveien, inkludert et kort fortau og gangfelt (ved Svartverkstubben).
- Ferdigstilling av overgang ved Ulverud skole (kort fortau ved kryss med Rogneveien).
- Etablering av gatelys langs deler av Fuglåsveien, fra Fuglåsen til Varpet idrettsanlegg.
- Reoppmerking av 40 gangfelt

Kommunale gang- og sykkelveier

Kommunen har i dag 18600 meter gang- og sykkelvei. Flere nye prosjekt er under prosjektering.

Turveier

Arbeidet med å planlegge en tursti langs Nitelva i sentrum startet i 2015, og fortsatte i 2016. Langs turveien vil det etableres plasser til rekreasjon og trening. Kommunen har

allerede fått penger til treningsapparater gjennom et pilotprosjekt med Kreftforeningen og sykle-til-jobben-aksjonen, og penger til fundamentering av apparatene gjennom en gave fra Sparebankstiftelsen.

Det skal tilrettelegges for tilpassede sosiale møteplasser, rekreasjonsområder, stier og gangveier i alle planer. Det skal også tilrettelegges for gående og syklende til og fra ulike områder og aktiviteter. Planen forventes vedtatt i 2017.

Rent miljø

Innledning

Nittedals sentrale beliggenhet gir en kontinuerlig vekst i befolkningen med tilhørende boligutbygging og pendling. Dette gir en gradvis økt miljøbelastning både når det gjelder klimagassutslipp, vannkvalitet og ivaretagelse av naturmangfold og vilt. For å ivareta den «grønne bygda» må klima- og miljøhensyn vektlegges i hele den kommunale forvaltningen. I 2016 har det viktigste satsingsområdet vært å planlegge og prosjektere en fremtidig avløpsløsning med NRA som renselanlegg, samt å jobbe for å få nødvendige tillatelser for tiltaket etter aktuelle lovverk. En slik løsning vil ha stor betydning for vannkvaliteten i Nitelva, og i Øyeren som naturområde.

I tillegg arbeider kommunen for å redusere utslipp av klimagasser, energiforbruk og transportbehov ved å legge til rette for kollektivtransport og gang- og sykkelveier. Dette gjør vi i vår bevisste satsing på kompakt sentrumsutvikling og en effektiv areal- og transportplanlegging i arealplaner på alle nivå. Vi har dette fokuset både der kommunen selv har ansvaret, og der andre organ, som statens vegvesen og BaneNOR er ansvarlige, og hvor kommunen må bruke sin innflytelse på andre måter som å avgi hørings svar og drive lobbyvksomhet.

Klima- og energiutfordringer

Klimagassutslipp nasjonalt

De nyeste tallene er for 2015. De er derfor ført opp i årsberetning for 2016.

I følge SSB ble det i 2015 sluppet ut til sammen 53,9 millioner tonn CO₂-ekvivalenter fra norsk territorium. Det er 0,6 millioner tonn eller drøyt 1 prosent mer enn i 2014.

Økningen skyldes først og fremst mer utslipp fra olje- og gassutvinning og industri.

Klimagassutslippene fra veitrafikk var så vidt større i 2015 enn året før. Utslippene har ligget på rundt 10 millioner tonn per år de siste årene – omtrent 30 prosent mer enn i 1990.

Mens veitrafikken målt i kjørelengder har vokst med om lag 17 prosent siden 2005, så økte klimagassutslippene med bare 7 prosent i samme periode. Det skyldes først og fremst at vi nå kjører lengre på samme mengden drivstoff, både fordi nye biler er mer drivstoffgjerrige og fordi stadig mer av trafikken foregår med dieselmotorer.

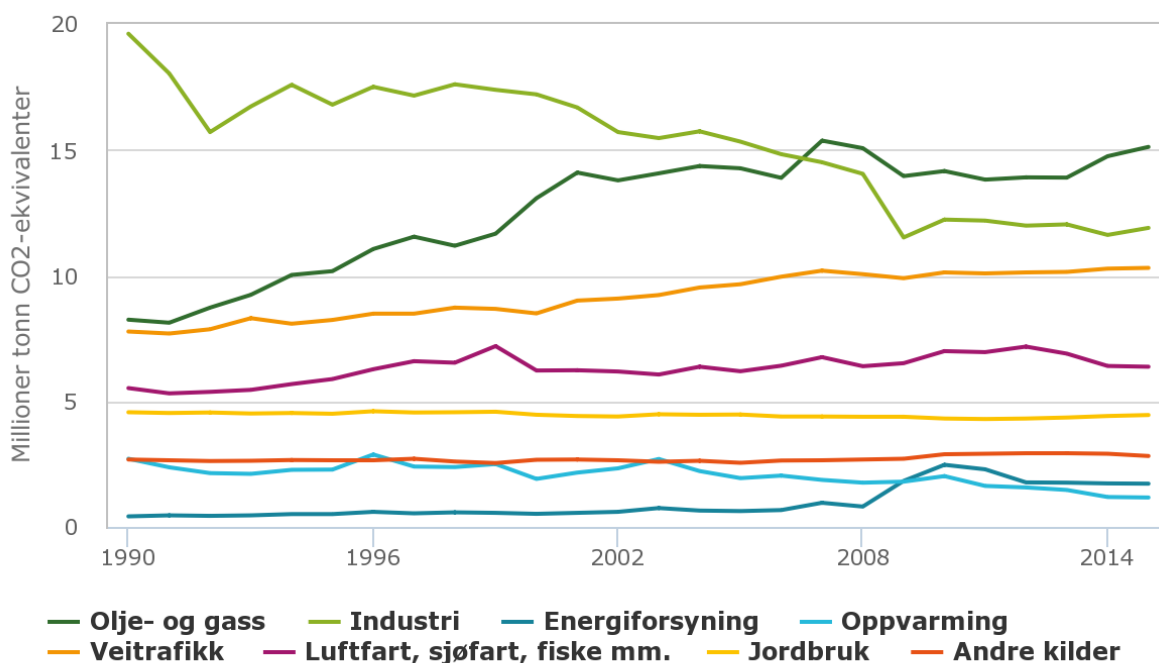
Slik beregningene gjøres i statistikken fra SSB vil ikke bruk av elektrisitet eller biodrivstoff gi klimagassutslipp fra veitrafikk. Elbiler utgjorde 2,6 prosent av registrerte

personbiler ved utgangen av 2015. Andelen fornybar energi brukt til transport har ligget på rett under 5 prosent de siste årene.

For første gang siden bruken av de kraftige drivhusgassene kalt HFK-er startet på 90-tallet, gikk utslippene av disse ned i 2015. Denne typen gasser brukes i en mengde ulike produkter, blant annet luftkjøling i biler og bygninger, varmepumper, kjøledisker og fryserom. Utslippene er små i forhold til utslippene av de andre drivhusgassene i denne statistikken, men potensialet for vekst er stort da produktene nevnt ovenfor brukes i stadig større omfang. Innføringen av importavgift på denne typen gasser i 2003 antas å ligge bak oppbremsingen i veksten og til slutt den svake nedgangen i 2015.

Figuren nedenfor viser utviklingen av innenlandske klimagassutslipp fra 1990 og frem til 2015 fordelt på kilder.

Utslipp av klimagasser fordelt på kilder

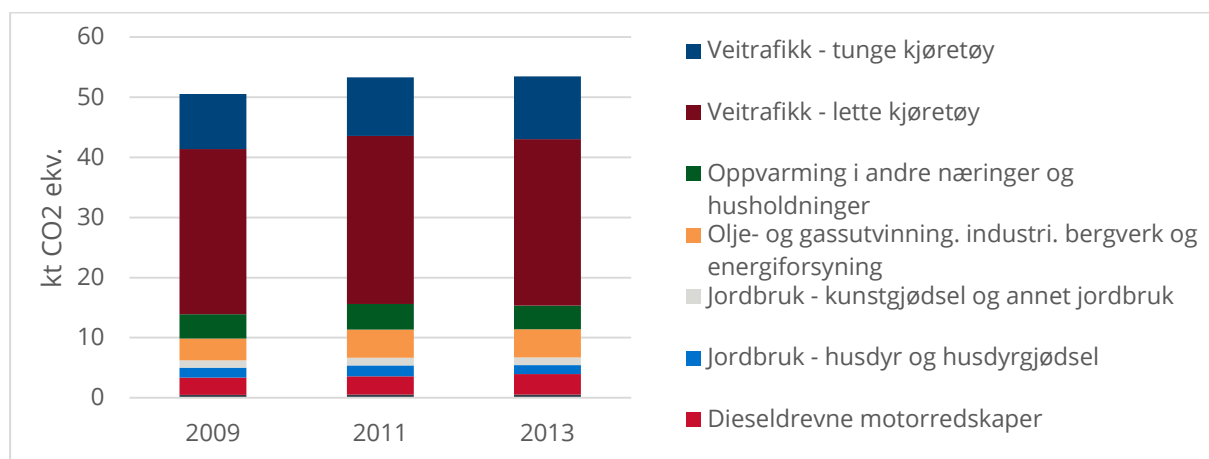
Kilde: Statistisk sentralbyrå (SSB) Lisens: [Norsk Lisens for Offentlige Data \(NLOD\)](#)

Direkte klimagassutslipp fra Nittedal kommune

Basert på den nasjonale statistikken publiserte SSB fram til 2011 statistikk over energibruk og klimagassutslipp fordelt på kommuner og fylkeskommuner. På grunn av kvalitetsutfordringer knyttet til hvordan de nasjonale tallene ble fordelt på kommuner og fylker valgte man å ikke videreføre denne statistikken. Kommunen har derfor fått utarbeidet et eget klimaregnskap.

Figuren nedenfor viser direkte utslipp fra kommunen. Med direkte utslipp menes utslipp fra kommunale bygg, veitrafikk og industri i kommunen. Utslippene er reviderte kommunefordelte klimagassutslipp for Nittedal kommune fra 2009 og frem til 2013. Sum direkte utslipp er 53,5 tonn. Det største bidraget er veitrafikk, med 27,6 tonn fra lette kjøretøy og om lag 10,5 tonn fra tunge kjøretøy. Disse utslippene vil være spesielt høye i Nittedal hvor mange pendler til Oslo, samtidig som det er en gjennomfartskommune med store utslipp fra transport på riksvei 4. *Kilde www.miljokommune.no.*

Gjennomførte klima- og energitiltak i 2016

- Nittedal eiendom-KF har gjennomført første fase i EPC-prosjektet for kommunale bygninger (analyse av bygg som er med i EPC-porteføljen)
- Etablert ladepunkter for ladbare motorvogner på ny parkeringsplass ved Nittedal rådhus og ved Skytta Bo- og servicesenter
- Startet arbeidet med veileder for klima- og energivennlige bygg
- Startet arbeidet med utarbeiding av klimagassregnskap og revisjon av klima og energiplanen fra 2010 – 20
- Følger opp regional plan for areal og transport om høy arealutnyttelse nær kollektivknutepunkt, og sentrering av veksten til Rotnes og nye Nittedal sentrum
- Kontinuerlig dialog med Ruter om et forbedret og tilpasset rutetilbud og innfartsparkeringer
- Deltatt i Bedriftidrettens «sykletiljobben.no» kampanje for å legge til rette for reduksjon i klimagassutslipp på reiser til og fra jobb og bedret folkehelse for innbyggere og arbeidstakere i Nittedal.
- Tilbudt husholdningene gratis energirådgivning gjennom Energiportalen på nett

Klimatilpasning

Norsk klimaservicesenter har utarbeidet en klimaprofil for Oslo og Akershus. Klimaprofilen gir et kortfattet sammendrag av klimaet, forventede klimaendringer og klimautfordringer og er ment som et kunnskapsgrunnlag og hjelpemiddel i overordnet

planlegging. Det går frem av klimaprofilen at klimaendringene i Oslo og Akershus vil særlig føre til behov for tilpasning til kraftig nedbør og økte problemer med overvann, endringer i flomforhold og flomstørrelser og skred, spesielt kvikkleireskred.

Miljøfyrtårn- og Grønt flagg-sertifisering

Ved utgangen av 2016 var totalt 18 virksomheter miljøfyrtårnsertifisert i Nittedal, tre av disse var kommunale. 3 private virksomheter ble resertifisert i 2016. Grønt flagg er en sertifiseringsordning rettet mot skoler og barnehager. Ingen skoler er foreløpig registrert som Grønt flagg.

Arbeidet med miljøfyrtårnsertifisering har vist seg vanskelig å gjennomføre i en så stor og sammensatt bedrift som kommunen. Det jobbes allikevel med temaet miljø innenfor alle kommunens sektorer, og organiseringen og gjennomføringen videre vil bli konkretisert i arbeidet med revidering av klima og miljøplan.

Avfall

Økt forbruk bidrar til at avfallsmengdene øker. Samtidig gjenvinnes mer avfall enn noen gang, og utslippene fra avfallsbehandlingen går ned.

Indikator	2014	2015	2016
Kilo kastet husholdningsavfall per innbygger i ROAF-kommunene	440,1	425	432,6
Avfall til materialgjenvinning/ombruk totalt i ROAF-kommunene	39,3 %	42 %	45,4 %
Antall abonnenter med rabatt pga. hjemmekompostering	59	60	56 *

* Antallet redusert på grunn av hjemmelsoverganger uten at ny eier har inngått avtale.

Romerike avfallsforedling (ROAF) sorteringsanlegg som har vært i drift fra 2014, sorterer ut flere fraksjoner av avfallet uten at innbyggerne trenger å sortere mer hjemme hos seg selv. Anlegget har en stor miljøgevinst, noe som vises blant annet på økning i mengden avfall som går til materialgjenvinning/ombruk. ROAF arbeidet i 2016 med innføring av energiledelsessystem.

Det er i 2016 arbeidet aktivt med forsøplingssaker. Miljøvernrådsgiver og juristene i kommuneadministrasjonen følger også flere enkeltsaker i grenselandet mellom forurensingsloven og plan- og bygningsloven.

Andre miljøtiltak

Vannkvalitet

I henhold til EUs rammedirektiv for vann, skal det innen 2021 oppnås god kjemisk og økologisk tilstand i Nitelva. Vannkvaliteten i øvre deler av elva er god, men forringes nedover i vassdraget, og i nedre del av elva på grensen mot Skedsmo er vannkvaliteten dårlig. Kommunen er godt i gang med å vurdere og iverksette ulike tiltak som vil forbedre vannkvaliteten i Nitelva på sikt. I 2016 er arbeidet med fremtidig avløpsløsning videreført. Dagens løsning med tre renseanlegg langs Nitelva skal fases ut og erstattes med avløpsledning til NRA sitt anlegg i Skedsmo. Ombygging av Slattum renseanlegg til pumpestasjon planlegges å starte opp i 2017. Arbeidet med fremtidig avløpsløsning krever store ressurser både i planlegging og i gjennomføring, og er et viktig bidrag for å nå målet om god kjemisk og økologisk tilstand.

Arbeidet med å rehabilitere ledningsnett er videreført. Samtlige husstander uten tilfredsstillende avløpsløsning har nå fått pålegg om utbedring.

I tillegg har det blitt arbeidet med å redusere utslippet fra landbruket. For å redusere avrenning fra landbruk er det etablerte tilskuddsordning gjennom «Regionalt miljøprogram» til blant annet redusert jordarbeiding og for grasdekte vegetasjonssoner. I tillegg gis det tilskudd til «Spesielle miljøtiltak i landbruket» til bl.a. å anlegge fangdammer og utbedre hydrotekniske anlegg og til drenering for å hindre overflatevann og erosjon. Kommunen har også etablert et fangdamfond som har til hensikt å sikre fullfinansiering av etablering av fangdammer.

Aktivitetsutvikling

Indikator	2014	2015	2016
Antall pålegg om oppgradering av anlegg/tilkobling til offentlig avløpsnett	40	80	45
Antall med spredt avløp tilknyttet offentlig nett	10	11	5
Antall utslippstillatelser (oppgraderte anlegg)	46	53	36
Rehabiliterert antall meter vannrør (nye vannrør)	180	540	0 (1000)
Rehabiliterert antall meter avløpsrør	830	4 500	3 437
% kornareal med redusert/utsatt jordarbeiding	27	33	21

Antall meter grasdekte buffer soner	8781	8044	11 492*
Antall meter med grasdekte vannveier i dråg	370	390	524*
Antall søknader fra landbruket på «smil»-midler for å reparere overvannskummer, rør og grøfter	12	6	5

*Antall meter grasdekte buffer soner og grasdekte dråg har økt. Dette er isolert sett positivt, men går oftest på bekostning av dyrket areal/matproduksjon.

Biologisk mangfold

Hønsehauk er knyttet til gammelskog hvor den både bygger reir og jakter. Hønsehauken ble fredet i 1971, men er på grunn av jakt over flere årtier og moderne skogbruk havnet i kategorien nært truet på den norske rødlista. Kommunen har i 2016 startet opp et prosjekt i samarbeid med Norsk Ornitologisk forening, av. Oslo og Akershus, for å få kartlagt hønsehaukbestanden i kommunen. Prosjektet vil bli ferdigstilt i 2017.

Raviner er en rødlistet naturtype. Kommunen har tidligere gjennomført en kartlegging av raviner. Denne kartleggingen ble kvalitetssikret i 2016.

I forbindelse med avløpsprosjektet systematiseres og kartlegges det biologiske mangfoldet. Videre stilles det krav om kartlegging av biologisk mangfold i arealplanarbeid. Blant annet er biologisk mangfold kartlagt i forbindelse med utarbeiding av reguleringsplan for ny turvei langs elva i sentrum, øst for Rv4.

Amfibier og salamanderpark

Trollveien ble også i 2016 stengt i en måned for å redusere antall påkjørte amfibier. I tillegg er overvåkingen av Würtheptytten videreført.

Viltforvaltning

Viltnemnda ble høsten 2015 besluttet nedlagt. Viltforvaltningsoppgavene ligger nå til kommunestyret og hovedutvalg for miljø og samfunnsutvikling. Regionkontor landbruk (RKL) er ansvarlig for løpende saksbehandling og oppfølging av fallviltgruppa og det kommunale rovviltjaktlaget. Det var i 2016 56 fallvilthendelser. Av disse var 31 på vei og 15 på jernbane. Arbeidet med vinterforing av elg er videreført. Administrative utgifter til viltforvaltning er gått ned etter at Viltnemnda ble nedlagt.

I elgjakta ble det felt 24 dyr av en kvote på 46, og det ble felt 73 rådyr. Det ble ikke felt hjort. Kvoten på hjort var i 2016 på 8 dyr.

Stolt nittedalsidentitet

Innledning

I kommuneplanen er stolt nittedalsidentitet definert slik:

«Stolt nittedalsidentitet handler om hvordan vi ønsker at innbyggere, ansatte og omgivelsene skal oppfatte Nittedal. Det handler også om hvem vi vil være. Nittedal skal være:

- et sted å være stolt av
- den grønne kulturbygda
- et godt sted å bo
- et trygt sted å vokse opp
- inkluderende med plass til alle
- et attraktivt sted å jobbe
- et sted for opplevelser
- og et sted der du får gode tjenester og omsorg når du trenger det.»

I denne årsmeldingen er det som har vært spesielt for 2016, trukket frem.

Sentrumsutvikling, kulturhus og kirke

Nittedal vokser og utvikler seg, og de største endringene skjer i sentrum. I løpet av 2016 har både kirke og kulturhus reist seg, og Rotnes kirke åpnet 27. november 2016.

Åpningsuken inneholdt et bredt program med gode besøkstall. Kulturhuset er i rute både på tid, innhold og økonomi.

Seminaret «Livskraftig og klimavennlig sentrumsutvikling» 17. oktober markerte starten på kompetansehevende tiltak for politikere og administrasjon for å gjøre kommunen best mulig rustet til å møte de samfunnsutviklingsoppgaver vi står overfor når nye Nittedal sentrum skal utvikles.

Formingsveilederen ligger til grunn for planlegging, utvikling og bygging i sentrum. Nye Nittedal sentrum skal være attraktivt og miljøvennlig.

Målet med nye Nittedal sentrum som er i ferd med å vokse frem, er å skape et sentrum for alle og som gir trivsel, tilhørighet og fornøyde innbyggere. Gjennom arealer for funksjoner som uteopphold/rekreasjon, kirke, kultur, helse og velferd, handel og kontor kombinert med boliger ønsker kommunen å skape et levende sentrum som tiltrekker seg flere mennesker både dagtid og kveldstid.

Omlegging av Riksvei 4

Ved revisjon av Oslopakke 3 er det i 2016 vedtatt at det settes av midler til å legge om Rv4 i sentrum, og at det bygges kollektivfelt fra Kjøl til Rotneskrysset. Kommunen innledet høsten 2016 dialog med Statens vegvesen om oppstart av reguleringsplan for tiltaket, som vil starte opp i 2017.

Kommunikasjonsplan

I desember 2016 vedtok Nittedal kommune en temaplan for kommunikasjon. Hovedelementene i kommunikasjonsplanen er seks kommunikasjonsprinsipper som danner grunnlag for en rekke tiltak. Et bærende prinsipp er at vi kommuniserer i tråd med verdiene våre. Det betyr at raushet, redelighet og respekt skal skinne igjennom alt vi sier og gjør.

Planen er først og fremst et praktisk verktøy som skal være anvendelig i det daglige arbeidet. Dokumentet inneholder blant annet utdypninger rundt ansattes ytringsfrihet, bruk av sosiale medier, åpenhet og innsyn, varsling, uttalelser på kommunens vegne, identitets- og omdømmebygging, samt designmanual og logohierarki. Godt kommunikasjonsarbeid tar utgangspunkt i identiteten og søker å påvirke denne i ønsket retning. Identitet forstås i denne konteksten som hva Nittedal kommune faktisk er, det vil si summen av tjenestetilbud, visuell identitet, skriftlig og muntlig kommunikasjon.

Designmanual

En virksomhets visuelle profil påvirker omdømmet til virksomheten eksternt, og er med på å skape tilhørighet og forme kulturen internt. Designmanualen ble utformet fra høsten 2015 og arbeidet med å implementere et ny helhetlig visuell profil er et pågående arbeid.

Profilen hjelper oss å kommunisere hvem vi er. Gjennom logo, skrifttyper, farger, designelement og slagord gir bruken av kommunens designmanual en samlet, profesjonell fremstilling av kommunen.

En enhetlig, profesjonell visuell utforming av alt informasjonsmaterieil (digitalt, trykket eller fysiske installasjoner) vil kunne bidra til stolthet, og kan være med på å styrke konkurranseevnen og omdømmet til kommunen.

Nytt designelement og ny skrifttype benyttet på et allerede blåtimeblått foto. Motiv tatt fra Mostuberget ned mot Rådhuset. Foto: Bjørnar Valstad.

Ny opplevelsesnettside

Med særlig vekt på formuleringene om «et godt sted å bo» og «et sted for opplevelser» har en arbeidsgruppe bestående av kultursjef, kommunikasjonssjef, nærings- og utviklingsansvarlig og miljøvernrådgiver, utarbeidet et nytt nettsted i regi av Nittedal kommune.

Målsettingen har vært å samle ressurser knyttet til opplevelser i kommunen på ett sted; badeplasser, utfartsparkeringer, markastuer med og uten servering, kulturminner, turforslag etc. Siden heter «Opplev Nittedal», og ble lansert andre kvartal 2016.

Frivillig organisasjonsliv

I forhold til innbyggertallet har Nittedal Kommune et høyt antall foreninger, og veldig mange deltar aktivt i disse. De frivillige organisasjonene bidrar til et aktivt Nittedalssamfunn med kulturarrangementer, kultur- og fritidstilbud og idrettsanlegg.

Nærmiljøforum

Nærmiljøforumet som ble opprettet for Rotnes 2015, ble i 2016 utvidet til å gjelde for hele kommunen. Deltagerne selv ønsket et felles forum. Aktiviteten og deltagelsen i 2016 var begrenset, men planene for 2017 er mer ambisiøse.

Hovedhensikten med et Nærmiljøforum er å bygge og bevare interesse og engasjement for en positiv utvikling i lokalsamfunnet. Dette skal fremme identitet, tilhørighet og trivsel blant innbyggerne.

Vi bryr oss

2016 har Vi bryr oss- arbeidet i hovedsak fokusert på å iverksette de endringer vi ble anbefalt i Kaupang rapporten. Kommunen fikk blant annet råd om å spisse og konkretisere sitt kriminalitetsforebyggende arbeid. Det er på bakgrunn av dette utarbeidet ett overordnet mål, fire fokusområder med tilhørende målsetninger - og strategier for å nå målene. Dette vil være retningsgivende for Vi bryr oss- arbeidet i årene som kommer. Se for øvrig beskrivelse under kapittel god folkehelse.

Næringsutvikling

Kommunestyret vedtok i august 2016 den strategiske næringsplanen for Nittedal kommune. Planen er to-delt, en del for den generelle næringen og en del for den grønne næringen. Det jobbes nå sammen med næringsforeningene om å utarbeide handlingsplaner for 2017-2018, som vil bli fremlagt til politisk behandling i løpet av våren 2017. Når det gjelder Skytta spesielt jobbes det mot eierne av næringsbygg for å få til en modernisering av deler av bygningsmassen, for å bli mer attraktive overfor potensielle nye leietakere. I mars ble det åpnet et helt nytt næringsbygg i Brennaveien 6, noe som gir en god signaleffekt for området.

I løpet av 2017 forventes det at de to næringsforeningene vil slå seg sammen og bli en aktiv samarbeidspartner for Nittedal kommune. I tillegg til dette jobber Nittedal kommune sammen med de 6 andre kommunene på Nedre Romerike om en felles regional næringsstrategi.

Levende lokaldemokrati

Innledning

Et levende lokaldemokrati er å ha en aktiv befolkning som engasjerer seg i lokalpolitikken og i lokalsamfunnet for øvrig. Nittedal har et rikt og aktivt organisasjonsliv som skaper mange og gode arenaer for deltagelse og medbestemmelse for innbyggerne.

Prosjekt 24/7 – på nett med innbyggerne

I 2012 ble prosjektet ble *Prosjekt 24/7 – på nett med innbyggerne*, nedsatt av rådmannen. Prosjektet ble avsluttet i 2016. Prosjektets mandat var å *kartlegge, vurdere og anbefale 24/7-tiltak som kan bidra til å forenkle hverdagen for både innbyggere og administrasjon. Med 24/7-tiltak menes tjenester som kan bidra til døgnåpen forvaltning gjennom elektronisk samhandling.*

Prosjektet har bidratt til en åpnere og mer tilgjengelig kommune. Blant prosjektets resultater kan nevnes nye nettsider, fulldigitalisert søknadsprosess for barnehager og SFO, og innsyn i alle aktive byggesaker. Offentligheten fikk dessuten fullt innsyn i alle offentlige politiske dokumenter, søkbare og tilgjengelig via selvbetjent, døgnåpen brukerportal. I 2016 fikk innbyggerne mulighet til enda flere digitaliserte søknadsprosesser gjennom investering i et verktøy som gjør det mulig å digitalisere skjemaene på hjemmesiden. Innbyggere og bedrifter/organisasjoner fikk muligheten til å motta sikker digital post fra kommunen gjennom SvarUt. I 2016 fikk også innbyggere og bedrifter/organisasjoner mulighet til å motta dokumenter for juridisk bindende digital signering fra Nittedal kommune via eSignatur. Dette sparer kommunen for over 7.500 scanninger årlig på HR-området alene, i tillegg til at mottaker får tilsendt dokumentet og kan svare på dokumentet umiddelbart, uten å vente på postgang.

Politisk aktivitet

Politisk organ	Antall saker til behandling			Antall møter		
	2014	2015	2016	2014	2015	2016
Kommunestyret	150	155	160	11	9	11
Formannskapet	154	160	131	12	9	11
Hovedutvalg for miljø og samfunnsutvikling	14 (23)*	64	51	5 (4)*	9	8
Hovedutvalg for oppvekst						

og utdanning	18 (10)*	25	25	5 (4)*	8	7
Hovedutvalg for helse omsorg	11 (9)*	17	19	5 (4)*	8	8
Administrasjonsutvalget	8	10	12	7	8	10

*Tall i parentes er fra tidligere komite-struktur

Det har vært et relativt stabilt antall saker for alle utvalgene fra 2014 til 2015, bortsett fra hovedutvalg for miljø og samfunnsutvikling og formannskapet, som har hatt en nedgang i antall saker på ca. 20%.

Politiske utvalg

De politiske utvalg har i all hovedsak fungert i tråd med reglementet. I 2016 ble det særlig fokusert på Formannskapet som økonomi og eierstyringsorgan, og sakskartet gjenspeilet satsningen på Formannskapet som politisk verksted for styring av eierinteressene til kommunen.

Utvalgene ble gjennom etablering av hovedutvalgsmodell gitt vedtaksfullmakt i ikke-prinsipielle saker. Utvalgene er av natur svært ulike, og spesielt Hovedutvalg for miljø og samfunnsutvikling avlaster Formannskapet for spørsmål av teknisk karakter. Hovedutvalgene har vært viktige forankrings- og beslutningsarenaer for strategier innenfor de ulike sektorer.

Barn og Unges Kommunestyre (BUK)

Barn og unges kommunestyre består av to valgte representanter fra hver skole. De er direkte valgt på sin skole og jobber tett sammen med elevrådet på sin skole. I 2016 startet BUK opp under nytt reglement, hvor de inngår i den politiske saksbehandling på lik linje med kommunalt råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne og eldrerådet (Jf. sak til KST 24/16).

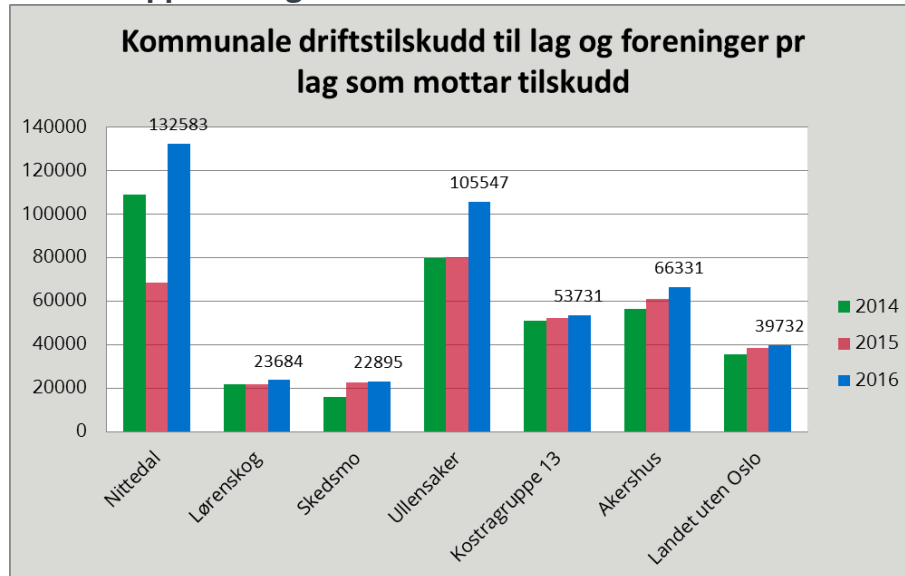
BUK har i 2016 blant annet behandlet følgende saker:

- Skolebehovsplanen
- Næringslivsplanen
- Arbeidet med barnekonvensjonen
- Budsjettrammer og Handlingsplan 2017-2020
- Tilstandsrapporten for Nittedalskolen
- Lokal forskrift om skoletilhørighet I Nittedal Kommune
- Trafikksikkerhetsplanen
- Kommunikasjonsstrategien for Nittedal Kommune
- Kommunedelplan for idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv 2018-2030

Frivillige organisasjoner

Nittedal har et rikt frivillig organisasjonsliv med mange sterke og gode lag og foreninger.

Kostra-rapportering

Nittedal kommune gir et høyt beløp til den enkelte frivillige organisasjon sammenlignet med andre kommuner. Viktigste grunn for økningen i 2016 er ny ordning med støtte til idrettslag til drift av utendørs idrettsanlegg.

Brukermedvirkning

I alle deler av kommunen jobbes det aktivt med brukermedvirkning, både på system- og tjenestenivå, og på individnivå i forbindelse med enkeltpersoners bruk av tjenester.

De formelle brukermedvirkningsorganene på kommunalt nivå er Eldrerådet og Rådet for mennesker med nedsatt funksjonsevne. De får forelagt saker til politisk behandling som angår dere ansvars- og interesseområde, og kan gi uttalelser i sakene. Det utarbeides egne årsmeldinger for disse rådene som legges fram i komiteer og kommunestyret til orientering.

Den individuelle brukermedvirkningen skjer gjennom bruk av ulike verktøy for tjenesteutøvelse. Et eksempel er individuell plan. Tjenestene har som mål å tenke mer i retning av «hva er viktig for deg» enn «hva mener vi er riktig for deg». Dette er en viktig dreining av tjenesteutøvelsen i tråd med overordnende føringer.

I sektor for miljø og samfunn organiseres tilbakemeldinger innenfor brøyting, strøing, gatelys og renovasjon direkte fra nettsiden. I tillegg tilbys forhåndskonferanser i plan- og byggesaker.

Plan- og bygningsloven har strenge krav til høring og medvirkning. Disse følges i kommunen. Barnetalspersonen er formelt organ i plansaker.

Alle skoler og barnehager har aktive foreldreutvalg (FAU) og samarbeidsutvalg. Nittedal Kommunes felles Foreldreutvalg (NKFU) har vært aktive og tatt opp en rekke saker, herunder skolenes budsjett.

Skolene har i stor aktivitet i elevrådene. Elevrådene brukes også til forberedelse av saker som skal opp i Barn og Unges Kommunestyre (BUK)

Kommunen legger stor vekt på brukermedvirkning i byggeprosjekter. Det anses som et viktig suksess-kriterium at brukerne er med til å forme byggene. I 2016 stod Åneby barnehage og Kulturverket Flammen ferdig og begge bygg er utformet i nær kontakt med brukerne.

For å videreføre samarbeidet med lokalt kulturliv om Kulturverket Flammen, vedtok kommunestyret 29. mars 2016 å opprette et brukerråd. Mandatet er å være rådgivende organ for daglig leder i Kulturverket Flammen, for å gi brukerne en mulighet til å påvirke innholdet i huset, da hovedsakelig innholdet i kultursalene, samt være høringsinstans i prosesser rundt utleiereglement, profil, utstyrsbehov og andre forhold som direkte berører brukerne av Kulturverket Flammen.

Det gjennomføres årlige brukerundersøkelse i Nav. Det har vært gjennomført brukerundersøkelse på sykehjem og i deler av hjemmetjenesten.

I tillegg kan følgende tiltak og satsinger i 2016 nevnes:

- Høring av skolebehovsplanen gjennomført
- Høring av lokal forskrift om skoletilhørighet
- Høring av strategi for kvalitet i Nittedalskolen

Åpenhet i forvaltningen

	2014	2015	2016
Antall Innsynsbegjæringer	623	790	826

Det har i årene 2014 - 2016 vært en betydelig økning i antall innsynsbegjæringer. Dette er betydelig høyere enn økningen antall registrerte dokumenter/saker.

Gode prosesser

Strategiske styringsmål

Nittedal kommunes 8 strategiske styringsmål er godt etablert som grunnlag og målsetting for all virksomhet i kommunen. Styringsmålene har i 2016 blitt ytterligere implementert i kommunens dokumenter, og utgjør nå kjerneområdene i kommunens virksomhet. Styringsmålene gir alle kommunens styringsdokumenter en felles rød tråd og har gitt kommunens strategiske arbeid et løft.

Organisering

I 2013 ble kommunen organisert i fire sektorer med fire kommunalsjefer med overordnet ansvar for:

- Helse og omsorg
- Oppvekst og utdanning
- Miljø og samfunnsutvikling
- Stab og støttefunksjoner

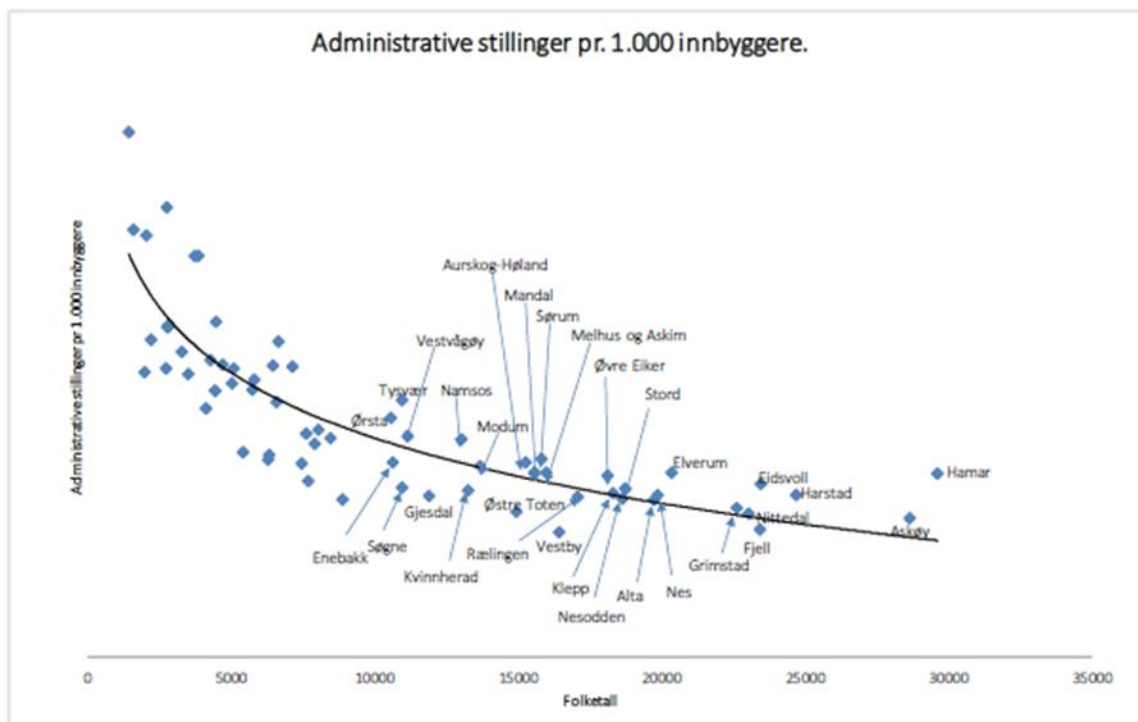
Stab og støttefunksjoner

Rådmannens stabsfunksjoner er prosessansvarlige på tvers av sektorene i kommunen:

- Økonomi
- HR (Human resources)
- IKT
- Kommunikasjon og samfunnskontakt

Dimensjonering

Sammenlignet med andre kommuner, har Nittedal kommune lav bemanning, totalt sett.

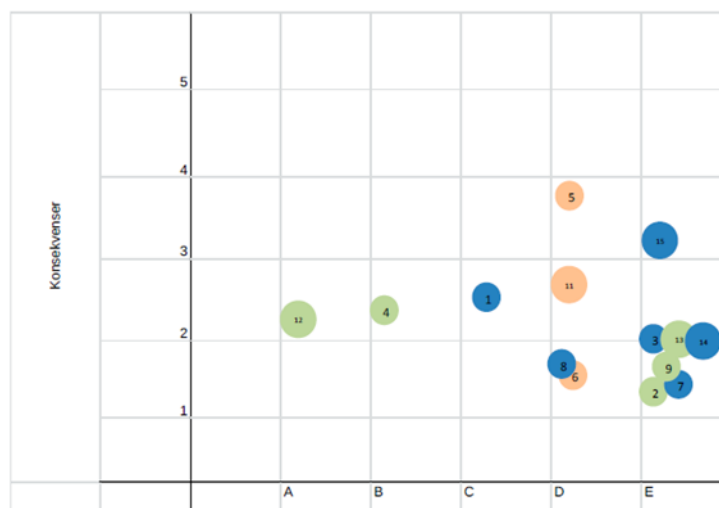
Illustrasjonen viser hvordan Nittedal er bemannet med administrative stillinger i forhold til andre kommuner som ble kartlagt i 2016. Konsulentfirmaet Agenda Kaupang, som gjennomførte analysen, trakk også frem at Nittedal kommune generelt er lavt bemannet (alle områder) sammenlignet med kommunene som ble belyst i 2016. Linjen i bildet er en trendlinje, som viser tendensen til at kommunens administrasjon blir forholdsvis mindre i kommuner med høyere folketall.

Beredskap

I 2016 ble det gjennomført et større revisjonsarbeid på beredskapssiden. Samtlige Risiko- og sårbarhetsanalyser (ROS-analyser) ble revidert etter ny mal fra Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap, og «Plan for kommunal sikkerhet» ble oppdatert (se sak 107/16).

Følgende scenarier er vurdert:

1. Strømrasjonering
2. Flom sidevassdrag til Nitelva
3. Flom Nitelva
4. Kvikkleireskred
5. Pandemi
6. Skogbrann
7. Trafikkulykke
8. Farlig transport
9. Utslipp av farlige stoffer
10. Atomulykke Kjeller
11. Ekstremvold
12. Dambrudd
13. Tap av data
14. Vannforsyning
15. Ekstremvær

Illustrasjonen viser hvilke scenarier som ble vurdert i arbeidet med ROS-analyser, og x-aksen viser sannsynlighet for at en uønsket hendelse kan oppstå (A=liten sannsynlighet, E=stor sannsynlighet) og y-aksen illustrerer konsekvensene dersom en ulykke oppstår (1=små konsekvenser, 5=store konsekvenser)

Det ble gjennomført 2 beredskapsøvelser i 2016, hvorav det ene scenariet var basert på en arbeidsulykke i Kulturverket Flammen. Det andre scenariet som ble øvd, tok utgangspunkt i brann på institusjon, og det var kommunens pårørendetelefon-ordning som ble øvd. I tråd med kravene i Forskrift for kommunal beredskapsplikt, ble begge øvelsene evaluert.

Romerike revisjon gjennomførte forvaltningsrevisjon av beredskapsplanverket i sektor Skole og oppvekst i 2016. Arbeidet bestod både i spørreundersøkelser, intervjuer og gjennomgang av planverk. Funnene var som følger:

«Kommunens grunnleggende ansvar for å ivareta befolkningens sikkerhet og trygghet innebærer også et ansvar for å legge til rette for og følge opp at skolene har en tilfredsstillende beredskap mot alvorlige hendelser. Undersøkelsen viser at risikoen for alvorlige tilsiktede hendelser ved skolene er integrert i kommunens ROS-analyse. Oppmerksomheten om denne risikoen, også i form av «ekstremvold», synes styrket etter kommunens revidering av ROS-analysen i 2016.

Undersøkelsen viser videre at det er etablert en klar ansvarsfordeling mellom kommunenivå og skolenivå, med et selvstendig ansvar for beredskapsarbeidet for rektorene. Samtlige grunnskoler har gjennomført ROS-analyser og utarbeidet beredskapsplaner, som også omfatter risikoen for alvorlige tilsiktede hendelser. Planene inneholder beskrivelser av kriseledelsens ansvar og oppgaver, samt rutiner for varsling. Skolene har etablert rutiner for å gjøre de ansatte kjent med planer og rutiner, men det er noe ulik praksis på skolene for dette.

Kommunen følger regelmessig opp at skolenes analyser og planer er oppdaterte. Kommunen er i ferd med å få på plass nye telefonsystemer på skolene, noe som er viktig for å sikre tilstrekkelige systemer for varsling internt på skolene.

Undersøkelsen viser at flere rektorer ser behov for at kommunen i større grad følger opp skolenes beredskapsarbeid når det gjelder informasjon, opplæring og ressurser.

Undersøkelsen viser videre at skolene i liten grad gjennomfører beredskapsøvelser som omfatter alvorlige tilsiktede hendelser og involverer lærerne. Svarene på revisjonens spørreundersøkelser viser at både rektorer og lærere ser behovet for at det i større grad gjennomføres øvelser.»

Administrasjonen vil ta hensyn til dette i planleggingen av øvelser i 2017.

Post- og arkivtjeneste

Administrasjonsutvalget i Nittedal kommune har fattet vedtak om «Full-elektronisk kommunikasjon» som primærmetode i korrespondanse mellom innbyggere og kommune. Med dette utgangspunkt gjennomførte kommunen flere tiltak for å forenkle og effektivisere postrutinene i kommunen. Flere manuelle prosesser ble erstattet med elektronisk ekspedering. Effektiviseringen har bidratt til reduksjon av portoutgifter og dempet belastningen på administrasjonen.

	2014	2015	2016
Antall saker opprettet	3541	3965	3725
Antall dokumenter opprettet	46605	52207	50488

Digitaliseringen skyter fart i kommunen:

Nittedal først med eSignatur

– Vi er veldig glade for at det nå endelig har kommet en løsning for sikker digital signatur. Det betyr raskere prosesser og mindre papir, sier kommunikasjonsjeff Geir Smith-Solevåg i Nittedal kommune.

Av Jan Fossum
17.02.2016
10:00

En av hindrene for digitalisering har vært behovet for fysiske dokumenter på ulike dokumenter med juridisk verdi. Det kan være kontrakter i ansøkningsfor, arbeidskontrakter og innboforsikringer eller personopplysninger som skal signeres med underskrift i et arbeidsforhold. Og utfordringen er stort; de ti mest brukte maksimale signere over 6.000 dokumenter årlig.

Digitale paradokser

– Etter hvert som flere og flere av prosessene våre digitaliseres, oppstår det nye paradokser. En god del informasjon som vi allerede har digitalt, har vi vært nødt til å printe, signere for hånd for å kunne bruke i våre elektroniske systemer, forteller kommunikasjonsjeff Geir Smith-Solevåg.

– En av prosjektene for Nittedal kommunes satsing med det klesende navnet "2017-fase 2: Digital korrespondanse".

– Vi er veldig glade for at det nå endelig har kommet en løsning som gjør det mulig å signere dokumenter elektronisk på en trygg, rask og enkel måte. Det utfordring for effektiv og sikker håndtering av dokumenter som krever signatur. Og innbyggere – eller bedrifter man handler med – kan sende og signere skjema, søknader, kontrakter og andre dokumenter på PC, mobil eller andre digitale enheter i det øyeblikket de blir utstedt. Dette er svært fornyet med et Nittedal-kommune var raskt ute og signaliserte at de ville bruke tjenesten, forteller Sture Førre i D&I.

Nittedal var først ut med å ta tjenesten i bruk, og dette har 15 dager etter lansering. Før kommuner og andre offentlige virksomheter, er nå underveis for å kunne tilby innbyggerne muligheten til å signere digitalt.

– Det blir en innbyrdes å slippe å printe, signere og skanne igjen alle disse papirene, sier Nittedal kommunens innkjøpsjeff Trude Winger-Eliassen.

– Som kommunene ansvarlige for innkjøpsområdet, er hun vant til å forhandle og til svært omfattende dokumenter i forbindelse med anskaffelser. Et enkelt kontrakt kan være på flere hundre sider, og det inngis svært mange i løpet av et år.

– Å få til en effektiv signeringssammenheng kan være krevende. Med denne løsningen slipper vi både å finne tid som passer for alle involverte for signering med alle til stede – og slipper lavkostløsningen som man ofte ender opp med: nemlig først å printe kontraktforslaget, signere, skanne inn, male over til den andre partens, som i sin tur skriver ut igjen, signere og skanne inn og inn-

Tjenesten gjør det mulig for innbyggere å signere dokumenter elektronisk på en trygg, rask og enkel måte. Det utfordring for effektiv og sikker håndtering av dokumenter som krever signatur. Og innbyggere – eller bedrifter man handler med – kan sende og signere skjema, søknader, kontrakter og andre dokumenter på PC, mobil eller andre digitale enheter i det øyeblikket de blir utstedt. Dette er svært fornyet med et Nittedal-kommune var raskt ute og signaliserte at de ville bruke tjenesten, forteller Sture Førre i D&I.

Nittedal var først ut med å ta tjenesten i bruk, og dette har 15 dager etter lansering. Før kommuner og andre offentlige virksomheter, er nå underveis for å kunne tilby innbyggerne muligheten til å signere digitalt.

– Det blir en innbyrdes å slippe å printe, signere og skanne igjen alle disse papirene, sier Nittedal kommunens innkjøpsjeff Trude Winger-Eliassen.

– Som kommunene ansvarlige for innkjøpsområdet, er hun vant til å forhandle og til svært omfattende dokumenter i forbindelse med anskaffelser. Et enkelt kontrakt kan være på flere hundre sider, og det inngis svært mange i løpet av et år.

– Å få til en effektiv signeringssammenheng kan være krevende. Med denne løsningen slipper vi både å finne tid som passer for alle involverte for signering med alle til stede – og slipper lavkostløsningen som man ofte ender opp med: nemlig først å printe kontraktforslaget, signere, skanne inn, male over til den andre partens, som i sin tur skriver ut igjen, signere og skanne inn og inn-

der tilbake til oss, der vi endelig legger det i vårt kontraktarkiv. Kontraktarkivet vårt har vært digitalt i flere år allerede, så det er veldig bra at hele prosessen fram dit også nå er fulldigitalisert.

Langsiktig satsing

– Vi har prioritert digitale tjenester for innbyggerne. Det gjelder nye metoder med universell utforming, sikker innlogging via nasjonale fellesstandarder, innmøtalmøter for helse og sosialt sikker.

I tillegg har vi digitalisert kartløsninger hvor de kan finne alle fra vannledninger til reguleringsplaner og godkjenn-

VAR GREP: Kommunikasjonsjeff Geir Smith-Solevåg og innkjøpsjeff Trude Winger-Eliassen i Nittedal kommune er glade for å kunne kalle seg med ordet for papir og samtidig 12 mer effektive prosesser. Onsdag denne uka ble den første korrespondansen signert elektronisk og en leveringsdokument.

te tiltak i gata da står i med ansattelekkert din. Og snart blir også andre digital post fra kommunen, forteller Smith-Solevåg.

– Det neste som nå står for Smith-Solevåg.

– Vi har prioritert digitale tjenester for innbyggerne. Det gjelder nye metoder med universell utforming, sikker innlogging via nasjonale fellesstandarder, innmøtalmøter for helse og sosialt sikker.

I tillegg har vi digitalisert kartløsninger hvor de kan finne alle fra vannledninger til reguleringsplaner og godkjenn-

te tiltak i gata da står i med ansattelekkert din. Og snart blir også andre digital post fra kommunen, forteller Smith-Solevåg.

– Det neste som nå står for Smith-Solevåg.

Digital kommunikasjon

• Fra 2014 er digital kommunikasjon hovedregelen når forvaltningen kommuniserer med andre.

(Olede: eforvaltningsforskriften)

• ID-porten er en nasjonal innloggingsstandard for sikker identifikasjon på nett. Det er den samme løsningen som brukes ved søknader til Nav, selvangivelse, barnehage-søknader, bank, forsikring og en rekke andre tjenester.

• I løpet av årets fire første måneder ble det signert inn med ID-porten 23,8 millioner ganger. De siste fem årene har brukeren økt i snitt med nesten 40 prosent for hvert år. Det ligger 2 prosent av befolkningen har nå vært signert med digital korrespondanse.

Kilde: Beredningsplan for innføring av IDT (ID).

Antikorrupsjon

Arbeidet med antikorrupsjonstiltak ble startet i 2013, og er videreført i årene etter. I de første årene var det prioritert å etablere en organisasjon med styrket kompetanse på innkjøp og avtaleforvaltning, samt gjennomføre holdningsskapende tiltak.

I 2016 var hovedtiltakene å legge til rette for kontantløs handel. Det ble lagt stor vekt på innføring av eHandel og avvikling av kontantkasser. Dette er konkrete tiltak for å redusere sannsynligheten for kriminelle handlinger.

Dropper kontanter for å hindre korrupsjon

Nittedal har blitt en kontantfri kommune. Det er et viktig grep for å hindre korrupsjon, mener rådmannen.

Av Jan Fossum

67 07 35 10
nittedal@nittedal.no

I den forbindelse har kommunen nå tatt nye, viktige skritt over i datakassen. Alle kommunens kontantkasser er arkivert. I stedet foretar den digitale kommunebok. Dette er et viktig tiltak i det pågående antikorrupsjonsarbeidet, framholder rådmannen.

Enger skal lenger kunne frates til å sende kommunens penger i egne kasser. Mens er derfor i dag eneste grenseløse betalingsmiddel blant annet ved alle bygges selskaper og på Null aktivitetssenter.

Kamp mot korrupsjon

Det var tidligere Nittedal-ordfører, nå stortingsrepresentant, Mette Tander (H), som i 2013 startet hele kommunestyret bak en henstilling til rådmannen om å etablere kommunen i Transparency International. Denne organisasjonen ble etablert i 1993.

Formålet er å bekjempe korrupsjon. Den har hovedkvarter i Berlin og avdelinger i over 90 land. Mye av organisasjonens arbeid er å sette korrupsjon på den internasjonale dagsorden. Det skjer blant annet gjennom å publisere rapporter og registreringer.

Siden den gang har rådmannen regelmessig oppdatert Nittedal-folket om det pågående arbeidet med å hindre korrupsjon i egne saker.

Får ennå betalt kontant

I første kommunestyre etter nyttår legger rådmannen fram rapporten om antikorrupsjonsarbeidet som ble gjennomført i kommunen i 2016. Rådmannen er full på det nye med at alle alle Nittedal innbyggere er like bokstevne med bruk av elektronisk betalingsformidling. Derfor blir hun i rapporten til med å opplyse at kommunen ennå har noen kontantkasser, slik at folk frem, enn så lenge, har muligheter til å gjøre opp sitt økonomiske medlemsende i klingsende myr.

Handler i nettbutikker

Men nå er det definitivt klart på de tider da ansatte i kommunens hjemmestasjon eller Nittedal Frivilligsentraler fikk bli med og bestille eller mottakingskontor fra hjelpetjeneste stilt til rådighet for å dra på bygge og handle dagligvarer.

Nå har kommunen innført arbeid med nettbutikker som ikke småkøp. I dag kan for eksempel

KUN NETTHANDEL. Kommunens ansatte eller frivillige skal ikke lenger kunne ta med seg kontanter eller kort for å handle for hjelpetjenesten. Høvetter er det tjenester som Kobil.no som gjelder. (Illustrasjon: Håkon Mowald Larsen/NTB Scapio)

Sjerpede rutiner

Etter framlegg det av rådmannen rapport at en rekke interkontrollrutiner er gjennomgått. Kommunens praktiserer dualkontroll i klingsende av fakturer og ved bruk av felleskapets nettbankkontor.

Nittedal kommune har i dag fastsatte fakturaflyt, inkubert fakturakontroll. Og fakturakontrollen skjer i etterkant av at fakturer er attestert og avstilt.

Systematisk arbeid

Det er gjennomført et systematisk og godt arbeid for å hindre at ansatte eller tillydere gjennomfører handlinger som utfordrer av korrupsjonsbegreper.

Administrasjonen følger tre hovedlinjer: 1) Bygge kampanje og skape god holdninger. 2) Føre en god internkontroll til hverkorte tiltak som reduserer risikoen for korrupsjon, avsluttes rådmannen.

**Vi minner om at
billettprisene endres
29. JANUAR**

For mer informasjon
se ruter.no

Ruter#

Digitalisering

Nittedal kommune har gjennom 2016 hatt som mål å legge et grunnlag for fremtidige robuste digitale tjenester. Med støtte fra konsulentfirmaet PA-consulting, ble problemstillingen «Hvordan organisere IKT-tjenestene i kommunen for fremtiden» behandlet, og rapporten «Fremtidig IKT-organisering» ble utarbeidet. Konklusjonen i rapporten var at Nittedal kommune burde arbeide for en inntreden i Digitale Gardermoen (DGI). DGI er et interkommunalt selskap med 6 eierkommuner. Selskapet har som hovedoppgave å levere tjenester til eierkommunene innenfor avtaleforvaltning,

digitalarkitektur, digital styring og utvikling. Selskapet kjøper fra 2017 drift av systemene fra leverandøren Tieto. I oktober 2016 vedtok Formannskapet i Nittedal at kommunen skulle utrede en mulig inntreden i DGI.

Nittedal kommune har store ambisjoner og forventninger til fremtidige digitaliserte tjenester. Digitaliseringsstrategien legger til grunn at mest mulig av innbyggerdialog skal være fulldigital – og at effektivisering og digitalisering skal ses i sammenheng. Dette forutsetter at kommunen opparbeider seg solid digital kompetanse og kapasitet. Samarbeidet med DGI har så langt vist seg å være svært positivt. Nittedal kommune er optimist i forhold til at vi som medeier i et større fagmiljø vil kunne dra nytte av et interkommunalt utviklingsmiljø, og kontraktsforvaltning på et høyere nivå enn hva vi har mulighet for på egen hånd. Alternativet, å øke vår egen bemanning innenfor digitalisering, vil bare delvis svare ut de utfordringer kommunen har foran seg i forhold til samfunnsutviklingen.

Styringen av DGI foregår på følgende nivå:

Rådmannsforum Digital Utvikling (nivå 1)	Kommunenes rådmenn og administrerende direktør DGI
Sektorforum Digital Utvikling (nivå 2)	Sektorsforums formål defineres av Rådmannsforum Digital utvikling Sektorsforums virkeområde defineres av Rådmannsforum Digital utvikling Deltakere i sektorfora utpekes av Rådmannsforum Digital utvikling Deltaker fra DGI utpekes av administrerende direktør DGI
Systemeierforum (nivå 3)	Ivaretar kommunenes ansvar for system i drift og underlagt sentral forvaltning Systemeiere utpekes av rådmannen i den enkelte kommune Deltakere fra DGI utpekes av administrerende direktør DGI

Vedtaksoppfølging

Kommunen innførte i 2014 et system for detaljert oversikt over politiske vedtak og oppfølging av disse. Systemet har bidratt til enda bedre kontroll med politiske bestillinger/vedtak, og har gjort det mulig å rapportere en samlet fremstilling til folkevalgte om status og oppfølging av vedtakene. Samme år gjennomførte Romerike Revisjon en forvaltningsrevisjon av oppfølging av vedtak. Rapporten beskrev at de politiske vedtak i all hovedsak ble gjennomført, men at folkevalgte ikke nødvendigvis var av samme oppfatning. Innføringen av vedtakssystemet har bidratt til bedre informasjon

til folkevalgte om oppfølging av politiske vedtak, og det er få spørsmål knyttet til om rådmannen følger opp de vedtak som er fattet.

Kompetente og motiverte medarbeidere

Innledning

Medarbeiderne er kommunens viktigste ressurs og Nittedal kommune skal ha en aktiv arbeidsgiverpolitikk for å være en god og attraktiv **arbeidsplass**.

Medarbeiderundersøkelsen

Nittedal kommune har gjennomført systematiske medarbeiderundersøkelser fra 2013. Undersøkelsen er:

- **forskningsbasert.** Undersøkelsen er 4. gangs gjennomføring av likelydende undersøkelser, slik at det er grunnlag for å se utviklingen over tid – fra 2013 til 2016. I den opprinnelige undersøkelsen er det nyttet måltall og referanser fra likelydende virksomheter, som for eksempel kommuner og fylkeskommuner.
- **fokusert på "energi" og "klimate"**. Energien er det som motiverer deg; fokus, ressurser, talent, ros, omsorg og utviklingsorientering. Klimate er det grunnleggende som må være tilstede for at motivasjon kan skje; fysisk og psykisk arbeidsmiljø, tillit til lederskap, gode endringsprosesser, trivsel og kultur.

Funn 2016:

Jevn positiv utvikling på alle områder i hele perioden fra 2013 frem til 2016. Det er fortsatt en opplevelse av å ha knappe ressurser som er største utfordring i kommunen, mens områdene som uttrykker arbeidsklimate i kommunen, har hatt signifikant positiv utvikling.

- Måltall for klimate og energi nedfelt i Handlingsplan ble nådd.
- Måltall for antall ansatte med stillingsbeskrivelser og gjennomførte medarbeidersamtaler ble ikke nådd.

Arbeidsgiverpolitikk (AK)

Nittedal kommune har vedtatt revidert **arbeidsgiverpolitikk i 2016**.

Arbeidsgiverpolitikken synliggjør kommunens overordnede mål og strategier for å fremme organisasjonskultur, resultat og omdømme gjennom å utvikle medarbeidernes kompetanse, trivsel og engasjement.

Arbeidsgiverpolitikken er et viktig strategisk virkemiddel for å sikre at våre ledere og medarbeidere er i stand til å realisere kommunens mål. Arbeidsgiverpolitikk er handlinger, holdninger og verdier som arbeidsgiver står for og praktiserer overfor medarbeiderne.

Kompetansehevende tiltak

Felles skolering

Nittedal kommune arrangerer en rekke felles kurs og samlinger for å sikre felles lederplattform blant ansatte og ledere. Nittedal kommune arrangerer enhetsledersamlinger («Lederinspirasjon») en gang i måneden. Her inviteres også ofte avdelingsledere. Målet med disse møtepunktene er å sikre en enhetlig plattform for ledelse. I 2016 ble det gjennomført flere ledersamlinger for avdelingsledere og enhetsledere i kommunen hvor følgende tema ble satt på dagsorden: Arbeidsrett med fokus på arbeidsgiverrollen - styringsrett og styringsplikt, gevinstrealisering, psykiske lidelser, rekruttering, sentrumsutvikling, planprogram, evaluering av helselinja, å være leder i det nye Nittedal og beredskap.

Våren og høsten 2016 ble «Kommuneskolen» gjennomført. Kommuneskolen er et ledd i å skolere og trygge ledere og andre ansatte i deres roller som henholdsvis leder og ansatt. Kommuneskolen inneholder introduksjonsdag for nyansatte medarbeidere og ledere, spesifikke kurs gjennom året og en oppfølgingsrutine med opplæringsplan for både medarbeidere og ledere. Det har også vært holdt ulike kurs for lederne innen HR og HMS relaterte temaer. Det ble også gjennomført to varslingskurs i 2016. Utover det som gjennomføres av utviklingstiltak av sektor stab og støtte skjer det også mye utvikling sektorvis.

Oppvekst og utdanning

Skole

I skolene er 22 lærere i gang med videreutdanning som en del av satsingen «Kompetanse for kvalitet». De aller fleste tar fag som er prioritert i satsingen, matematikk, norsk og engelsk, men med et klart flertall på matematikk. I tillegg tar noen studier i lesing og skriving og spesialpedagogikk.

Det er opprettet nettverk mellom barneskolene sonevis og for de tre ungdomsskolene på tvers. Alle nettverkene ble startet opp i november og desember 2016. Temaet for nettverkene har foreløpig vært vurderingspraksis.

Det er to skoleledere som tar utdanning i skoleledelse på BI. I tillegg er 13 skoleledere med på PILU, Praktisk Internasjonal Lederutvikling, som er et forskningsbasert ledertreningsprogram. Det er jevnlig møter mellom skolelederne i kommunen som skal følge prinsippene i lærende nettverk med forberedelse, faglig påfyll, erfaringsdeling,

refleksjon og utprøving. Dette tiltaket er i hovedsak eksternt finansiert av OU-midler fra fylkesmannen.

Barnevern

Det har også vært gjennomført kompetanseutviklingstiltak i enhet for barnevern og i barneverntjenesten i 2016. Kompetanseutviklingene har vært styrt i tråd med kommunens behov for å sikre gode tjenester. Det har vært kompetansehevende tiltak ved at en ansatte har fullført spesialpedagogikk 1, to ansatte har påbegynt videreutdanning i barnevernfaglig veiledning/VID og to ansatte har påbegynt videreutdanning i sped- og småbarns psykiske helse ved R-bup. Enhetsleder har fullført del 1 av barnevernlederopplæring. Videre har flere ansatte deltatt på Cos-p sertifisering. Alle ansatte har tilbud om deltakelse på interne «fagsnutter» en gang pr måned, blant annet traumebevisst omsorg og nevrobiologi/omsorgssvikt. Det har vært arrangert fagdag med fokus på vold og trusler.

Alle ansatte har deltatt på stressmestringskurs i regi av psykiatritjenesten i kommunen. Videre har 6 ansatte fullført opplæring i Kvello-metoden. Alle ansatte har deltatt på kurs om voksnes omsorgsstiler og barnets beste ved samværsvurderinger. To ansatte er sertifisert i Euro ADAD kartlegging. I tillegg har mange ansatte deltatt på ulike interne kurs/opplæringssekvenser i regi av kommunen.

Forebyggende tjenester

Forebyggende tjenester har også i 2016 hatt stort fokus på tidlig innsats og tidlig intervensjon og kompetanseutviklingstiltakene i 2016 har blant annet bestått av disse kursene: Bryt voldsarven, hvordan tematisere og avdekke vold i nærerelasjoner, fortsatt foreldre, tilknytning COS.P, depresjonsmestring for ungdom, kognitiv terapi/psykisk helse, lederutdanning «ledelse i primærhelsetjenesten», seksuell helse, ammeveiledning, foreldreforbereende kurs, kompetanseheving på fysioterapi for barn med fokus på praksisfeltet, kompetansehevende kurs i forhold til lowverk og ulike hjelpemidler ifm. hjelpemiddelsentralen, økt fokus på å bruke Gas mål i behandling for å sikre at barn og foreldre medvirker til målsetting og lederutdanning i helse og omsorg Modul 1 og 2 i regi av Nittedal Kommune og Høgskolen i Hedmark.

Barnehagene

Enhet for barnehager og forebyggende tjenester har i samarbeid med de private barnehagene utarbeidet felles kompetanseutviklingsplaner finansiert av øremerkede midler fra Fylkesmann. I perioden 2015-2018 har planene «Tilknytning i barns ulike miljø» og «- Jeg og barnet», som hovedtema.

Kompetanseutviklingstiltakene har i 2016 bestått av:

- Nettverk for styrer, nyutdannede/nytilsatte pedagoger, studenter på arbeidsplassbasert barnehagelærerutdanning (ABLU) og fagnettverk på området språk.
- 5 enkeltstående kurs som på ulike måter har fokusert på barns behov og utvikling, og voksenrollen.
- Eksamensforberedende kurs for assistenter som ønsket å ta fagbrev i barne- og ungdomsarbeiderfaget
- Tiltakspakke for å heve basiskompetansen til ansatte uten barnehagefaglig utdanning.
- Obligatoriske kurs om mobbing, seksuelle overgrep og vold i nære relasjoner i regi av PPT.

Helse og velferd

Sektor for helse og velferd har hatt fokus på å bygge en kompetanseorganisasjon. Rådgiver og fagsjefer sitter i et kompetanseutvalg som møtes månedlig. Enhetene har kompetansekartlegginger og lager årlig opplæringsplaner.

Prosjekt Kompetansebroen

21 kommuner og tre bydeler i opptaksområdet til Akershus universitetssykehus, Høgskolen i Oslo og Akershus, Universitetet i Oslo og Akershus universitetssykehus har felles prosjekt å etablere en internettportal som skal styrke gjensidig informasjons- og kompetansedeling mellom oss. Hensikten er å gjøre kompetansetiltak kjent for ledere og medarbeidere på tvers av kommunene, bydelene, sykehuset og utdanningsinstitusjonene samt få oversikt over tiltak som med fordel kan tilbys deltakere på tvers av institusjoner og tjenestenivå.

I 2016 mottok prosjektet midler fra tilskuddsordningen "Kommunalt kompetanse- og innovasjonstilskudd" samt samhandlingsmidler fra Høgskolen i Oslo og Akershus og ansatte prosjektleder.

Kommunene på Nedre Romerike har felles prosjekt: "Observasjonskompetanse og handlingsberedskap". Vi skal øke observasjonskompetanse, handlingsberedskap og strukturert kommunikasjon blant alle ansatte i helse- og omsorgstjenestene.

Lederutdanning i helse- og omsorg

Et lederprogram i regi av Høgskolen i Hedmark, Fagakademiet og Ressurssenter for omstilling i kommunene (RO) (nasjonalt oppdrag fra Helsedirektoratet): Praktisk lederopplæring for de kommunale helse- og omsorgstjenestene- 7 moduler. Hver modul

består av to samlinger over to dager. Det er mulig å avslutte lederopplæringen med eksamen som gir studiepoeng.

I 2016 gjennomførte 31 ledere og fagledere modul 1 og 2. 6 ledere fulgte kun modul 1. I modul 1 deltok også to ledere fra sektor oppvekst og utdanning.

ABC-opplæringen

ABC-opplæringen er virksomhetsintern kompetanseutvikling for helse- og omsorgstjenestene i kommunene. Opplæringen omfatter ABC-permer på ulike fagområder, tverrfaglige ABC-grupper og halvårlige fagseminar.

Nasjonal kompetansetjeneste for aldring og helse organiserer arbeidet med implementering av opplæringen i kommunene på oppdrag fra Helsedirektoratet.

I 2016 har 59 ansatte i sektoren gjennomgått studiematerialet for Demensomsorgens ABC eller Eldreomsorgens ABC.

Sektoren har tatt i bruk elæring. I 2016 har alle medikamenthåndteringskurs blitt tatt på nett, blant annet.

Møter med ansattes representanter

Arbeidsmiljøutvalg (AMU)

Etter arbeidsmiljøloven § 7-2 (1) skal AMU arbeide for et fullt forsvarlig arbeidsmiljø i kommunen. AMU skal delta i planleggingen av vern- og miljøarbeid i kommunen, og følge nøye med på utviklingen av arbeidsmiljøet.

AMU har et fast sakskart som inneholder godkjenning av innkalling, saksliste og møteprotokoll fra forrige møte og saker til behandling, orientering og eventuelt. I 2016 behandlet AMU 17 saker mot 19 saker i 2015.

Saker behandlet i 2016 var:

- sykefraværsrapportering
- kursplan i regi av kommuneskolen
- fordeling av velferdsmidler
- omdømmeprisen
- overordnet handlingsplan for bruk av bedriftshelsetjenesten
- handlingsplan
- årsrapport AKAN
- Kommunikasjonsstrategi

Indikator	2014	2015	2016
Antall møter	9	10	9

Antall behandla saker	18	19	17
------------------------------	----	----	----

Medbestemmelsesutvalg (MBU)

MBU er kommunens arena for utøvelse av godt samarbeid, medbestemmelse og medinnflytelse gjennom informasjon, drøfting og forhandling mellom partene i arbeidslivet. Samarbeidet er basert på tillit og gjensidig forståelse for partenes ulike roller. Utvalget følger av bestemmelser i Hovedavtalen (HA) og kommunens Samarbeids- og informasjonsavtale. MBU er både et rådgivende og beslutende organ. De sakene som skal opp i MBU er regulerte i Hovedavtalen del B § 1 og 3, og gjelder saker som skal behandles på partsnivå 1 det vil si mellom Rådmann/stabssjef og hovedtillitsvalgte.

MBU sammensetning og møter:

Et partssammensatt utvalg bestående av en representant fra hovedsammenslutningene, LO-kommune, UNIO, YS-kommune, Akademikerne, to representanter fra arbeidsgiver, stabssjef og enhetsleder HR, samt utvalgssekretær. MBU følger møteplanen til arbeidsmiljøutvalget (AMU). I 2016 ble det lagt opp til et MBU i måneden, med unntak av juli. Totalt ble det avholdt 10 møter ettersom 2 møter ble avlyst etter enighet mellom partene.

I 2016 ble det avholdt 10 MBU-møter inkludert et ekstraordinært MBU i september.

MBU i august og desember ble avlyst.

Utvalget har behandlet 14 saker.

Saker som ble behandlet i MBU i 2016 var:

- Opprettelse av stillinger i henhold til handlingsplan
- Arbeidsgiverpolitikken 2017 – 2021
- Omorganisering i sektor Helse og omsorg (velferd)
- Omorganisering i hjemmetjenesten
- Stillingsbeskrivelser
- Organisasjonsutredning for deler av sektor stab og støtte
-

Saker til informasjon i 2016 var:

- status angående budsjett
- status prosess IKT-samarbeid / DGI
- Samarbeids- og informasjonsavtalen – prosess med å etablere ny avtale
- Medarbeiderundersøkelsen – vurderer ny leverandør
- Ros-analyse – beredskap

- Prosjekt «16 egenmeldingsdager» Nittedal NAV
- Seniorpolitikk / Livsfasepolitikk

Samarbeids- og informasjonsavtalen ble sagt opp av arbeidsgiver i MBU den 19.11.15. Arbeidsgiver har i 2016 revidert og vedtatt ny Samarbeids- og informasjonsavtale.

Det følger av delegeringsreglementet at rådmannen er gitt fullmakt til å opprette og legge ned stillinger i administrasjonen. Denne fullmakten operasjonaliseres gjennom medbestemmelsesutvalget. Opprettelsen av nye stillinger følger av økonomiske vedtak gjennom handlingsplanen.

Handlingsplan 2016-2019 ble vedtatt i Kommunestyret 14. desember. I Handlingsplanen ligger det forslag om opprettelse av nye faste og midlertidige stillinger. Under fremkommer det hvilke nye stillinger som er opprettet i de respektive sektorene for 2016.

Opprettelse av stillinger

Sektor miljø og samfunnsutvikling

Stilling	Stillingstype
Forlengelse med ½ år av prosjektstilling trafikk sikring med virkning 2017	Prosjekt (2 årig) midlertidig aml §14-9a
Forlengelse med ½ år av prosjektstilling for reguleringsplan med virkning 2017	Prosjekt (2 årig) midlertidig aml §14-9a
Arealplanlegger	Fast

Sektor oppvekst og utdanning

Stilling	Stillingstype
Styrking atferdsteam PPT	To faste stillinger
40 % stilling til team spesialpedagoger i barnehage	Fast i 40 %
Rådgiver pedagogisk utvikling og kvalitetsarbeid	Fast 100 %

Sektor helse og velferd

Stilling	Stillingstype
Styrket bemanning med to årsverk innen psykisk helsehjelp	Fast

Styrket legetjenesten på sykehjem tilsvarende 50%	Fast
Kapasitetsøkning hjemmetjenesten med betydelig antall årsverk	Fast
Sektor stab og støtte	
Stilling	Stillingstype
IKT virksomhetsarkitekt. Finansiering er gjennom konvertering av annen stilling (tidligere rådgiverstilling BMS).	Fast

Sykefravær

Fordeling mellom egenmeldt og legemeldt fravær i 2016

Egenmeldt	Legemeldt	Totalt
1,2	5,9	7

Sykefravær fordelt på kjønn pr. kvartal i Nittedal kommune

	Kvinner	Menn
1. kvartal 2016	8,3 %	5,3 %
2. kvartal 2016	7,4 %	4,4 %
3. kvartal 2016	5,5 %	3,2 %
4. kvartal 2016	8,6 %	3,8 %
Totalt 2016	7,6 %	4,3 %

Det totale sykefraværet i Nittedal kommune var i 2012 og 2013 på 7,4 % og økte i 2014 til 7,8 % til tross for høyt fokus på å redusere sykefraværet. **I 2015 ble sykefraværet redusert med 0,7 prosentpoeng til 7,1 %. I 2016 endte sykefraværet på 7 % og Nittedal kommune nærmet seg målet som er å komme under 6,8 % i sykefravær.**

Nittedal kommune i regi av enhet for HR har i 2016 iverksatt mange målrettede tiltak som et ledd i å få ned sykefraværet:

- I januar 2016 ble det igjen gjennomført møter med alle enheter for å lage både lokal og overordnet plan for HMS og bruk av BHT gjennom året.
- IA - dagene i 2016 har hatt fokus på oppfølging av ansatte med lettere psykiske lidelser, krisehåndtering og stressmestring.
- Kommuneskolen holdes fast hvert halvår for nyansatte og nye ledere.
- BHT har hatt kurs om hvordan håndtere omstilling på en god måte.

- Høsten 2016 ble det gjennomført vergekurs for over 70 ansatte.
- Helsemotivatorer har hatt oppfølgingssamlinger for å holde inspirasjonen oppe.

Gjennom 2016 har det vært jobbet målrettet med å redusere sykefraværet både gjennom å forebygge at ansatte blir syke, og å få sykemeldte raskere tilbake i jobb. Det er stor vilje til tilrettelegging i Nittedal kommune, og ledere strekker seg langt for å få dette til.

Tilretteleggingsutvalget

Det har vært 67 møter i Tilretteleggingsutvalget der vanskelige sykefraværssaker har vært diskutert, og vi har hatt 3 ansatte på arbeidsutprøving i andre avdelinger/enheter. Friskliv bedrift prosjekt er startet for å bistå ansatte med høyt fravær til bedre helse og vi for t setter det jevne arbeidet ute i avdelingene i kommunen.

Sunn økonomi

Kommunens økonomiske utvikling – regnskapsresultat 2016

Årets regnskapsmessige mindreforbruk er 51,6 mill. kroner.

Avviket på netto driftsresultat på 54,2 mill. kroner mot justert budsjett skyldes i hovedsak en kombinasjon av høyere driftsinntekter på 73,3 mill. kroner, høyere driftsutgifter med 36,9 mill. kroner og finansposter som er 14,3 mill. kr bedre enn budsjettet. Detaljert gjennomgang av de enkelte linjene i regnskapet følger senere i årsberetningen.

Driftsregnskapet for 2016 med redegjørelse for vesentlige avvik

(Beløp i mill. kroner)	Regnskap 2015	Regnskap 2016	Justert Opprinnelig budsjett 2016	Avvik i kr. mot justert budsjett	Avvik i % mot justert budsjett	
DRIFT						
Skatteinntekter	676,8	737,6	705,4	705,4	32,2	4,6 %
Rammetilskudd	455,2	469,7	477,1	474,5	-7,4	-1,5 %
Andre inntekter	299,1	328,0	279,6	247,5	48,4	17,3 %
Sum driftsinntekter	1431,0	1535,3	1462,0	1427,4	73,3	5,0 %
Sum driftsutgifter	1418,3	1485,2	1448,3	1417,7	36,9	2,5 %
Brutto driftsresultat	12,7	50,1	13,7	9,7	36,4	265,6 %
EKSTERNE FINANSTRANSASJONER						
Renteutgifter og tap finansielle omløpsmidler	21,7	16,8	27,3	26,9	-10,6	-38,6 %
Renteinntekter og gevinster på finansielle omløpsmidler	34,9	35,5	31,6	31,6	3,9	12,3 %
Avdrag på lån og utlån	34,0	46,1	46,0	45,3	0,1	0,3 %
Mottatte avdrag	30,0	32,2	32,2	32,2	0,0	0,0 %
Resultat eksterne finanstransaksjoner	9,1	4,8	-9,5	-8,5	14,3	
Motpost avskrivninger	27,7	27,5	24,0	24,0	3,5	
Netto driftsresultat	49,6	82,4	28,2	25,2	54,2	
INTERNE FINANSTRANSASJONER						
Bruk av tidligere avsetninger	28,2	35,0	34,7	7,7	0,3	
Overført til investeringsregnskapet	0,4	0,4	0,3	0,0	0,1	
Netto avsetninger/bruk(-) avsetning (+)	59,2	65,4	62,6	32,9	2,8	
Avsetninger	59,5	65,8	62,9	32,9	2,9	
Resultat interne finanstransaksjoner	-31,4	-30,8	-28,2	-25,2	-2,6	
Regnskapsmessig mer/mindreforbruk	18,2	51,6	0,0	0,0	51,6	

Skatteinntektene for kommunen var 32,2 mill. kroner høyere enn justert budsjett, dette på grunn av en kombinasjon av høyere inntekter knyttet til skatt på inntekt og formue på 30,2 mill. kroner og høyere inntekter fra eiendomsskatt på 2,1 mill. kroner.

Rammetilskuddet ble 7,4 mill. kr svakere enn budsjettet, dette skyldes høyere kostnader til inntektsutjevning enn budsjettet med 7,7 mill. kroner. Utviklingen i skatteinntekter og rammetilskudd omtales nærmere i avsnittet «Frie inntekter» senere i dokumentet. Driftsutgiftene i kommunen var 36,9 mill. kroner høyere enn justert

budsjett, se eget avsnitt for utdypende kommentarer. Finanspostene samlet hadde et avvik mot justert budsjett på 14,3 mill. kroner for året, bakgrunnen for avviket omtales i detalj senere.

I forhold til budsjett har enhetene totalt et merforbruk på 8,8 mill. kroner, detaljer per sektor og enhet fremkommer senere i dokumentet.

Driftsinntekter 2016

Beløp i mill. kroner	Regnskap 2016	Justert budsjett	Avvik regnskap mot	
			justert budsjett	Regnskap 2015 Avvik mot 2015
Brukerbetalinger	52,4	53,7	-1,3	50,6 1,8
Andre salgs- og leieinntekter	102,4	95,3	7,1	93,5 8,9
Overføringer med krav om motytelse	134,7	94,4	40,2	123,3 11,4
Rammetilskudd	469,7	477,1	-7,4	455,2 14,5
Andre statlige overføringer	33,6	31,2	2,3	27,0 6,6
Andre overføringer	5,0	4,9	0,1	4,8 0,2
Skatt på inntekt og formue	703,5	673,4	30,2	644,0 59,5
Eiendomsskatt	34,1	32,0	2,1	32,7 1,3
Sum driftsinntekter	1 535,3	1 462,0	73,3	1 431,0 104,3

Driftsinntektene var i 2016 73,3 mill. kroner høyere enn justert budsjett. Dette skyldes i hovedsak «overføringer med krav til motytelse» med 40,2 mill. kroner og «skatt på inntekt og formue» med 30,2 mill. kroner. «Rammetilskudd» var 7,4 mill. kroner svakere enn budsjettet.

Merinntekt i posten «overføringer med krav til motytelse» skyldes en kombinasjon av mva kompensasjon i forhold til budsjett på 15,2 mill. kroner, økte sykepengerefusjoner på 9,6 mill. kroner i forhold til budsjett, økte refusjoner fra andre kommuner med 2,9 mill. kroner og refusjoner fra staten på 10,9 mill. kroner mer enn budsjett. Økningen i refusjon fra staten er i hovedsak knyttet til økt refusjon ressurskrevende tjenester på kr 7,7 mill. kroner og må sees i sammenheng med økning i kostnader knyttet til denne refusjonen. Inntekten knyttet til mva kompensasjon må sees i sammenheng med tilsvarende kostnad på linjen for «Overføringer» under andre driftskostnader. Økte refusjoner fra andre kommuner er i hovedsak knyttet til refusjoner innen barnehageområdet med 2,3 mill. kroner for barn fra andre kommuner som går i Nittedalsbarnehagene.

Mindreinntekt i posten for «brukerbetaling» målt mot budsjett på 1,3 mill. kroner skyldes i hovedsak 1,2 mill. kroner mer i søskenmoderasjon innen alle Nittedalsbarnehagene enn budsjettert.

Merinntekt innen «andre salgs og leieinntekter» på 7,1 mill. kroner målt mot budsjett henger i hovedsak sammen med merinntekter innen selvkost vann og avløp med 6 mill. kroner. De økte inntektene henger sammen med tilknytningsavgifter og viderefakturering av vann og avløp til næringskunder.

Frie inntekter – skatt og rammetilskudd

Skatteinntektene og rammetilskuddet for 2016 fremkommer av tabellen under.

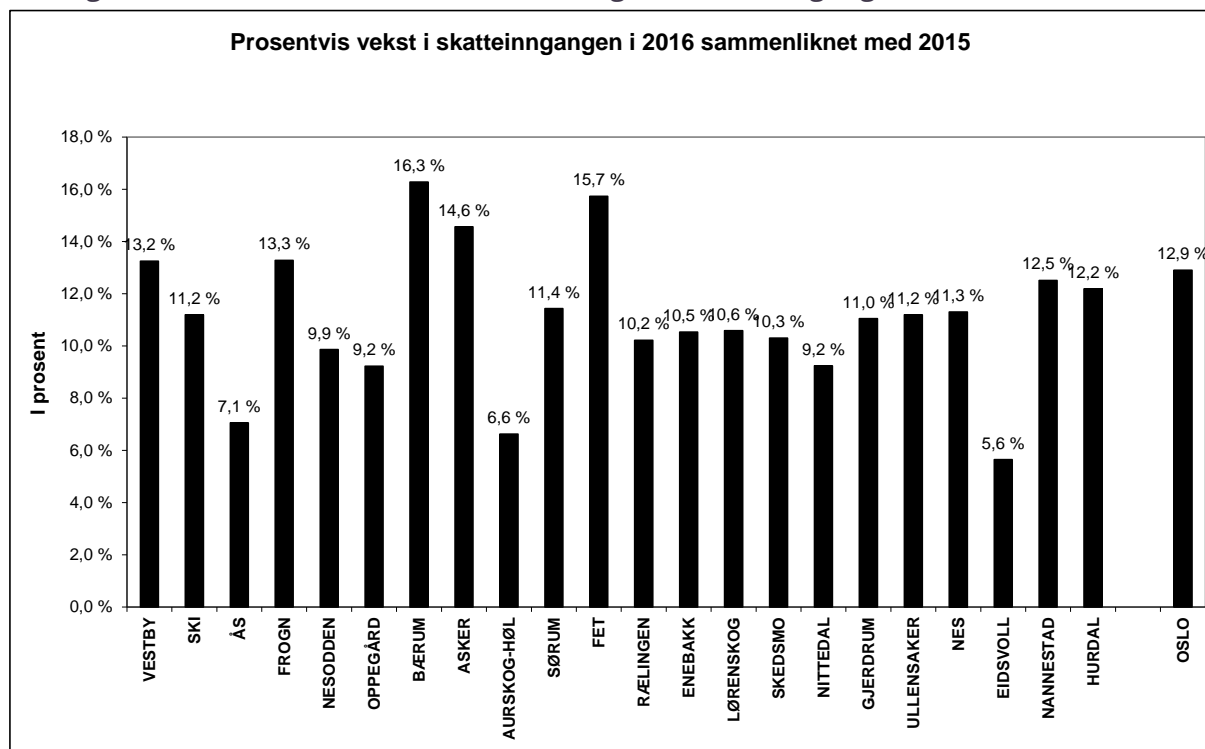
Frie inntekter (Beløp i mill. kroner)	Regnskap 2016	Just. bud. 2016	Oppr. bud. 2016	Avvik mot justert budsjett	Regnskap 2015
Skatteinntekter	703,5	673,4	673,4	30,2	644,0
Inntekstutjevning	-36,5	-28,8	-28,8	-7,7	-33,5
Eiendomsskatt	34,1	32,0	32,0	2,1	32,7
Sum skatter og inntekstutjevning	701,1	676,6	676,6	24,5	643,3
Rammetilskudd (ekskl. inntekstutjevning)	497,4	497,4	494,8	0,0	478,5
Veksttilskudd	5,2	5,2	5,2	0,0	3,5
Ekstraordinære/ordinære skjønnsmidler	3,5	3,2	3,2	0,3	3,1
Sum rammetilskudd/skjønnsmidler	506,1	505,8	503,3	0,3	485,1
Sum frie inntekter	1 207,3	1 182,5	1 179,9	24,8	1 128,4

Skatteinntektene fra formues- og inntektsskatt var i 2016 30,2 mill. kroner høyere enn budsjettert. Veksten fra 2015 var på 9,2 prosent. Prognosen for skatteinntektene per utgangen av oktober var et positivt avvik på 24 mill. kroner.

Økningen i skatteinntekter fra formues- og inntektsskatt må sees i sammenheng med de økte kostnadene til inntekstutjevning som ble 7,7 mill. kroner høyere enn budsjettert. Økningen i inntekstutjevning skyldes at Nittedals skatteinntekter for 2016 var god sammenliknet med landet. Netto ble økningen i skatteinntekter mot budsjett 24,5 mill. kroner når det tas hensyn til inntekstutjevningen.

Figuren under viser vekst i skatteinntektene i 2016 sammenliknet med 2015 for Oslo og Akershus. Nittedals vekst i skatteinntektene i 2016 sammenliknet med fjoråret på 9,2 prosent var lavere enn veksten for Akershus som var 12,6 prosent i samme periode. Til sammenlikning var veksten i skatteinntekter for Nedre Romerike samlet på 10,4 prosent. Oslo og Akershus har hatt den sterkeste skatteveksten i landet. Bakgrunnen er ekstraordinært store uttak av utbytter til personlig skattytere for inntektsåret 2015, som trolig skyldes tilpasninger i forkant av skattereformen fra 2016. Dette gir økt skatt på alminnelig inntekt for skatteåret 2015 som innbetales i 2016. Inntektene deles mellom kommuner, fylkeskommuner og staten. I tillegg bidrar blant annet økningen i

kommunalt økt skattøre med 0,45 prosentpoeng fra 2015 til 2016 til 11,8 prosent og økningen i nominelle lønnssummer til økningen i skatteinngangen fra 2015 til 2016.

Skatteinntektene for eiendomsskatt ble 2,1 mill. kroner høyere enn budsjettert, dette er som prognostisert per oktober. Eiendomsskatteinntekter inngår ikke i systemet for inntektsutjevning, og økningen i denne beholdes slik i sin helhet av kommunen.

Rammetilskuddet for kommunen ble 0,3 mill. kroner høyere enn budsjettert.

Driftsutgifter 2016

Kommunens driftsutgifter var i 2016 36,9 mill. kroner høyere enn budsjettert.

Beløp i mill. kroner	Regnskap		Avvik mot		Avvik mot	
	2016	Justert budsjett	justert budsjett	Regnskap 2015	2015	
Lønnsutgifter	642,7	637,9	4,8	609,7	33,0	
Sosiale utgifter	169,9	171,0	-1,1	163,6	6,4	
Kjøp av varer og tjenester som inngår i tjenesteproduksjon	134,9	120,4	14,5	121,0	13,9	
Kjøp av tjenester som erstatter tjenesteproduksjon	456,6	449,8	6,9	444,2	12,4	
Overføringer	73,3	63,7	9,6	65,8	7,5	
Avskrivinger	27,5	24,0	3,5	27,7	-0,3	
Fordelte utgifter	-19,7	-18,5	-1,2	-13,7	-6,0	
Sum driftsutgifter	1 485,2	1 448,3	36,9	1 418,3	66,9	

Avviket mot budsjett skyldes i en kombinasjon av økte lønnsutgifter med 4,8 mill. kroner, økte kostnader til kjøp av varer og tjenester som inngår i tjenesteproduksjon med 14,5 mill. kroner, kjøp av tjenester som erstatter tjenesteproduksjon med 6,9 mill. kroner, overføringer med 9,6 mill. kroner og avskrivninger med 3,5 mill. kroner.

De økte lønnsutgiftene i forhold til budsjett skyldes økte kostnader til overtid med 3,3 mill. kroner, økte kostnader til ekstrahjelp med 3,4 mill. kroner, økte kostnader til vikarer med 7,5 mill. kroner og økte kostnader til annen lønn med 6,8 mill. kroner. Kostnader til fastlønn er 18,0 mill. kroner lavere enn budsjettet og bidrar til å redusere avviket mot budsjett.

Avviket i overtidskostnader skyldes i hovedsak sektor for helse og omsorg, der enhet for hjemmetjenester, forbyggende og rehabilitering (HFR) har et avvik på 0,8 mill. kroner i forhold til budsjett, enhet for mangfold og inkludering har avvik på 1,2 mill. kroner, og enhet for institusjon med 0,7 mill. kroner over budsjett.

Merforbruket knyttet til ekstrahjelp på 3,4 mill. kroner er også i hovedsak knyttet til sektor for helse og omsorg, og merforbruket i forhold til budsjett utgjøres av enhet for HFR med 3,0 mill. kroner og enhet for institusjon med 1,3 mill. kroner.

Økningen i vikarkostnader i forhold til budsjett på 7,5 mill. kroner skyldes i hovedsak enhet for barnehager og forebyggende med 2,1 mill. kroner, og enhet for mangfold og inkludering med 2,0 mill. kroner og grunnskolene samlet med 3,3 mill. kroner.

Økning i kostnader til annen lønn er i hovedsak knyttet til enhet for tildeling med et forbruk på 1,2 mill. kroner over budsjett og enhet for barnevern med kostnader på 4,2 mill. kroner over budsjett. Avviket i enhet for barnevern er knyttet til fosterhjemsgodtgjørelse med 3,9 mill. kroner over budsjett. På grunn av feil i periodisering er kostnader til fosterhjem på 0,8 mill. kroner som tilhører 2017 ført i 2016 regnskapet, dette ligger inne i merforbruket til barnevern innen annen lønn.

Avviket på linjen for «kjøp av varer og tjenester som inngår i tjenesteproduksjon» utgjøres av en kombinasjon av flere avvik, de største er kostnader til konsulent- og advokattjenester på 2,4 mill. kroner, vikartjenester på 4,2 mill. kroner, kjøp av inventar og utstyr på 1,9 mill. kroner, transport på 1,5 mill. kroner, serviceavtaler på 1,8 mill. kroner og matvarer 1,4 mill. kroner.

Avviket på linjen «Kjøp av varer og tjenester som erstatter tjenesteproduksjon» som er 6,9 mill. kroner over budsjett skyldes i hovedsak økte kostnader til kjøp av tjenester fra andre med 3,8 mill. kroner, økte kostnader til kjøp fra IKS der kommunen er deltaker med 2,1 mill. kroner og kjøp av tjenester fra staten med 1,0 mill. kroner. Merforbruket knyttet til «Kjøp av tjenester fra andre» er i hovedsak innen barnevern med 1,0 mill. kroner og tildelingsenheten med 5,4 mill. kroner, mens enhet for barnehager har et mindreforbruk på 3,3 mill. kroner på denne posten. Avviket innen enhet for barnevern skyldes merforbruk knyttet til hjemmeboende barn med 0,6 mill. kroner og fosterhjem med 0,3 mill. kroner. Avviket innen tildelingsenheten er knyttet til kjøp av tjenester innenfor heldøgns pleie- og omsorg. Mindreforbruket innen enhet for barnehager henger sammen med mindre ordinært kommunalt tilskudd til private barnehager enn budsjettet med 3,8 mill. kroner samtidig som det er et merforbruk knyttet til tilskudd spesialpedagogikk og støtteressurs til private barnehager med 0,6 mill. kroner. Merforbruket knyttet til kjøp fra IKS på 2,1 mill. kroner skyldes i hovedsak enhet for kommunalteknikk med 2,0 mill. kroner for kjøp av vann og tjenester fra Nedre Romerike Vannverk IKS. Merforbruket innen kjøp av tjenester fra staten med 1,0 mill. kroner er knyttet til kjøp av tjenester i enhet for barnevern for plasser på statlige barnevernsinstitusjoner.

Avviket knyttet til «overføringer» med 9,6 mill. kroner henger sammen med en kombinasjon av kostnader til mva kompensasjon på 15,3 mill. kroner, økte overføringer til andre med 8,0 mill. kroner og mindreforbruk knyttet til lønn og pensjon med 12,8 mill. kroner. Avviket knyttet til mva kompensasjon må sees i sammenheng med tilsvarende inntekt omtalt under driftsinntekter. De økte overføringene til andre i forhold til budsjett er i hovedsak innen enhet for NAV (4,5 mill. kroner) og enhet for tildeling (3,3 mill. kroner). Avviket i enhet for NAV skyldes merforbruk knyttet til sosialhjelp. Avviket i enhet for tildeling skyldes overføringer innenfor flyktningstjenesten.

Avviket knyttet til avskrivninger er kun en kalkulatorisk kostnad som har sin motpost senere og har slikt sett ingen resultateffekt for kommunen. Dette omtales derfor ikke nærmere her.

Enhetenes avvik mot budsjett

Enhetenes avvik mot budsjett fremkommer i tabellen under. Som oversikten viser har enhetene totalt et merforbruk på 8,8 mill. kroner mot budsjett, dette skyldes i hovedsak sektor for helse og omsorg som har et merforbruk på 10,5 mill. kroner. Sektor for stab og støtte har mindreforbruk på 1,9 mill. kroner mens sektor for oppvekst og utdanning og sektor for miljø og samfunnsutvikling begge har mindre avvik mot budsjett.

Merforbruket i sektor for helse og omsorg må sees i sammenheng med økt refusjon fra staten utover budsjett for ressurskrevende tjenester med 7,7 mill. kroner. Netto merforbruk for sektoren når det tas hensyn til de økte refusjonene er 2,8 mill. kroner.

	Regnskap 2016 Justert budsjett		Avvik	Regnskap 2015
HELSE OG OMSORG				
KOMMUNALSJEF HELSE OG OMSORG	10 663 059	11 367 000	-703 941	7 233 785
TILDELINGSENHETEN	60 130 410	54 069 500	6 060 910	55 095 467
ENHET FOR HELSE	44 390 330	46 913 874	-2 523 544	44 196 326
ENHET FOR NAV	32 568 983	29 271 307	3 297 676	29 960 724
ENHET FOR INSTITUSJON	96 383 251	96 639 239	-255 988	94 455 384
ENHET FOR HJEMMETJENESTER, FORBYGGING OG REHABILITERING	76 845 266	72 982 982	3 862 284	73 078 805
ENHET FOR MANGFOLD OG INKLUDERING	91 632 873	90 847 263	785 610	86 522 447
SUM HELSE OG OMSORG	412 614 172	402 091 165	10 523 007	390 542 938
OPPVEKST OG UTDANNING				
KOMMUNALSJEF OPPVEKST OG UTDANNING	4 916 127	4 668 584	247 543	4 460 881
ENHET FOR PPT	12 792 086	13 942 217	-1 150 131	12 238 837
ENHET FOR BARNEHAGER OG FOREBYGGENDE TJENESTER	223 156 910	229 967 338	-6 810 428	221 044 383
ENHET FOR BARNEVERN	42 980 776	36 207 600	6 773 176	38 367 978
ENHET FOR KULTUR	31 538 071	33 061 776	-1 523 705	28 593 511
GRUNNSKOLENE	323 526 166	321 199 480	2 326 686	305 301 610
SUM OPPVEKST OG UTDANNING	638 910 136	639 046 995	-136 859	610 007 200
MILJØ OG SAMFUNN				
KOMMUNALSJEF MILJØ OG SAMFUNNSUTVIKLING	5 758 054	6 189 700	-431 646	5 450 926
ENHET FOR PLAN, BYGGESAK OG GEODATA	7 102 866	7 183 800	-80 934	4 774 745
ENHET FOR KOMMUNALTEKNIKK	33 803 212	34 402 100	-598 888	37 871 648
TEKNISKE TJENESTER SELVKOST - KOMMUNALTEKNIKK	0	0	0	0
TEKNISKE TJENESTER SELVKOST - PLAN, BYGG, GEODATA	1 442 549	0	1 442 549	-479 925
SUM MILJØ OG SAMFUNN	48 106 681	47 775 600	331 081	47 617 394
STAB OG STØTTE				
ENHET FOR ADMINISTRASJON	15 363 973	15 387 210	-23 237	16 149 228
ENHET FOR ØKONOMI	13 263 193	13 660 000	-396 807	13 311 642
ENHET FOR IKT	12 488 712	12 444 600	44 112	10 762 130
ENHET FOR HR (Human resources)	14 163 645	15 071 200	-907 555	13 727 933
ENHET FOR KOMMUNIKASJON OG SAMFUNNSKONTAKT	18 629 820	19 285 731	-655 911	17 212 902
SUM STAB OG STØTTE	73 909 343	75 848 741	-1 939 398	71 163 835
SUM	1 173 540 332	1 164 762 501	8 777 831	1 119 331 367

Innen sektor for helse og omsorg er det enhet for hjemmetjenester, forebyggende og rehabilitering (HFR), enhet for NAV og enhet for tildeling som har de største negative avvikene mot budsjett.

Enhet for HFR sitt merforbruk mot budsjett på 3,8 mill. kroner skyldes i hovedsak økte kostnader til ekstrahjelp med 3,0 mill. kroner, økte kostnader til overtid med 0,8 mill. krone og økte kostnader til kjøp av vikartjenester med 1,2 mill. kroner. Samtidig er enhetens kostnader til fastlønn 2,5 mill. kroner lavere enn budsjett.

Enhet for tildeling sitt merforbruk på 6,0 mill. kroner mot budsjett skyldes økte kostnader til overføringer til private på 3,3 mill. kroner og kjøp av tjenester fra andre med 5,4 mill. kroner. Samtidig har enheten økte statlige overføringer med 3,4 mill. kroner og økt sykepengerefusjon med 1,0 mill. kroner.

Enhet for NAV har merforbruk på 3,3 mill. kroner i forhold til budsjett, dette er i hovedsak knyttet til sosialhjelp som er 4,5 mill. kroner høyere enn budsjettet. Sektor for oppvekst og utdanning har et mindreforbruk samlet på 0,1 mill. kroner i forhold til budsjett. Dette består i hovedsak av merforbruk i enhet for barnevern med 6,7 mill. kroner og grunnskolene med 2,3 mill. kroner fratrukket mindreforbruk i enhet for barnehager og forebyggende tjenester med 6,8 mill. kroner og kultur mer 1,5 mill. kroner.

Merforbruket i enhet for barnevern på 6,8 mill. kroner i forhold til budsjett skyldes en kombinasjon av merforbruk knyttet til fosterhjem på 5,4 mill. kroner, merforbruk knyttet til lønn, advokat og konsulenttenester på 1,1 mill. kroner og merforbruk knyttet til kjøp av tjenester fra private for hjemmeboende barn med 0,3. mill kroner. På grunn av feil i periodisering er kostnader til fosterhjem på 1,1 mill. kroner som tilhører 2017 ført i 2016 regnskapet, dette ligger inne i merforbruket til enheten. Inkludert i dette er 0,8 mill. kroner til godtgjørelser til fosterhjem som er kommentert tidligere under «økte kostnader til annen lønn» i avsnittet «driftsutgifter».

Grunnskolenes samlede merforbruk på 2,3 mill. kroner i forhold til budsjett er knyttet til flere mindre avvik. Merforbruket er knyttet til flere mindre avvik innen andre driftskostnader.

Mindreforbruket i enhet for barnehager og forebyggende tjenester i forhold til budsjett på 6,8 mill. kroner skyldes i hovedsak lavere tilskudd til private barnehager med 3,3 mill. kroner, økt refusjon fra andre kommuner med 2,3 mill. kroner for barn som går i barnehage i Nittedal men som er bosatt i andre kommuner og mindreforbruk for barn fra Nittedal som går i barnehage utenfor kommunen med 1 mill. kroner.

Mindreforbruket i enhet for kultur på 1,5 mill. kroner skyldes at oppstart av drift av Kulturverket Flammen først skjer vinteren 2017 med påfølgende lavere kostnader for kulturenheten i 2016 enn opprinnelig antatt.

Sektor for miljø og samfunnsutvikling har et merforbruk i forhold til budsjett på 0,3 mill. kroner, dette er en kombinasjon av mindreforbruk på 1,1 mill. kroner i enhet for plan, byggesak og geodata, kommunalsjef/fellesområdet og enhet for kommunalteknikk og et merforbruk på 1,4 mill. kroner på selvkostområdene.

Mindreforbruket i i enhet for plan, byggesak og geodata, kommunalsjef/fellesområdet og enhet for kommunalteknikk gjelder mindre kostnader til vedlikehold av bygg på 1,0 mill. kroner.

Avviket på selvkostområdet med et merforbruk på 1,4 mill. kroner mot budsjett gjelder selvkostområdene plansaksbehandling og byggesaksbehandling. Merforbruket innen byggesaksbehandling medfører isolert sett økt negativt selvkostfond med 0,3 mill. kroner. Samtidig er 0,3 mill. kroner av tidligere negativt selvkostfond innen byggesak avskrevet i hehold til veileder for selvkost. Netto effekten på selvkostfond for byggesak er dermed et uendret negativt selvkostfond. Når det gjelder plansaksbehandling fremføres ikke negative resultater siden dette ikke er vedtatt som 100 prosent selvkostfinansiert.

Sektor for stab og støtte sitt mindreforbruk på 1,9 mill. kroner skyldes i hovedsak mindreforbruk i enhet for HR med 0,9 mill. kroner og enhet for kommunikasjon og samfunnskontakt med 0,7 mill. kroner.

Mindreforbruket i enhet for samfunnskontakt er i hovedsak knyttet til mindreforbruk innen telefon med 0,2 mill. kroner og porto med 0,1 mill. kroner. I tillegg har enheten et mindreforbruk innen kjøp av tjenester fra staten med 0,3 mill. kroner knyttet til ubrukte budsjettmidler for utsetting av arkiv. Mindreforbruket i enhet for HR er i hovedsak knyttet til mindreforbruk for de totale lønnskostnadene med 0,4 mill. kroner og ubrukte IA-midler på 0,4 mill. kroner.

Finans

Driftsregnskapet viser at netto finansinntekter i 2016 utgjorde 4,8 mill. kroner, dette er 14,3 mill. kroner bedre enn budsjettet.

Finansutgifter (inkl. finans i enhetene) Beløp i mill. kroner	Regnskap 2016	Justert budsjett	Avvik	
			regnsk./ Just. budsj.	Regnskap 2015
Renteutgifter og låneomkostninger	16,8	27,3	-10,5	21,7
Tap på finansiell instrumenter	0,0	0,0	0,0	0,0
Avdragsutgifter	45,9	45,8	0,0	33,9
Utlån	0,3	0,2	0,1	0,2
Sum finansutgifter	62,9	73,3	-10,4	55,7

Finansinntekter Beløp i mill. kroner	Regnskap 2016	Justert budsjett	Avvik	
			regnsk./ Just. budsj.	Regnskap 2015
Renteinntekter og utbytte	34,9	31,6	3,3	33,7
Gevinst finansielle instrumenter	0,6	0,0	0,6	1,2
Mottatte avdrag på utlån	32,2	32,2	0,0	30,0
Sum finansinntekter	67,7	63,8	3,9	64,9
Resultat eksterne finanstransaksjoner	4,8	-9,5	14,3	9,1

Avviket fra budsjett skyldes en kombinasjon av lavere bokførte renteutgifter med 10,5 mill. kroner kombinert med økte renteinntekter på 3,3 mill. kroner. Økningen i renteinntekter skyldes høyere innskudd i bank enn budsjettert, dette er blant annet knyttet til ubrukte lånemidler.

Lavere rentekostnader enn budsjettert skyldes en kombinasjon av lavere låneopptak enn budsjettert, lavere rente enn budsjettert og korrigerings av manglende tilbakeføring av påløpte rentekostnader fra 2014 i 2016 regnskapet. Låneopptaket til kommunen ble redusert med 142 mill. kroner i 2016 på grunn av utsettelse av investering i ny avløpsløsning og tilkobling til Nedre Romerike Avløpsselskap, dette medførte lavere rentekostnader på om lag 2,6 mill. kroner. Bokføring av manglende tilbakeføring av påløpte rentekostnader fra 2014 regnskapet i 2016 istedenfor 2015 har medført en positiv effekt som har redusert de bokførte rentekostnadene i 2016 med om lag 4,1 mill. kroner. I tillegg er lånopptakene for året gjennomført senere i året enn forutsatt og dette sammen med gjennomsnittlig lånerente som er rundt 0,15 prosentpoeng lavere enn budsjettert bidrar ytterligere til lavere rentekostnader.

Tabellene under viser realisert avkastning på finansplasseringer solgt i løpet av 2016 og urealisert avkastning på plasseringer som kommunen fortsatt eier ved utgangen av året.

Oversikt over verdipapirer solgt 2016			Realisert gevinst/ tap siden kjøp	Realisert gevinst/ tap i år
Beløp i 1000 kr	Kjøpsverdi	Salgsverdi		
Holberg Likviditet 20	17 261	20 000	2 739	152

Oversikt verdipapirer i beholdning 31.12 (tall i 1000 kr)	Bokført verdi 31/12/2015	Bokført verdi 31/12/2016	Urealisert gevinst/tap bokført i 2016
Ledig likviditet			
Pengemarkedsfond			
Holberg Likviditet 20	26 147	26 615	468

Kommunen har i 2016 bokført realiserte inntekter fra finansplasseringer på 0,15 mill. kroner for salg av deler av plasseringen i pengemarkedsfondet Holberg Likviditet 20. Siden kjøpstidspunktet har den samme plasseringen gitt 2,7 mill. kr i avkastning, 2,6 mill. kroner av dette er bokført som urealiserte inntekter tidligere år.

Når det gjelder verdipapirer kommunen fortsatt eier er det bokført urealiserte inntekter på 0,5 mill. kroner knyttet til dette i 2016.

I henhold til finansreglementet blir det utarbeidet en egen årsrapport for finans for 2016.

Lånegjeld

Kommunens totale lånegjeld inkludert videreformidlingslån økte med 198,2 mill. kroner fra 2015 til 2016 til 1129,2 mill. kroner. Videreformidlingslån for videre utlån til kommunens innbyggere utgjør 140,0 mill. kroner, dette er en økning på 17,5 mill. kroner i perioden. Kommunen har tatt opp 40 mill. kroner i startlån til videreformidling i 2016, forskjellen mellom nye låneopptak i Husbanken til videreformidling og økt utestående skyldes nedbetaling av gamle startlån.

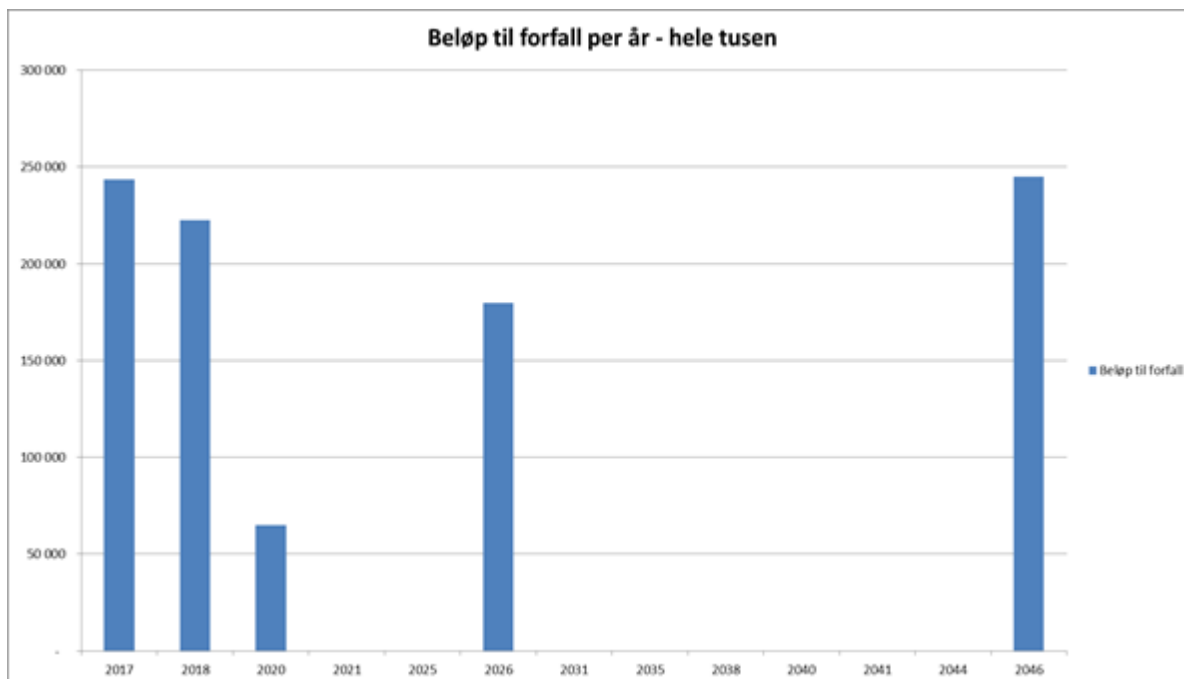
Beløp i mill. kroner	2016	2015
Kommunens samlede lånegjeld	1 129,2	930,3
Herav:		
DNB Markets,FRN.obligasjon		
NIBOR	243,5	243,5
Obligasjonslån	272,3	92,4
Kommunalbanken	473,2	356,7
Husbanken, ord.lån	0,2	0,3
Skandinaviske Enskilda Banken	0,0	115,0
Delsum investeringslån	989,2	807,8
Husbanken, videreformidlingslån	140,0	122,5

Kommunen tar opp lån med både fast og flytende rente og benytter også rentebytteavtaler for å binde renten på deler av de lån som har flytende rente. Dette er i tråd med kommunens finansreglement. Ved utgangen av 2016 har kommunene rentebinding på mer enn ett år for 77 prosent av investeringslånene.

Gjennomsnittrenten for kommunens låneportefølje er 2,0 prosent ved utgangen av 2016, dette er noe lavere enn referanserenten som benyttes på 2,1 prosent.

Kommunen har i 2016 hatt fokus på å redusere refinansieringsrisikoen. Figuren under viser når kommunens investeringslån forfaller og må refinansieres fordelt for perioden 2017-2046. I 2017 forfaller investeringslån til 243,5 mill. kroner som må refinansieres. I 2018 forfaller investeringslån til 222,3 mill. kroner som må refinansieres.

Videreformidlingslån fra Husbanken er ikke inkludert i figuren da dette er lån som ikke refinansieres på samme måte som investeringslånene. For ytterligere detaljer vises det til egen årsrapport for finansforvaltning for 2016.

Investeringer

Oversikten under viser kommunens brutto investeringer, utlån, avdrag på lån og avsetninger i øvre del av tabellen og finansieringen av investeringene i nedre delen av tabellen.

Beløp i mill. kroner	Regnskap 2014	Regnskap 2015	Regnskap 2016	Justert budsjett 2016	Avvik kroner
INVESTERINGER					
Investeringer i anleggsmidler	38,1	47,6	82,3	97,2	-14,9
Utlån og forskutteringer	81,0	206,9	218,3	223,5	-5,2
Kjøp av aksjer og andeler	2,2	34,1	2,8	2,8	0,0
Avdrag på lån	2,7	3,7	22,5	20,0	2,5
Avsetninger	7,3	5,6	5,0	0,0	5,0
Dekning av tidligere års udekket	2,9	0,0	0,0	0,0	0,0
Årets finansieringsbehov	134,2	298,0	330,8	343,5	-12,7
Finansiert slik:					
Bruk av lånemidler	91,3	197,8	260,9	277,2	-16,3
Inntekter fra salg av anleggsmidler	9,4	2,7	0,1	0,4	-0,3
Tilskudd til investeringer	6,8	6,3	10,6	13,4	-2,8
Mottatte avdrag på utlån og refusjoner	5,7	7,2	16,6	7,3	9,3
Andre inntekter	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Kompensasjon for merverdiavgift	3,8	2,2	8,6	8,9	-0,3
Sum ekstern finansiering	117,1	216,1	296,8	307,1	-10,4
Overført fra driftsregnskapet	3,8	0,4	0,4	0,3	0,1
Bruk av avsetninger	13,3	81,6	33,7	36,1	-2,4
Sum finansiering	134,2	298,0	330,8	343,5	-12,7
Udekket	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Investeringene er finansiert med tilgjengelige midler uavhengig av fordeling av finansieringsmidler på prosjekter i budsjettet i tråd med presiseringer og veileder fra departementet. I desember 2016 vedtok kommunestyret overføring av bevilgning og tilhørende finansiering til 2017 etter prognose på forbruk i 2016.

Investeringer i anleggsmidler har et avvik på 14,9 mill. kroner mot budsjett, dette skyldes senere fremdrift enn prognosen som lå til grunn for sak om overføring av investeringsbudsjettet fra 2016 til 2017. Prosjekter med gjenstående investeringsmidler og arbeid vil bli budsjettjustert i april 2017 i sak om korrigerende overføring av investeringsbudsjettet fra 2016 til 2017.

Avviket på linjen for utlån og forskutteringer på 5,2 mill. kroner gjelder redusert behov i Nittedal-eiendom KF for finansiering av byggeprosjektene pr 31/12.

Avdrag på lån er 2,5 mill. kroner høyere enn budsjettet, dette skyldes økte avdrag på startlån i Husbanken.

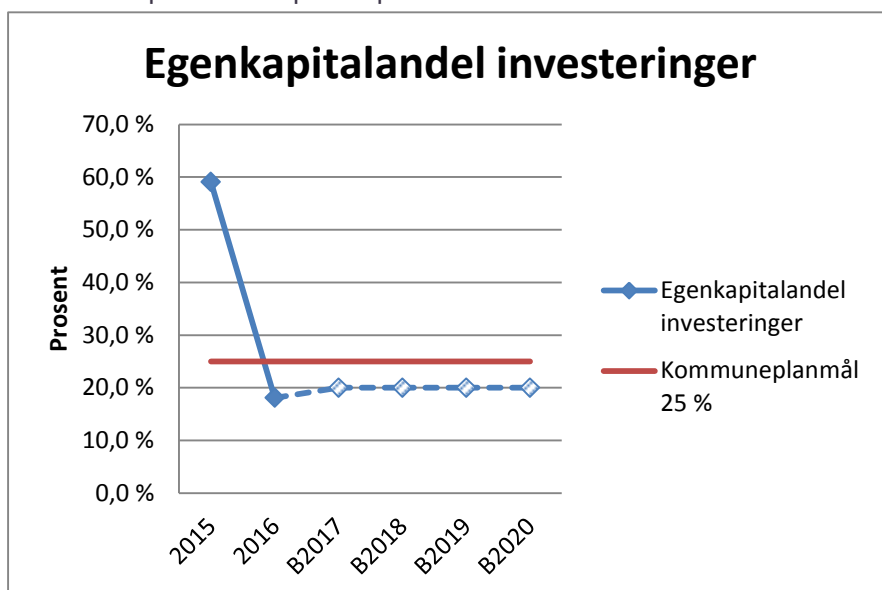
Avviket på linjen for avsetninger på 5,0 mill. kroner gjelder ekstraordinære innfridde startlån fra kunder. Innbetalingene må avsettes for innbetaling til Husbanken.

Under finansiering skyldes avviket på linjen for bruk av lånemidler lavere behov for lån til finansiering av investeringer i 2016, dette må sees i sammenheng med tilsvarende senere fremdrift for investeringene både i kommunen og Nittedal-eiendom KF.

Tilskudd til investeringer og mottatte avdrag på utlån og refusjoner må ses i sammenheng fordi tilskudd fra private er regnskapsført og budsjettert på forskjellige arter. Regnskapet er bokført med 4 mill. kroner på linjen for mottatte avdrag og refusjoner, mens budsjettet på 6 mill. kroner er budsjettert på linjen for tilskudd til investeringer. Korrigert for dette er avviket for tilskudd til investeringer en merinntekt på 3,2 mill. kroner som skyldes innbetaling av spillemidler. Avviket for mottatte avdrag og refusjoner viser da en merinntekt på 3,3 mill. kroner som skyldes ekstraordinære innbetalinger av startlån med 5,3 mill. kroner over budsjett og 2 mill. kroner i refusjoner under budsjett.

Kommuneplanmål egenkapitalandel for investeringer

Figuren under viser egenkapitalandel for investeringer for årene 2015 og 2016 og vedtatt egenkapitalandel i handlingsplanperioden 2017-2020. Som det fremgår ble faktisk egenkapitalandel for investeringer 59 prosent i 2015 og 18 prosent i 2016. Budsjettert egenkapitalandel i handlingsplanperioden er 20 prosent noe som er under kommuneplanmålet på 25 prosent.

Prosjektoversikt investeringer

Under vises tabell over investeringer per prosjekt for 2016:

Beløp i kr	Kostnads- ramme	Regnskapsført tidligere år	Regnskap 2016	Sum regnskapsført	Justert budsjett 2016	Avvik justert budsjett - regnskap 2016
31127 INTEGRASJON FAGSYSTEMER - SELVBETJENING PÅ NETT	4 000 000	2 475 145	934 873	3 410 018	953 000	18 127
31128 Forprosjekt utvidelse av Hakadal kirkegård	10 600 000	3 345 000	7 250 000	10 595 000	7 250 000	0
31136 IP-TELEFONI	2 520 000	2 461 205	62 944	2 524 149	124 000	61 056
31155 TRÅDLØST NETTVERK (WLAN)	700 000	0	318 686	318 686	650 000	331 314
31161 UTSTYR OG PROGRAMVARE TEKNISK (NETTVERKSKABLING RÅDHUSET)	625 000	0	625 000	625 000	625 000	0
31164 HR-PROGRAMVARE (time, fravær, personalmeldinger)	515 000	444 279	0	444 279	0	0
31165 ANTIVIRUS OG WEB-BESKYTTELSE	563 000	513 183	108 950	622 133	49 000	-59 950
31166 IKT-NETTVERK, UTSKIFTING AV NETTVERKSKOMPONENTER	1 812 500	0	153 294	153 294	162 500	9 206
31167 UTSKIFTING AV SERVERE OG LAGRINGSDISKER	6 525 000	0	3 045 648	3 045 648	3 025 000	-20 648
31168 DISKER FOR EKSTERN LAGRING, SIKKERHET	500 000	0	0	0	0	0
31169 REDUNDANS PÅ KRITISKE NETTVERKSKOMPONENTER	975 000	0	874 368	874 368	775 000	-99 368
31170 REDUNTANTE LØSNINGER PÅ KRITISKE TJENESTER	1 750 000	0	2 227 233	2 227 233	1 750 000	-477 233
31404 LADEPUNKTER EL-BIL SKYTTA SYKEHJEM	0	0	130 845	130 845	0	-130 845
32208 IKT-UTSTYR TIL SKOLENE	1 600 000	0	3 448 237	3 448 237	3 098 000	-350 237
32212 BÆRBARE PC'ER TIL SPESPED-UNDERVISNING	250 000	0	250 000	250 000	250 000	0
32222 OPPRUSTING SKOLENES UTEOMRÅDE INKL LEKEAPPARATER	3 100 000	772 757	954 296	1 727 053	428 000	-526 296
32230 IKT I SKOLEN; datautstyr, skoleadm.system, feide og prosjektledelse	15 700 000	519 637	1 747 136	2 266 773	1 980 000	232 864
32231 IP-TELEFONI I SKOLENE, utstyr og kabling	1 500 000	277 385	827 311	1 104 696	722 000	-105 311
32232 KIRKEBY SKOLE, INVENTAR OG IKT-UTSTYR TIL NYE KLASSEROM	600 000	0	187 901	187 901	500 000	312 099
32303 NYE ÅNEBY BARNEHAGE - INVENTAR	2 000 000	0	1 578 408	1 578 408	1 700 000	121 592
32304 IKT I KOMMUNALE BARNEHAGER	656 250	0	449 853	449 853	406 250	-43 603
32305 OPPRUSTING AV BARNEHAGENES UTEOMRÅDER 2016-2018	1 875 000	0	625 591	625 591	625 000	-591
32505 SELVBETJENT BIBLIOTEK, merking og selvbetjeningsenhet	1 535 000	216 304	975 000	1 191 304	780 000	-195 000
32506 KULTURHUS, INVENTAR	4 468 750	0	3 703 450	3 703 450	2 500 000	-1 203 450
33002 IKT-UTSTYR SEKTOR FOR HELSE OG OMSORG	2 000 000	0	482 802	482 802	500 000	17 198
33106 NITTEDAL DAGSENTER, INVENTAR OG UTSTYR STAMVN	1 350 000	0	1 327 430	1 327 430	1 350 000	22 570
33107 DP 13661 SUZUKI SWIFT - Helse	0	0	172 000	172 000	172 000	0
33205 KVALIFISERINGSENTER - NAV	2 500 000	0	1 296 779	1 296 779	2 500 000	1 203 221
33307 SKYTTA, MØBLER	0	0	103 503	103 503	102 440	-1 063
33420 INVENTAR/GARDEROBER HJEMMETJENESTEN STAMVN	400 000	0	795 583	795 583	400 000	-395 583
33422 VELFERDSTEKNOLOGI	15 237 000	0	6 302 578	6 302 578	6 817 000	514 422
33423 DØLI 12 SYKEHJEMSPASSER - INVENTAR	4 500 000	167 058	1 182 607	1 349 665	4 333 000	3 150 393
33424 SPESIALUTSTYR TIL REHABILITERINGSKAVD DØLI	312 500	0	229 657	229 657	312 500	82 843
36204 VEILYS pålegg ombygging til målte anlegg	7 775 000	5 045 753	1 337 310	6 383 063	1 463 000	125 690
36206 TRAFIKKSIKRING	0	0	536 427	536 427	543 250	6 823
36207 MASKINFORVALTNING - TRANSPORTMIDLER	3 000 000	0	2 998 379	2 998 379	3 000 000	1 621
36226 VAREBIL VANN-AVLØP	320 000	0	324 402	324 402	320 000	-4 402
36242 BREDEUTVIDELSE TJERNSLIA	300 000	82 713	0	82 713	0	0
36245 AVLØPSHÅNDTERING "UT AV BYGDA"	267 700 000	4 255 017	3 052 710	7 307 727	2 806 000	-246 710
36259 BIL PROSJEKTLERERE AVLØP	240 000	0	289 000	289 000	289 000	0
36260 FIBERKABLING/STYRING/OVERVÅKING/DATAFANGSVERKTØY VA	4 300 000	1 544 271	926 007	2 470 278	871 000	-55 007
36271 REHABILITERING AVLØPSNETT TIL ROTNES RA	580 000	231 870	25 000	256 870	25 000	0
36273 UTSTYR SAMFERDSEL	400 000	0	392 638	392 638	400 000	7 362
36289 REHAB PUMPEHUS/TRYKKØKER VANN TUMYRVN	1 500 000	1 485 717	65 250	1 550 967	0	-65 250
36293 VANN OG AVLØP MOLSTADVN/RYGGEVANNSVN	14 700 000	9 066 659	719 624	9 786 283	5 163 000	4 443 376
36296 Sørlø avløpsstasjon	2 000 000	967 650	121 200	1 088 850	122 000	800
36310 REHABILITERING AV AVLØPSNETT TØYENHØGDA	1 570 000	878 608	735 233	1 613 841	1 008 000	272 767
36311 REHABILITERING TRYKKØKER VANN STASJONSVEIEN	0	989 258	164 597	1 153 855	0	-164 597
36312 REHABILITERING TRYKKØKER VANN SLORA	0	749 005	-2 570	746 435	0	2 570
36320 LAGER OG VERKSTED FOR MATERIALER TIL VANNFORSYNING, ombygging Hagen pumpestasjon	2 500 000	0	0	0	0	0
36322 UTSKIFTING AV KVIKKSØLVARMATUR I VEILYS	4 375 000	2 145 200	2 158 628	4 303 828	2 188 000	29 372

Beløp i kr	Kostnadsramme	Regnskapsført tidligere år	Regnskap 2016	Sum regnskapsført	Justert budsjett 2016	Avvik justert budsjett - regnskap 2016
36323 REHAB AVLØPSNETT BLIKSRUDVEIEN-ÅNEBY	2 030 000	954 531	760 825	1 715 356	1 625 000	864 175
36324 REHAB AVLØPSNETT SØRFARET-ÅNEBY	600 000	378 214	20 687	398 901	222 000	201 313
36325 REHAB AVLØPSNETT ÅNEBYVEIEN	2 400 000	718 597	894 275	1 612 872	1 681 000	786 725
36326 REHAB AVLØPSNETT NORDFARET-ÅNEBY	300 000	162 035	11 826	173 861	12 000	174
36327 REHAB AVLØPSNETT GRINDBRÅTAN-ÅNEBY	1 020 000	805 625	239 839	1 045 464	514 000	274 161
36328 REHAB AVLØPSNETT HADELANDSVN-HAKADAL	500 000	165 796	31 209	197 005	174 000	142 791
36329 REHAB AVLØPSNETT ÅNEBYHAUGEN	960 000	496 665	91 187	587 852	93 000	1 813
36330 REHAB AVLØPSNETT KIRKEBY SKOLE-KIRKEBY PK	750 000	392 646	236 097	628 743	357 000	120 903
36331 REHAB AVLØPSNETT RULSEVEIEN	1 500 000	1 994 440	1 240 384	3 234 824	1 302 000	61 616
36336 TURVEI I SENTRUM	8 325 000	0	299 106	299 106	275 000	-24 106
36337 VANN OG AVLØPSANLEGG BRANNFJELL	9 400 000	0	27 965	27 965	28 000	35
36338 GANG- OG SYKKELVEI R4 TIL KVERNSTUJORDET	1 600 000	0	0	0	0	0
36339 INTERNVEI RÅDHUSKVARTALET I OMRÅDEREGULERINGSPPLAN	1 050 000	0	0	0	0	0
36340 RYGGA BRU, UTREDNING	500 000	0	97 220	97 220	100 000	2 780
36341 RULSE AVLØPSSTASJON	2 500 000	0	1 667 102	1 667 102	2 000 000	332 898
36342 KJUL AVLØPSSTASJON	2 500 000	0	1 536 397	1 536 397	2 100 000	563 603
36343 SLORA AVLØPSSTASJON	2 500 000	0	1 823 545	1 823 545	1 500 000	-323 545
36344 VANN/AVLØP HELLERUDHAUGEN	3 500 000	0	2 341 586	2 341 586	3 500 000	1 158 414
36345/36355 REHAB AVLØPSNETT ROTNES MIDTRE INKL SørLivn	9 800 000	0	8 375 955	8 375 955	9 800 000	1 424 045
36346 REHAB AVLØPSNETT FUGLÅSEN	1 000 000	0	725 423	725 423	1 000 000	274 577
36347 REHAB AVLØPSNETT BIREKLUNDVN TIL SLATTUM RA	1 100 000	0	556 940	556 940	700 000	143 060
36348 REHAB AVLØPSNETT HEGGEVEIEN	2 500 000	0	1 180 170	1 180 170	1 500 000	319 830
36349 REHAB AVLØPSNETT SLATTUM TERRASSE	1 500 000	0	1 089 695	1 089 695	1 100 000	10 305
36350 REHAB AVLØPSNETT SELJEVN (HAGAN/ULVERUD SKOLE)	1 870 000	0	158 514	158 514	270 000	111 486
36351 REHAB AVLØPSNETT SELJEVN/BIRKELUNDSVN	3 660 000	0	1 599 819	1 599 819	3 000 000	1 400 181
36352 REHAB AVLØPSNETT HEGGEVN SØR	1 720 000	0	112 059	112 059	200 000	87 941
36353 REHAB AVLØPSNETT OMRÅDET V/LIHALLEN	1 150 000	0	107 280	107 280	150 000	42 720
36354 REHAB AVLØPSNETT SKYSETVN	700 000	0	426 942	426 942	500 000	73 058
36356 TRAFIKKSIKRING - GATELYS SKYTAVN - SKYTAKROKEN	138 750	0	129 091	129 091	138 750	9 659
36482 Skole Rotnes/Sørli-området/ IKT og inventar	7 250 000	6 763 715	287 823	7 051 538	291 000	3 177
TOTALT	476 253 750	51 465 938	82 284 759	133 750 697	97 170 690	14 885 931

Beløpet i tabellen over i kolonnen «Kostnadsramme» viser totalbudsjettet for det enkelte prosjekt sett over år. Kolonnen for «Regnskapsført tidligere år» viser hvor mye som er regnskapsført på det enkelte prosjekt til og med 2015, mens kolonnen «Regnskap 2016» viser hvor mye som er regnskapsført per prosjekt i 2016. Summen av disse to kolonnene fremkommer i kolonnen «Sum regnskapsført». Kolonnen for «Regnskap 2016» sammenliknes med «Justert budsjett 2016» og vises i kolonnen «Avvik justert budsjett – regnskap».

Avvikene fra budsjett blir i hovedsak tatt hensyn til i sak om overføring av investeringsbudsjett fra 2016 til 2017 som behandles i kommunestyret i april 2017. Dette innebærer at prosjekter med merforbruk får mindre budsjett overført fra 2016 til 2017 enn det som ble vedtatt av kommunestyret i desember 2016 i sak 141/16 overføring av investeringsbudsjett fra 2016 til 2017. Tilsvarende vil prosjekter med mindreforbruk få mer midler overført fra 2016 til 2017. Enkelte av merforbrukene er finansiert av driftsmidler i den enkelte enhetene i tråd med regnskapsforskriftene.

Prosjektet «Kulturhus, inventar» viser et merforbruk på 1,2 mill. kroner, dette skyldes en raskere fremdrift enn budsjettet. Total kostnadsramme dekker inn dette i 2017.

Balanse

BALANSEN PR. 31.12.						
(Beløp i mill. kroner)	2016	%	2015	%	2014	%
AKTIVA - EIENDELER						
Anleggsmidler:						
Faste eiendommer	354,8	10,8	330,1	11,1	304,1	11,4
Utstyr, maskiner, transportmidler	80,3	2,4	59,2	2,0	68,0	2,5
Utlån	137,1	4,2	109,4	3,7	81,2	3,0
Konserninterne langsiktige fordringer	785,9	23,9	639,7	21,5	498,9	18,6
Aksjer og andeler	60,4	1,8	57,6	1,9	23,5	0,9
Pensjonsmidler	1168,0	35,6	1150,4	38,7	1074,2	40,2
Sum anleggsmidler	2586,5	78,7	2346,3	78,9	2049,8	76,6
Omløpsmidler:						
Kasse, bank, post, sertifikater/aksjer	539,0	16,4	494,9	16,6	481,4	18,0
Kortsiktige fordringer (inkl. konserninterne)	92,1	2,8	63,0	2,1	57,5	2,1
Premieavvik	67,3	2,0	69,0	2,3	86,5	3,2
Sum omløpsmidler	698,4	21,3	626,9	21,1	625,4	23,4
SUM EIENDELER	3284,9	100,0	2973,2	100,0	2675,2	100,0
PASSIVA - EGENKAPITAL OG GJELD						
Egenkapital:						
Disposisjonsfond	213,2	6,5	175,7	5,9	146,4	5,5
Bundne driftsfond	68,2	2,1	71,7	2,4	79,7	3,0
Ubundne investeringsfond	1,5	0,0	7,9	0,3	67,9	2,5
Bundne investeringsfond	5,6	0,2	13,4	0,4	9,2	0,3
Endr. regnskapsprinsipp som påvirker AK Drift	7,6	0,2	7,6	0,3	7,6	0,3
Endr. regnskapsprinsipp som påvirker AK Invest	-14,7	-0,4	-14,7	-0,5	-14,7	-0,5
Regnskapsmessig mindreforbruk	51,6	1,6	18,2	0,6	10,3	0,4
Udekket i investeringsregnskapet	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kapitalkonto	95,8	2,9	105,9	3,6	7,9	0,3
Sum egenkapital	428,9	13,1	385,7	13,0	314,5	11,8
Gjeld:						
Langsiktig gjeld:						
Pensjonsforpliktelser	1485,8	45,2	1428,1	48,0	1389,8	52,0
Ihendehaverobligasjonslån	92,4	2,8	92,4	3,1	92,4	3,5
Sertifikatlån	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Andre lån	1036,9	31,6	837,9	28,2	672,1	25,1
Sum langsiktig gjeld	2615,1	79,6	2358,4	79,3	2154,3	80,5
Kortsiktig gjeld:						
Kassakredittlån	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Annen kortsiktig gjeld	190,3	5,8	169,6	5,7	174,5	6,5
Konsernintern kortsiktig gjeld	49,5	1,5	54,1	1,8	21,8	0,8
Premieavvik	1,1	0,0	5,4	0,2	10,1	0,4
Sum kortsiktig gjeld	240,9	7,3	229,1	7,7	206,4	7,7
Sum gjeld	2856,0	86,9	2587,5	87,0	2360,7	88,2
SUM GJELD OG EGENKAPITAL	3284,9	100,0	2973,2	100,0	2675,2	100,0

Over vises oversikt over balansen til kommunen, eiendeler, gjeld og egenkapital for årene 2014-2016.

Netto premieavvik knyttet til pensjon er økt med 2,5 mill. kroner fra 63,6 mill. kroner i 2015 til 66,2 mill. kroner i 2016.

Årets premieavvik inkludert arbeidsgiveravgift for kommunens pensjonsordninger er 12,4 mill. kroner. Dette skal amortiseres over 7 år og vil således medføre høyere pensjonskostnader med 1,8 mill. kroner årlig de neste 7 årene. Amortisering av tidligere års premieavvik opparbeidet til og med 2015 utgjør 9,8 mill. kroner. Sammen med årets premieavvik på 12,4 mill. kroner medfører dette at netto bokført premieavvik i balansen øker med 2,5 mill. kroner fra 2015 til 2016.

Disposisjonsfond

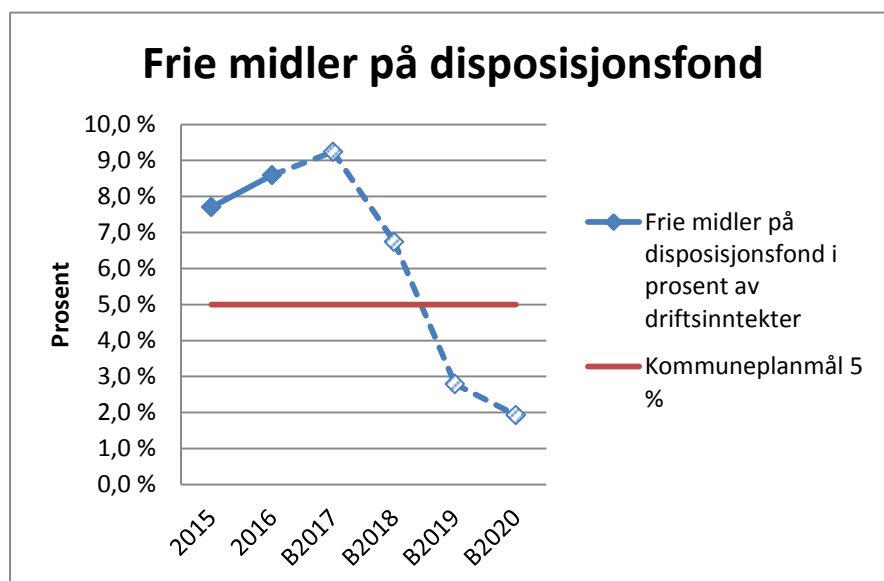
Oversikten under viser disposisjonsfond per 31.12 med gjenværende frie midler. Nederst i tabellen fremkommer størrelsen på de frie midlene på disposisjonsfondet, og hvor stort disse er i forhold til kommuneplanens mål om 5 prosent frie midler på disposisjonsfondet målt mot driftsinntektene. Kommunen har ved utgangen av 2016 frie midler på disposisjonsfond som tilsvarer 8,6 prosent av driftsinntektene, dette er en økning på 0,9 prosentpoeng fra nivået ved utgangen av 2015.

DISPOSISJONSFOND			
Ubrukte midler - beløp i kr	31.12.2014	31.12.2015	31.12.2016
Planlegging omsorgsleiligheter Mo/Rotnes	135 365	135 365	135 365
Risiko og sårbarhetsanalyse beredskap	106 775	106 775	0
Konsulenttjenester anbud pensjonsordning	300 000	300 000	0
Utredning fremtidig sykehjemskapasitet	1 000 000	0	0
Barn og unges kommunestyre	67 616	67 616	67 616
Sentrumsplanlegging	200 000	200 000	0
Regulering kirke/kulturhus Plan	400 000	400 000	0
Regnskap 2011 miljø-, klima- og energiltak	1 487 540	1 487 540	1 487 540
Regnskap 2011 / 2013 idrettsformål	1 104 180	659 075	205 587
Innføring eiendomsskatt, KST-sak 84/14	3 389 288	2 615 288	0
Vedtak i budsjett 2015 ernæringsprosjekt	150 000	0	0
Regnskap 2014 FRINI	0	1 000 000	1 000 000
<i>Investeringer:</i>			
Heldøgns omsorgstilbud på institusjon / sykehjemsplasser -	3 353 172	0	0
Velferdsteknologi	5 000 000	5 000 000	500 000
Kulturhus		7 000 000	0
Finansiering av investeringer	20 328 859	0	31 399 600
Frie midler	65 930 006	110 248 931	131 957 604
Sum	102 952 801	129 220 590	166 753 312
Frie midler på disposisjonsfond i prosent av driftsinntekter		7,7 %	8,6 %

Økningen i de frie midlene på disposisjonsfondet fra 2015 til 2016 er på 21,7 mill. kroner. Økningen skyldes totale avsetninger på 54,9 mill. kroner som henger sammen med opprinnelig budsjettert avsetning på 30,4 mill. kroner, avsetning av regnskapsmessig mindreforbruk fra 2015 med 16,2 mill. kroner, avsetninger som følge av budsjettendringer gjennom 2016 med 5 mill. kroner og frigivelse av ubrukte midler med 3,3 mill. kroner. Til fradrag kommer budsjettert bruk på 32 mill. kroner til egenkapital til investeringer og 1,25 mill. kroner bevilget til Aksjon Skolevei (0,5 mill. kroner) og Varingskollen Alpinsenter AS (0,75 mill. kroner).

Kommuneplanmål frie midler på disposisjonsfond

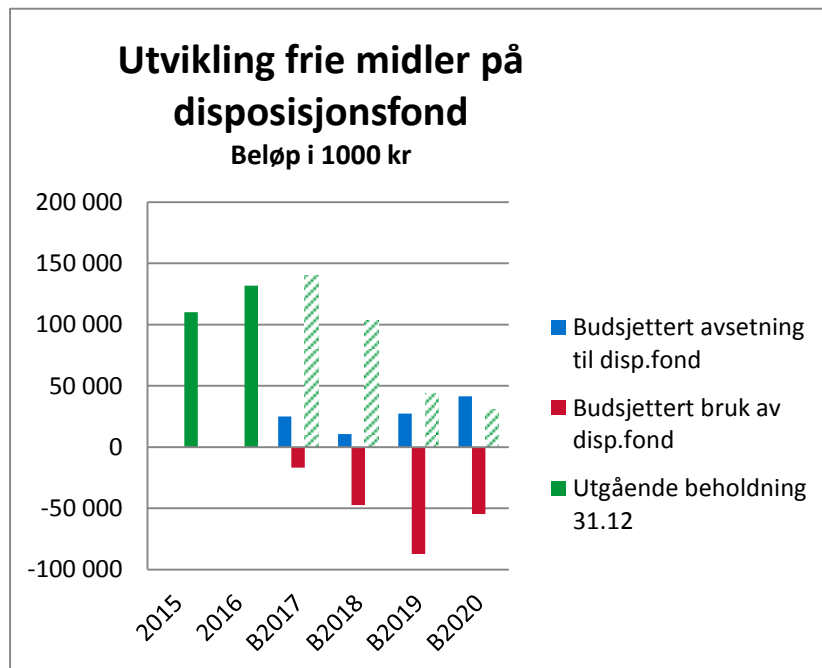
Figuren under viser utviklingen i frie midler på disposisjonsfond for perioden 2015-2020. Tallene for 2015 og 2016 er faktiske regnskapstall, mens tallene for 2017-2020 er hentet fra vedtatt handlingsplan. Regnskapsmessig mindreforbruk for 2016 er ikke tatt med i disse tallene. Utviklingen i nivået tar hensyn til budsjetterte avsetninger til disposisjonsfond og budsjettert bruk av disposisjonsfond fra vedtatt handlingsplan. Som det fremgår vil de frie midlene på disposisjonsfond holde seg over kommuneplanmålet på 5 prosent også i årene 2017 og 2018, mens dette faller under kommuneplanmålet mot slutten av handlingsplanperioden.

Figuren under viser beregnet saldo for de frie midlene på disposisjonsfond basert på faktiske tall per 31.12.2016 kombinert med vedtatt budsjettert avsetning til og bruk av disposisjonsfond i handlingsplanperioden 2017-2020. Budsjettert bruk av disposisjonsfond er for å nå 20 % egenkapitalandel for investeringer hvert år i perioden 2017-2020. Som figuren viser er det i 2017 budsjetter med netto økning i frie midler på

disposisjonsfond, mens det for de øvrige årene i perioden brukes mer som egenkapital i investeringer enn det tilføres som følge av positive resultater i perioden.

Analyse av nøkkeltall

I de påfølgende avsnitt analyseres nøkkeltall for Nittedal kommune. Analysene gjøres med bakgrunn i KRS 6: Foreløpig standard – Noter og årsberetning. For å få et mest mulig rettviseende bilde av virksomheten korrigeres regnskapstallene for faktorer som forstyrrer bildet av kommunens økonomiske situasjon. Korreksjonene som gjøres er omtalt under hver enkelt tabell.

Analyse av resultat

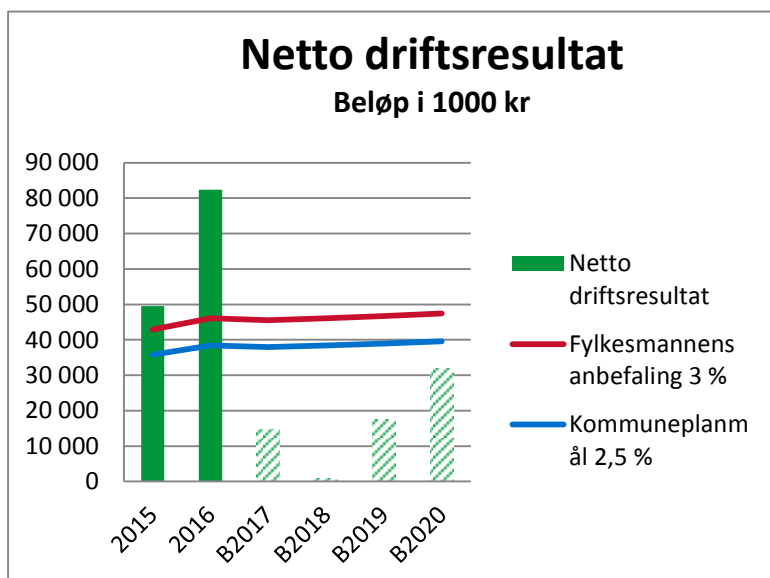
Tabellen under viser kommunens netto driftsresultat fra oversikten tidligere. Netto driftsresultat korrigeres for netto inntektsføring av premieavviket knyttet til pensjon som regnskapsmessig føres som en inntekt, men som i realiteten vil være en fremtidig kostnad. Når det er korrigert for disse faktorene er netto driftsresultat for 2016 79,8 mill. kroner, noe som utgjør 5,2 prosent. Tilsvarende tall for 2015 var 62,4 mill. kroner som utgjør 4,4 prosent. Fylkesmannens anbefaling til netto driftsresultat er minimum 3 % over tid, og kommuneplanens mål er 2,5 prosent. Kommunens netto driftsresultat korrigert for premieavvik for pensjon ligger over disse måltallene både for 2015 og 2016 og har vist en positiv utvikling fra 2014.

Beløp i mill. kroner	2014	2015	2016
Netto driftsresultat	32,6	49,6	82,4
Årets inntekstførte premieavvik (inkl.aga)	30,1	-2,6	12,4
Amortisering av tidligere års premieavvik (inkl. aga)	5,9	10,2	9,8
Korrigert netto driftsresultat	8,4	62,4	79,8
Korrigert netto driftsresultat i % av driftsinntekter	0,6 %	4,4 %	5,2 %

I tillegg til å vise historiske tall for netto driftsresultat er det i tabellen tatt med tallene for 2017-2020 fra vedtatt handlingsplan for å vise den økonomiske utviklingen over tid. Som det fremgår av denne budsjetteres det med svakere økonomiske resultater i perioden 2017-2020 enn det som er realisert de to siste årene.

Netto driftsresultat (tall i 1000 kr)	2015	2016	Budsjett 2017	Budsjett 2018	Budsjett 2019	Budsjett 2020
SUM DRIFTSINTEKTER (B)	1 431 007	1 535 286	1 518 568	1 535 971	1 558 939	1 582 365
NETTO DRIFTSRESULTAT (I)	49 554	82 362	14 748	880	17 594	31 868
Netto driftsresultat i %	3,5 %	5,4 %	1,0 %	0,1 %	1,1 %	2,0 %

Faktiske regnskapstall for 2015 og 2016 og budsjettall for 2017-2020 for netto driftsresultat er i figuren under satt opp mot fylkesmannens anbefaling om 3 prosent netto driftsresultat målt i forhold til driftsinntektene og kommuneplanens mål om 2,5 prosent. Både kommuneplanmålet og fylkesmannens anbefaling er oppnådd i 2015 og 2016, mens vedtatte budsjettall til sammenlikning ligger under anbefalingene for handlingsplanperioden 2017-2020.

Egenkapitalandel

Egenkapitalandelen forteller hvor stor del av eiendelene som er finansiert av egenkapital. I tabellen under korrigeres egenkapitalen fra balansen for neste års

nedbetaling av vann, avløp og renovasjon (VAR) fond. På linjen for VAR-fond neste års nedbetaling fremkommer det som er budsjettert påfølgende år.

Egenkapitalandelen økte med 1,3 prosentpoeng fra 2014 til 2015 og er uforandret frem til 2016. Det eksisterer ingen konkrete anbefalinger for kommuner til egenkapitalprosent, men kommunen har opplevd en positiv utvikling i denne de siste årene.

Egenkapital prosent	2014	2015	2016
Egenkapital	314,5	385,7	428,9
VAR fond neste års nedbetaling	5,8	5,2	8,1
Egenkapital eks. første års nedbetaling VAR	308,7	380,5	420,8
Egenkapital og gjeld	2675,2	2973,2	3284,9
Egenkapitalprosent	11,5 %	12,8 %	12,8 %

Likviditet og arbeidskapital

Arbeidskapitalen er et uttrykk for i hvilken grad man er i stand til å betale sine løpende forpliktelser/ kortsiktig gjeld. Forholdet mellom omløpsmidler og kortsiktig gjeld kalles likviditetsgrad.

Kommunen velger å analysere to forskjellige likviditetsgrader:

Likviditetsgrad 2 = Mest likvide omløpsmidler / Kortsiktig gjeld
Denne bør være større enn 1

Likviditetsgrad 3 = Betalingsmidler / Kortsiktig gjeld
Denne bør være større enn 0,3-0,5

For å beregne mest likvide omløpsmidler tas det utgangspunkt i omløpsmidler fra balansen. Dette korrigeres for mottatte neste års budsjetterte avdrag på lån. Omløpsmidlene korrigeres også for premieavviket knyttet til pensjon. Premieavviket knyttet til pensjon ligger i balansen som et omløpsmiddel, men dette er en eiendel som ikke vil medføre noen innbetaling men vil være en fremtidig kostnad når denne amortiseres (kostnadsføres) i årene fremover. Mest likvide omløpsmidler benyttes i beregningen av likviditetsgrad 2.

Kortsiktig gjeld fra balansen korrigeres med neste års avdrag på lån som ligger under langsiktig gjeld men reelt sett er kortsiktig gjeld. I tillegg legges VAR fond som skal tilbakebetales til innbyggerne gjennom lavere gebyrer i påfølgende år til i tallet. Den kortsiktige gjelden benyttes både i kalkylen for likviditetsgrad 2 og 3.

For beregning av betalingsmidler er det satt opp kommunens likvider. I tillegg er det lagt til kommunens finansielle aktiva som vurderes å være raskt omsettelige, dette er aksjefondene og pengemarkedsfondene som kommunen eier på det aktuelle tidspunktet. Betalingsmidler brukes til å beregne likviditetsgrad 3.

Beregning av mest likvide omløpsmidler	2014	2015	2016
Omløpsmidler - fra balansen	625,4	626,9	698,4
Mottatte neste års avdrag på lån	30,0	32,2	32,5
Premieavvik eiendel (inkl. aga)	86,5	69,0	67,3
Mest likvide omløpsmidler (til Likviditetsgrad 2)	568,9	590,1	663,5

Beregning av korrigert kortsiktig gjeld	2014	2015	2016
Kortsiktig gjeld - fra balansen	206,4	229,1	240,9
Neste års avdrag på lån	33,9	45,1	47,6
VAR fond til tilbakebetaling neste år	5,8	5,2	8,1
Korrigert kortsiktig gjeld (til Likviditetsgrad 2 og 3)	246,1	279,4	296,6

Beregning av betalingsmidler	2014	2015	2016
Kasse, bank	406,1	448,7	512,2
Aksjefond	3,8	0,0	0,0
Sertifikater (21220068)	0,2	0,2	0,2
Obligasjonsfond	71,4	46,0	26,6
Betalingsmidler til Likviditetsgrad 3	481,4	494,9	539,0

Likviditetsgrad 2	2,3	2,1	2,2
Likviditetsgrad 3	2,0	1,8	1,8

Tabellen over viser at likviditetsgrad 2 har en svak økning til 2,2 i 2016 og fortsatt ligger betydelig over anbefalingen på 1. Likviditetsgrad 3 er uforandret fra 2015 til 2016 og ligger fortsatt godt over kravet på 0,3-0,5.

Under er kommunens arbeidskapital beregnet. Dette er definert som de mest likvide omløpsmidlene fratrukket kortsiktig gjeld. Den korrigerede arbeidskapitalen er økt fra 2015 til 2016, og arbeidskapital målt i prosent av driftsinntekter er nå om lag på nivå med 2014.

Totalt sett må kommunens likviditet på bakgrunn av disse måltall anses å være god.

Arbeidskapital	2014	2015	2016
Mest likvide omløpsmidler	568,9	590,1	663,5
Kortsiktig gjeld	246,1	279,4	296,6
Korrigert arbeidskapital	322,8	310,7	366,9
Arbeidskapital i % av driftsinntekter	24,0 %	21,7 %	23,9 %

Utvikling i gjeld

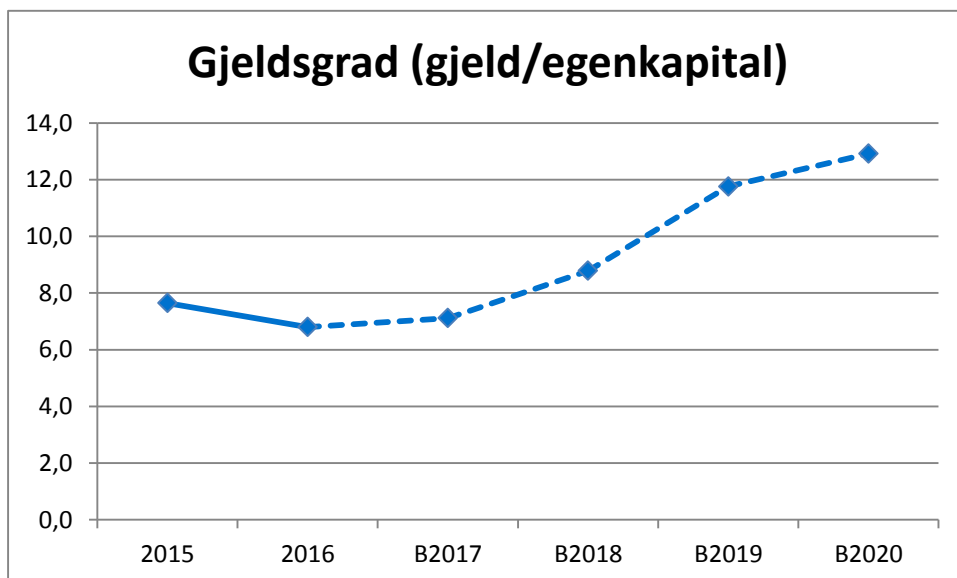
I oversikten under er gjeldsgraden til kommunen beregnet. Gjeldsgraden ser på forholdet mellom gjeld og egenkapital. Gjelden som er benyttet i utregningen er korrigert for 1. års avdrag av VAR fondet som skal tilbakeføres til innbyggerne gjennom reduserte gebyrer. VAR fondet ligger regnskapsmessig som en del av egenkapitalen. Tilsvarende er 1. års avdrag på VAR fondet trukket ut av egenkapitalen for å få et korrekt bilde av egenkapitalen.

Gjeldsgrad	2014	2015	2016
Gjeld	2360,7	2587,5	2856,0
VAR fond til tilbakebetaling neste år	5,8	5,2	8,1
Gjeld inkl. første års tilbakebetaling VAR fond	2366,5	2592,7	2864,1
Egenkapital eks. første års nedbetaling VAR	308,7	380,5	420,8
Gjeldsgrad (gjeld/egenkapital)	7,6	6,8	6,8

Oversikten viser at gjeldsgraden falt fra 2014 til 2015 og er uendret til 2016. Det er ikke fastsatt noen anbefalinger for dette måltallet, men utviklingen er positiv. Vedtatt handlingsplan for 2017-2020 inneholder store investeringer og disse er vedtatt lånefinansiert i stor grad noe som vil påvirke dette forholdstallet negativt fremover.

Figuren under viser beregnet utvikling i gjeldsgraden i perioden 2015 til 2020. Vedtatt handlingsplan 2017-2020 inkludert budsjettert låneopptak, budsjetterte avdrag på lån, avsetning til disposisjonsfond og bruk av disposisjonsfond som egenkapital i investeringer er lagt til grunn for bergningen. Bruk av disposisjonsfond er for å oppnå 20 prosen egenkapitalandel for investeringer slik det er vedtatt i handlingsplan 2017-2020.

Som det fremgår av figuren forventets gjeldsgraden å øke fra 6,8 til i underkant av 13 frem til 2020.

Kundefordringenes omløpshastighet – kredittid til kunder

I tabellen under beregnes kundefordringenes omløpshastighet og gjennomsnittlig kredittid til kundene. Kundefordringenes omløpshastighet er definert som salg på kreditt inkl. merverdiavgift i forhold til gjennomsnittlige kundefordringer.

For å beregne inntektene inkludert merverdiavgift tas det utgangspunkt i brukerbetaling og andre salgs- og leieinntekter eks. mva. Det legges deretter til merverdiavgift på den delen av salgs og leieinntektene som er mva pliktig, før totalt salg på kreditt inkl. mva summeres. Kundefordringene fremgår av balansen og er inkludert mva allerede. For å beregne gjennomsnittlige kundefordringer regnes det ut et gjennomsnitt av verdien per 31.12 året før og inneværende år. Totalt salg på kreditt inkl. mva deles deretter på gjennomsnittlige kundefordringer for å få kundefordringenes omløpshastighet. Deretter deles 360 på kundefordringenes omløpshastighet for å få gjennomsnittlig kredittid til kundene.

Kundefordringenes omløpshastighet	2014	2015	2016
Brukerbetalinger eks. mva	47,7	50,6	52,4
Andre salgs og leieinntekter mva fritt	15,5	18,8	17,1
Andre salgs og leieinntekter mva pliktig (Kostras drifts art 640 og 650)	70,0	75,2	85,2
Andre salgs og leieinntekter inkl. mva	87,5	94,0	106,6
Totalt salg på kreditt inkl. mva	150,7	163,4	176,1
Kundefordringer (balansekonti 21775001-5079)	7,9	8,7	18,4
Fordring anleggsbidrag, fakturering andre kommuner, forfallstidspunkt			5,2
Kundefordringer korrigerert	7,9	8,7	13,1
Gjennomsnittlige kundefordringer	8,5	8,3	10,9
Kundefordringenes omløpshastighet	17,8	19,6	16,1
Gjennomsnittlig kredittid kunder (antall dager)	20,2	18,3	22,4

På grunn av fakturering av anleggsbidrag knyttet til utbyggingsavtaler, store utestående fordringer på andre kommuner knyttet til skole og at forfall av SFO fakturaer 31/12/2016 var en lørdag korrigeres det for disse forholdene i beregningen av gjennomsnittlig kredittid kunder.

Gjennomsnittlig kredittid til kundene er økte noe fra 2015 til 2016 med 4,1 dager. Kredittid til kunder er anbefalt å være lavere enn kredittid fra leverandører for å sikre god likviditet i virksomheten. Kredittid fra leverandører fremgår av tabellen i avsnittet under. Kredittiden fra leverandører er i 2016 fortsatt lenger enn kredittid til kunder, noe som sikrer fortsatt god likviditet.

Leverandørgjeldens omløpshastighet – gjennomsnittlig kredittid fra leverandører

I tabellen under beregnes leverandørgjeldens omløpshastighet og gjennomsnittlig kredittid fra leverandørene. Kommunens gjennomsnittlige kredittid er definert som kjøp på kreditt inkl. merverdiavgift delt på gjennomsnittlig leverandørgjeld.

Kjøp på kreditt er definert som summen av kjøp av varer og tjenester som inngår i tjenesteproduksjon, kjøp av varer og tjenester som erstatter tjenesteproduksjon fratrukket husleie til Nittedal-eiendom KF pluss merverdiavgift knyttet til vare og tjenestekjøp etter merverdiavgiftskompensasjonsloven (KOSTRA art. 429), merverdiavgift knyttet til VAR området og investeringer i anleggsmidler (fra Skjema 2A Investeringsregnskapet). Totalt summeres dette til å utgjøre kjøp av varer og tjenester inkl. mva både for drift og investeringer. Leverandørgjelden tas fra balansen og gjennomsnittlig leverandørgjeld regnes ut som et gjennomsnitt av verdien per 31.12 året før og inneværende år.

Kjøp av varer og tjenester inkl. mva deles deretter på gjennomsnittlig leverandørgjeld for å få leverandørgjeldens omløpshastighet. Deretter deles 360 på leverandørgjeldens omløpshastighet for å få gjennomsnittlig kredittid fra leverandørene.

Leverandørgjeldens omløpshastighet	2014	2015	2016
Leverandørgjeld (konto 23599040)	38,4	36,0	53,4
Gjennomsnittlig leverandørgjeld	35,5	37,2	44,7
Kjøp av varer og tjenester som inngår i tj. produksjon	125,7	121,0	134,9
Kjøp av varer og tjenester som erstatter tj. produksjon eks husleie	313,4	321,4	324,8
Mva knyttet til VAR - varer og tjenester som inngår i tj. prod	4,3	3,2	4,6
Mva knyttet til VAR - varer og tjenester som erstatter i tj. prod	10,9	11,6	11,8
Mva knyttet til vare og tjenestekjøp knyttet til komp. ordning	14,9	15,0	15,3
Investeringer i anleggsmidler (fra Skjema 2A)	38,1	47,6	82,3
Kjøp av varer og tjenester inkl. mva	507,2	519,8	573,6
Leverandørgjeldens omløpshastighet	14,3	14,0	12,8
Gjennomsnittlig kredittid (antall dager)	25,2	25,8	28,0

Gjennomsnittlig kredittid er økt med 2,2 dager fra 2015 til 2016. Økt kredittid har positiv effekt på likviditeten for kommunen. Kredittiden fra leverandører er anbefalt å være lenger enn kredittid til kunder, og dette er tilfellet for 2016